

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

Aykan AKÇAY

KÜLTÜREL MİRAS ARAŞTIRMALARINDA KULLANILAN YENİ TEKNOLOJİK
YAKLAŞIMLAR: PHASELIS YAZITLARI ÖRNEĞİ

Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

Aykan AKÇAY

KÜLTÜREL MİRAS ARAŞTIRMALARINDA KULLANILAN YENİ TEKNOLOJİK
YAKLAŞIMLAR: PHASELİS YAZITLARI ÖRNEĞİ

Danışman

Prof. Dr. Murat ARSLAN

Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2016

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ UYGARLIKLARI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Aykan AKÇAY'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. F. Eray DÖKÜ
Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. Murat ARSLAN
Üye : Yrd. Doç. Dr. Mihel TÖMER ÖMEN

Tez Başlığı: Kültürel Miras Araştırmalarında Kullanılan Yeni
Teknolojik Çözümler: Phaselis Jezitleri Örneği

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 31 / 12 / 2015

Mezuniyet Tarihi : 05 / 01 / 2016

Prof. Dr. Murat ARSLAN
Müdür

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ	vi
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜREL MİRAS ARAŞTIRMALARI

1.1. Teknolojik Gelişmeler Işığında Kültürel Miras Araştırmalarına Genel Bir Bakış ..	3
1.2. Kültürel Miras Araştırmalarında Epigrafi ve Geleneksel Araştırma Yöntemleri ...	4
1.3. Kültürel Miras Araştırmalarında Kullanılan Sayısal Görüntüleme Metotları	4
1.3.1. 3B Lazer Tarama (<i>3D Laser Scanning</i>)	5
1.3.2. Fotogrametri (<i>Photogrammetry</i>)	6
1.3.3. Stampaj Tarama (<i>Squeeze Scanning</i>)	7
1.3.4. Stampaj RTI (<i>Squeeze RTI</i>)	7
1.3.5. Yansıtma Dönüşümlü Görüntüleme (<i>Reflectance Transformation Imaging</i>)	7
1.4. Phaselis Yazıtları Araştırma Tarihçesi	8
1.5. Phaselis Yazıtlarının Korunma Durumları	11

İKİNCİ BÖLÜM

YANSITMA DÖNÜŞÜMLÜ GÖRÜNTÜLEME

(REFLECTANCE TRANSFORMATION IMAGING - RTI)

2.1. RTI Metodu	13
2.1.1. Terminoloji	14
2.1.2. Polinomal Doku Haritaları (PTM)	15
2.2. RTI Kaydında kullanılan yöntemler	17
2.2.1. Dom Sistemleri (Dome Method)	17
2.2.2. Highlight-RTI (Mısır Yöntemi)	18
2.3. RTI Görüntüleri Elde Etme	21
2.3.1. RTI Kayıt İşlemleri	21
2.3.2. RTI Görüntülerini İşleme	23
2.3.3. RTI Builder	23

2.4. RTI Verilerini Görüntüleme ve Analiz	24
2.4.1. Sahneleme Modları / Görüntüleme Filtreleri	25
2.5. RTI Metodunun Sağladığı Avantajlar ve Kısıtlamalar	24
2.5.1. Metodun Sağladığı Avantajlar	25
2.5.2. Metodun Kısıtlamaları	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PHASELIS YAZITLARININ RTI METODU İLE YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. Kayıt ve Analiz Sonuçlarına İlişkin Genel Bir Değerlendirme	32
3.2. Yazıt Kataloğu	33
3.2.1. Yeni Yazıtlar	34
3.2.2. Ekleme ve Düzeltme Yapılan Yazıtlar	40
3.2.3. Doğrulanmış Yazıtlar	87
3.2.4. Okunamayan Yazıtlar	127
SONUÇ	129
KAYNAKÇA VE KISALTMALAR LİSTESİ	131
ÖZGEÇMİŞ	129

ŞEKİLLER VE TABLOLAR LİSTESİ

Fig. 1. Lazer taraması yapılan bir yazıt yüzeyinin görünümü	5
Fig. 2. Yazıtın 3 boyutlu modelin oluşturulma aşaması.....	6
Fig. 3. Stampaj taramasının 3 boyutlu görseli	7
Fig. 4. Stampaj RTI görünümü.....	7
Fig. 5. Yazıt üzerinde RTI geçişlerinin görünümü	8
Fig. 6. Deniz suyuna maruz kalarak tahribata uğramış bir yazıt bloğu.....	12
Fig. 7. Kil tabletin matematiksel model görünümleri.....	14
Fig. 8. PTM dosyası içinde her bir piksele kaydedilen yüzey normalleri.	15
Fig. 9. Ana caddede bulunan bir onurlandırma yazıtının (AC3) RTI görüntüleri.....	16
Fig. 10. Geliştirilen ilk icosahedron (yirmiyüzlü) dom modeli.....	18
Fig. 11. Antikythera Mekanizması için oluşturulan otomatik dom örneği	18
Fig. 12. Highlight-RTI metodunun örnek bir kurulum senaryosu.....	20
Fig. 13. H-RTI kaydı sırasında ışığın uygulandığı açılar.	22
Fig. 14. Materyalin tam küre şeklinde gerçekleştirilen çekim aşaması.....	22
Fig. 15. RTI Builder programında bir RTI görüntüsünün oluşturulması aşaması.....	24
Fig. 16. RTI Viewer programından analiz sürecine ilişkin bir ekran alıntısı.	25
Fig. 17. Yazıtların analizinde filtrelerin görünüme etkileri	26
Fig. 18. Yazıt bloğu üzerinde RTI görüntü filtrelerinin geçişleri.....	27
Fig. 19. Üç farklı fotoğraf makinesiyle elde edilen RTI sonuçları.....	28
Fig. 20. Akropoliste bulunan bir yazıt bloğunun kayıt aşaması.....	32
Fig. 21. Akropoliste bulunan, heykel kaidesinin üst kısmına ait yazıtta ait RTI kurulumu	32

ÖZET

Bu çalışma, son yıllarda kültürel miras araştırmalarında kullanılmaya başlanan Yansıtma Dönüşümlü Görüntüleme (RTI) metodunun, epigrafiye sunduğu yenilikleri ve pozitif katkıları Phaselis yazıtları ışığında mercek altına alarak yazıtların tekrar değerlendirilmesini kapsamaktadır.

Yansıtma Dönüşümlü Görüntüleme (Reflectance Transformation Imaging - RTI), bir nesnenin sabit bir noktadan çekilen ve farklı açılardan aydınlatılan bir dizi dijital fotoğraf verisinin sentezlenmesi sonucu, nesnenin yüzey formunun matematiksel bir modelini oluşturulmasına olanak veren sayısal bir fotoğrafıama metodudur.

RTI görüntüleri, tripod üzerine sabitlenen bir fotoğraf makinesiyle çekilen bir dizi fotoğraf kaydından oluşmaktadır. Söz konusu her bir fotoğraf karesinde materyal üzerine farklı açılardan uygulanan ışık, obje üzerinde yansıma, gölge, rölyef ve insizyon meydana getirmektedir. Bu veri kümelerinden elde edilen yansıma değerlerinin sentezlenmesi sonucu nesnenin matematiksel yüzey modeli oluşturulmaktadır. Böylelikle yazıt taşıyıcısı yüzeyine ışık istenildiği açıdan uygulanabilmekte, RTI yazılımının sunduğu algoritmik görüntüleme filtreleri uygulanarak materyal kültür kalıntısı üzerinde oldukça detaylı bir analiz süreci yürütülebilmektedir.

Çalışma kapsamında Phaselis Antik Kenti'nde bulunan epigrafik malzemeler üzerinde özellikle yüzeyi tahrip olmuş, okunmasında zorluk çekilen, okunamayan veya yanlış deşifre edilen yazıtlara yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Kültürel miras araştırmalarında 'tahribatsız' analiz ve belgelemeye imkan veren RTI metodunun epigrafi çalışmalarına sağladığı pozitif katkı ele alınarak RTI metodunun ilkeleri aktarılmaktadır. Ayrıca söz konusu metodun, yazıtların analizinde ve kayıt sürecinde sağladığı avantajlar ve kısıtlamalar ele alınmış ve epigrafi araştırmalarında uygulanabilirliği deneyimlenmiştir.

SUMMARY

This study includes the re-evaluation of the Phaselis inscriptions by examining the innovations and positive contributions offered to epigraphy by the method of Reflectance Transformation Imaging (RTI) which has been employed within the cultural heritage researches in the recent years, in the light of the aforementioned inscriptions.

RTI (Reflectance Transformation Imaging) is a computational photography method which provides an object with a mathematical model of its surface by synthesising a number of photographic data enlightened from various perspectives and shot from a certain distance.

The RTI images consist of a number of photographic records shot by a camera fastened on a tripod. In each shot, the light applied on the material from various perspectives, creates reflection, shadow, incision and relief on it. Reflection rates obtained from these datasets are digitalized and synthesized, and a mathematical surface model of the object is created. Thus it is possible to apply light on the inscription bearer from any perspective and to carry out thorough analysis process on the material culture remains by applying algorithmic imaging filters offered by the RTI software.

Within the context of this study, some investigations and examinations are carried out on the epigraphical materials found in the Ancient City of Phaselis, specifically those with their surface destroyed, and those which are difficult to read, undecipherable or even deciphered defectively. The positive contribution offered to epigraphy by the method of RTI which allows 'non-destructive' analysis and documentation within the cultural heritage researches, is examined and the principles of this method are represented. Besides, the advantages and limitations of the aforementioned method within the analysis of the inscriptions and therefore its applicability on the epigraphical studies is experienced.

GİRİŞ

Burada sunulan tez çalışmasının amacı, Phaselis Antik Kenti'nde bulunan epigrafik malzemenin sayısal bir fotoğraflama metodu olan Yansıtma Dönüştürümlü Görüntüleme (RTI) kullanılarak; yüzeyi tahrip olmuş, okunmasında zorluk çekilen, okunamayan veya yanlış deşifre edilen yazıtlara ışık tutarak, gerekli ekleme (*addendum*) ve düzeltmelerin (*corrigendum*) yapılmasıyla, Phaselis epigrafisi hakkında temel olarak, bilinmeyeni, az bilineni ve/ya yanlış bilineni ortaya çıkarmaktır. Ayrıca kültürel miras araştırmalarında 'tahribatsız' (non-destructive) analiz ve belgelemeye imkan veren RTI metodunun epigrafi çalışmalarına sağladığı katkılar ele alınarak, geleneksel epigrafi çalışmalarına yeni bir bakış açısı kazandırmak ve ileride yapılacak araştırmalara sistemli, sürdürülebilir bir çalışma zemini hazırlamayı amaçlamaktadır* .

Epigrafi araştırmalarında, uzun yıllar açık hava koşullarına maruz kalan yazıtların yüzeyinde görülen süreçbağımlı doğal ve beşeri aşındırmalar, epigrafik belgelerin çözümlenmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum yazıtların çözüm sürecinde hatalara neden olmakta hatta deşifreyi neredeyse imkansız hale getirmektedir. Bu çalışmada Phaselis kentinde bulunan yazıt taşıyıcıları, yeni teknolojik metotlar ve bakış açıları kullanılarak yeniden değerlendirilmiştir. Bu şekilde kentten ele geçen her bir yazıt, gerekli görülen yerlerde düzeltmeler ve eklemeler yapılarak tekrar ele alınmıştır. Bunu yaparken modern teknolojinin bilime sunduğu yeni analiz yöntemleri epigrafi alanına kazandırılarak, belgeleme ve sentez süreçlerine katkı sağlaması hedeflenmektedir. Ayrıca bu araştırma sonucunda, söz konusu metodolojilerin ülkemizde yürütülen geleneksel epigrafi çalışmalarına yeni bir bakış açısı ve yaklaşım kazandırması öngörülmektedir. Elde edilen bulgular ışığında başarı ölçütlerini belirlemek ve gelecekteki çalışmalar için yönlendirici bir temel oluşturmak amaçlanmaktadır.

Tez kapsamında Phaselis kentinde bulunan her bir yazıt, belgeleme, envanterleme ve arşivleme sistematigi dahilinde kaydedilerek, yeni teknolojik metodolojiler ışığında ülkemizde ilk kez bir 'dijital epigrafi' çalışması yürütülmüştür. Bunu yaparken kentte şimdiye kadar bilinen ve 2012 yılından günümüze değin sürdürülen yüzey araştırmalarında ele geçen epigrafik belgeler mercek altına alınmıştır. Yürütülen çalışmalarda, kentte bulunan yazıtların bulunduğu lokasyonlardaki arazi koşulları gözlemlenerek karşılaşılabilecek zorluklara

* Burada sunulan yüksek lisans tezi Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından SYL-2015-920 no'lu proje kapsamında desteklenmiştir.

karşı önlemler alınmış ve gerekli ekipmanlar sağlanmıştır. İki ay süren arazi çalışmaları sonucunda; akropolis 15, ana cadde 20, nekropolis 2, batı hamam 2, güney liman 6, olmak üzere 45 yazıt ve yazıt parçası RTI metodu kullanılarak analiz, belgeme ve envanterleme süreçlerinden geçirilmiştir. Bu çalışmalar sırasında 2360 adet yazıt fotoğrafı kaydedilerek 58 adet RTI kaydı tamamlanmıştır. Buna ek olarak Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) standartlarında hassas ölçüm cihazının (CORS) veri akışı sağladığı noktalarda yazıtların yerinde koordinatları alınmış ve kentin web-tabanlı interaktif topografik haritasına işlenmiştir.

Bu çalışma sonunda elde edilen ve sentezlenen tüm veriler sayısallaştırılarak sınıflandırıldıktan sonra zamandizinsel bir perspektif içinde veri tabanına işlenerek Phaselis Araştırmaları web sitesinde (phaselis.org) Türkçe ve İngilizce olarak erişime açılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KÜLTÜREL MİRAS ARAŞTIRMALARI

1.1. Teknolojik Gelişmeler Işığında Kültürel Miras Araştırmalarına Genel Bir Bakış

Son yıllarda sayısal (dijital) görüntüleme yöntemlerinde görülen hızlı ilerleyişin kültürel miras araştırmalarına da ivme kazandırdığı görülmektedir. Söz konusu metodlar araştırmaların daha sağlıklı ve güvenilir bir biçimde yürütülmesine olanak sağladığı gibi, elde edilen bilimsel verilerin ve sonuçların değerlendirilmesinde de büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Öyle ki yakın geçmişe kadar yürütülen araştırmalarda teknolojik yaklaşımların kullanımı spesifik kalmakta, yeni yöntemlerin uygulanabilirliği profesyonel hizmet alımlarıyla mümkün olmaktadır. Günümüzde ise yaygın internet kullanımı, araştırmacıların birçok kaynağa ulaşmasını sağlayarak bilimsel araştırmalarda kullanılan yöntemler hakkında veri elde etmeyi ve bilgi alışverişinde bulunmayı mümkün kılmaktadır. Böylelikle araştırmacılar, çalışmalarında hangi teknolojiden nasıl yararlanacakları hakkında bilgi edinip, gerekli ekipman ve donanımın sağlanmasıyla bilimsel analiz çalışmalarını son teknoloji yöntemlerle sürdürebilmektedirler.

Özellikle dijital fotoğraf makineleri ve bilgisayar donanımlarındaki hızlı gelişmelerle birlikte, *sub-pixel* görüntü eşleştirme gibi sayısal algoritmalar kullanılarak geliştirilen fotogrametrik uygulamalar prehistorya, arkeoloji, epigrafi, biyoloji, konservasyon, numismatik ve paleontoloji gibi birçok kültürel miras araştırmalarında disiplinde kullanılmaya başlanmıştır. Bu yöntem, modeli oluşturulan eserin detaylı olarak incelenmesine ve ölçümler yapılmasına imkan vermektedir. Ayrıca üzerinde çalışılan eser dijital ortamda arşivlenerek, araştırmacının tekrar araziye gitmesine gerek kalmadan çalışmalarına devam etmesine olanak sağlamaktadır.

Bu gelişmeler ile birlikte arkeometri ve konservasyon gibi disiplinler önemli ölçüde ivme kazanmış ve yeni metodolojilerin yer aldığı yayınlar; *Archaeometry, Conservation, Journal of Archaeological Science, Journal of Cultural Heritage, Arqueologia de la Arquitectura, or Archeologia e Calcolatori* etc. gibi bir çok bilimsel derginin alana kazandırılmasıyla ve düzenlenen uluslararası kongreler, sempozyumlar, konferanslar ve çalıştaylar aracılığıyla söz konusu metodolojiler kültürel miras araştırmalarındaki gelişim süreci devam etmektedir.

1.2. Kültürel Miras Araştırmalarında Epigrafi ve Geleneksel Araştırma Yöntemleri

Epigrafi çalışmalarında karşılaşılan en büyük problemlerden biri yazıt taşıyıcısının korunma durumudur. Uzun yıllar açık hava koşullarına maruz kalan yazıtların yüzeyinde görülen aşınma ve kırılmalar metnin çözümlenmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum yazıtların çözüm sürecinde hatalara neden olmakta hatta deşifre edilmesini imkansız hale getirmektedir. Kültürel miras araştırmalarında özellikle yurt dışında kullanılan yeni teknolojik uygulamalar sayesinde bu sorunların çözümüne yönelik bazı ilerlemeler kaydedilmiştir.

Epigrafi çalışmalarında yazıtlar ortaçağdan bu yana tradisyonel olarak yerinde analiz edilerek deşifre edilmeye çalışılmakta ve harf karakterleri kartotekslar üzerinde kayda geçirilmektedir. Buna ek olarak 19. ve 20. yüzyıllarda ise stampaj/lateks tekniği kullanılarak yazıt yüzeyinin ters bir kopyası oluşturularak korunma ve arşivleme yoluna gidilmiştir. Bunun yanı sıra özellikle 20. yüzyılda belgeleme ve envanterleme çalışmalarında fotoğraflama yöntem/yöntemlerinin (siyah/beyaz, renkli baskı, dia haline getirme, dijital fotoğraflama etc.) ön plana çıktığı kayıt sistemleri kullanılmıştır. Genellikle bu iş akışıyla kayıt altına alınan yazıtlar sonrasında ofis ortamında notlar, stampaj/lateks kopyaları ve fotoğraflar üzerinden çalışılıp, arşivlenmektedir.

1.3. Kültürel Miras Araştırmalarında Kullanılan Sayısal Görüntüleme Metotları

Günümüz teknolojisinin, kültürel miras araştırmalarına sunduğu yeni görüntüleme ve analiz metotları, eskiçağ bilimlerinin de içinde yer aldığı birçok disiplinde yürütülen araştırmalara yeni bir anlayış kazandırmaya başlamıştır. Son yıllarda, 'sayısal görüntüleme' metotları kullanılarak yapılan araştırmalara bakıldığında oldukça etkili sonuçlar elde edildiği görülmektedir.

Geleneksel yöntemlerin bazıları epigraflar tarafından hala kullanılmakla birlikte spesifik durumlarda -epigrafik belgenin korunma durumuna göre- yazıtların deşifrasyonu aşamasında yetersiz kaldığı tecrübe edilmektedir. Bu durum 21. yüzyıl epigrafları tarafından teknolojinin bize sunduğu yeni analiz yöntemleri ile aşılmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda 3B lazer Tarama (*3D Laser Scanning*), Yansıtma Dönüşümlü Görüntüleme (*Reflectance Transformation Imaging - RTI*), Fotogrametri (*Photogrammetry*), Stampaj Tarama (*Squeeze Scanning*) ve Stampaj RTI (*Squeeze RTI*) metotları günümüz epigrafi araştırmalarına adapte edilmeye başlamıştır. Söz konusu yöntemlerin yazıtların çözümlenmesinde epigraflara oldukça kolaylık sağladığı görülmektedir. Fakat her yöntemin kendine göre avantajları ve dezavantajları

bulunmaktadır. Düşük maliyeti ve arazi şartlarında uygulanabilirliği açısından H-RTI metodu bu yöntemler arasında yüzey analizinde ön plana çıkmaktadır.

1.3.1. 3B Lazer Tarama (3D Laser Scanning)

Üç boyutlu yersel lazer tarama metodu materyallerin üç boyutlu nokta bilgilerinin yüksek hızlarda elde edilebildiği hassas ve otomatik bir ölçme tekniğidir¹. Bu teknoloji, kültürel miras araştırmalarında nesnelerin yüksek hassasiyetli üç boyutlu modellerini oluşturularak analiz ve belgelemeye büyük ölçüde katkı sağlamaktadır². 3B lazer tarama yönteminin hassas metrik veriler sunması ve yüksek çözünürlüklü taramalar yapabilmesi sayesinde, kültür varlıkları ‘dijital koruma’ adı altında sanal ortamda saklanabilir, çeşitli programlarla analizler yapılabilir ve istenildiği takdirde – belli bir boyuta kadar – 3 boyutlu yazıcılar aracılığıyla materyalin birebir kopyası elde edilebilmektedir.

Son yıllarda sensör teknolojisi ve programlar ile ilgili hızlı gelişmeler tarihi ve kültürel eserlerin dökümantasyonu, kent alanlarının üç boyutlu modellemesi, madencilik çalışmaları, deformasyon analizi, ormanlık alan ölçümü ve mühendislik uygulamaları gibi birçok alanda geometrik verilerin elde edilmesinde yersel lazer taramayı önemli bir metot haline getirmiştir. Yersel lazer tarama tekniklerinin ortaya çıkmasıyla birlikte sensör modelleme, detay çıkarma, nokta bulutu (point-cloud) oluşturma, veri birleştirme ve diğer pek çok alanda yeni araştırma olanakları ortaya çıkmıştır⁴.

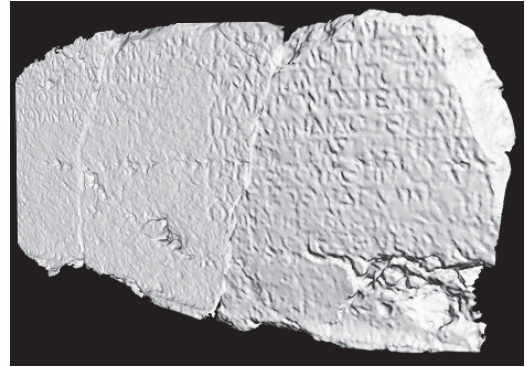

Fig. 1. Lazer taraması yapılan bir yazıt yüzeyinin görünümü³ (nr. 2).

Lazer teknolojisi kullanılarak materyal kültür kalıntıları üzerinde hızlı ve temassız kayıt yapılabilmenin yanı sıra gerçek renklere sahip görüntüler üretebilme, hassas ve güvenilir veri toplama gibi önemli avantajları da bulunmaktadır⁵. Söz konusu teknoloji oldukça hassas ve etkili sonuçlar sunmaktadır. Fakat lazer tarayıcılar yüksek maliyet gerektirmekte ve bu nedenle cihazları elde etmek için yüksek bütçelere ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca bazı lazer tarayıcılar

¹ Reshetyuk 2009, 1.

² Fabris *et al* 2009, 44.

³ Yazıtın 3B lazer taraması Ahi Evran Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü’nden Arş. Gör. Ömer Uzunel tarafından yapılmıştır.

⁴ Altuntaş – Yıldız 2008, 20.

⁵ Waggot *et al.* 2005, 2.

sadece gece çekimine izin vermekte ve elektrik kaynağı gerektirmektedir. Arazi koşullarında elektriğe ulaşmak çoğu zaman mümkün olmamakla beraber jeneratör gibi güç üniteleri taşımak ise oldukça meşakkatlidir. Buna ek olarak lazer cihazını ve yazılımları kullanabilmek için profesyonel bir eğitim sürecinden geçilmesi de gerekmektedir.

1.3.2. Fotogrametri (*Photogrammetry*)

Fotogrametri, Hellence ışık (= *phōs* [φῶς, φωτός]), yazı/çizim (= *gramma* [γράμμα]), ölçme (= *metron* [μέτρον]) sözcüklerinin birleşiminden türetilmiş bir kelimedir. Işık ile çizerek ölçme anlamına gelen fotogrametri aynı zamanda, fotoğrafların sayısallaştırılmasıyla elde edilen verilerden kesin ölçümler ve hesaplamalar yapılmasına, iki ya da daha fazla fotoğraftan üç boyutlu modeller elde edilmesine imkan veren bir bilim dalıdır. Yakın-mesafe (*close-range*) fotogrametri uygulamalarından biri de Hareket Tabanlı Yapı Oluşturma (*Structure from Motion -SfM-*) metodudur. Bu metot birbirini takip eden farklı kamera açılarıyla çekilen fotoğrafları analiz ederek, materyalin üç boyutlu yapısını oluşturmaya olanak sağlamaktadır (Fig. 2).

Fig. 2. Yazıtın 3 boyutlu modelin oluşturulma aşaması. Her bir kare çekilen fotoğrafın konumunu göstermektedir.

Son yıllarda söz konusu yöntemin dijital fotoğraf makineleri ve bilgisayar donanımlarındaki hızlı gelişmelerle birlikte, *sub-pixel* görüntü eşleştirmesi gibi sayısal algoritmalar kullanarak geliştirdiği fotogrametrik uygulamalar arkeoloji, biyoloji, konservasyon ve paleontoloji gibi birçok disiplinde kullanılmaya başlanmıştır. Bu yöntem, modeli oluşturulan eserin detaylı olarak incelenmesine ve ölçümler yapılmasına imkan vermektedir. Ayrıca üzerinde çalışılan eser dijital ortamda arşivlenerek, araştırmacının tekrar araziye gitmesine gerek kalmadan çalışmalarına devam etmesine olanak sağlamaktadır.

1.3.3. Stampaj Tarama (*Squeeze Scanning*)

Stampaj tarama, yazıtlardan örneklenen stampaj kağıtlarının ofis tarayıcısı ile taranarak elde edilen yansımalar ile stampajı 3 boyutlu hale getirme tekniğidir (Fig. 3). Bu teknik 2007 yılında Florida Üniversitesi'nde bir araya gelen bilgisayar mühendisleri, epigraf ve klasikçilerden oluşan interdisipliner bir grup tarafından uygulanmıştır⁶. Geliştirdikleri 'Digital Epigraphy Toolbox' isimli web tabanlı uygulama Hellence ve Latince yazıtlar üzerinde karşılaştırmalı analiz yaparak çalışmaya olanak sağlayan yeni bir uygulamadır. Epigrafların, stampaj kopyalarını sıradan bir ofis tarayıcısı ile tarayarak açık kaynaklı bir yazılım aracılığıyla 3 boyutlu hale getirilmesini sağlayan uygun maliyetli bir yöntemdir. Bunun yanında araştırmacıya online ve dinamik bir 3B yazıt kütüphanesinde erişim sağlanmasına olanak vermektedir.

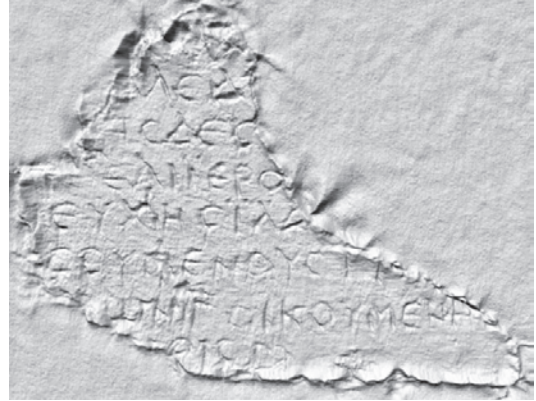

Fig. 3. Stampaj taramasının 3 boyutlu görseli
Fot: Florida Üniversitesi, Dijital Epigrafi ve Arkeoloji Projesi: www.digitalepigraphy.org

1.3.4. Stampaj RTI (*Squeeze RTI*)

Bu yöntem, yazıtlardan örneklenen stampaj kağıtları üzerinde RTI metodu uygulayarak stampaj üzerindeki seçilemeyen harf karakterlerinin analizinde kullanılmak üzere uygulanan bir RTI çeşididir. Stampaj kağıtları, gerek hammadde gerekse saklama koşulları nedeniyle zaman içinde bozulmalara uğrayabilir. Buradaki çalışmada deşifreyonu yapılamayan veya zor okunabilen yazıtlar kapsamında Stampaj RTI metodu deneyimlenerek stampaj kopyaları sayılaştırılarak arşivlenmiştir.

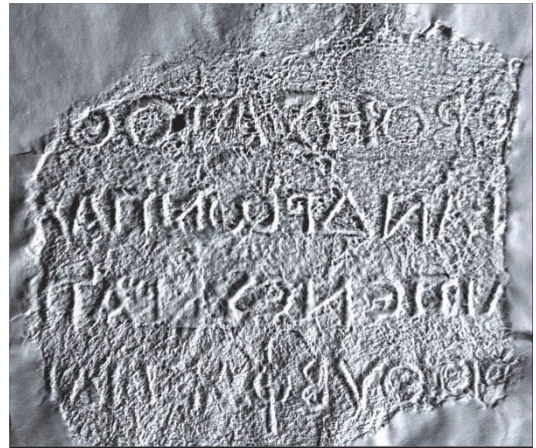

Fig. 4. Stampaj RTI görünümü (arka yüz)

1.3.5. Yansıtma Dönüşümlü Görüntüleme (*Reflectance Transformation Imaging- RTI*)

Reflectance Transformation Imaging (RTI) bir nesnenin yüzey formunu, dokusunu ve renk değerlerini yakalayarak nesnenin üzerinde ışığın interaktif olarak farklı açılardan uygulanmasına olanak veren, sayısal bir fotoğraflama metodudur. RTI görüntüleri, tripod üzerine

⁶ Detaylı bilgi için bkz.: Florida Üniversitesi, Dijital Epigrafi ve Arkeoloji Projesi: www.digitalepigraphy.org

sabitlenen bir fotoğraf makinesinden çekilen bir dizi (24-60) fotoğraftan elde edilen verilerden oluşmaktadır. Her bir fotoğrafta materyal üzerine farklı açılardan uygulanan ışık obje üzerinde yansıma, gölge, insizsyon ve rölyef meydana getirmektedir. Bu veri kümelerinden elde edilen yansıma değerleri sayısallaştırılarak sentezlenmekte, objenin matematiksel yüzey modeli oluşturularak RTI yazılımı üzerinde kullanıcılar tarafından ışığın istenildiği açıdan yansıtılmasına olanak sağlanmaktadır. Bu şekilde obje yüzeyinin çok yönlü analizi yapılabilmekte ve materyal kültür kalıntısına ait karanlıkta kalan birçok nokta aydınlatılabilmektedir. RTI metodu son yıllarda araştırma enstitülerinde, müzelerde, sanat galerinde, konservasyon ve belgeleme uygulamaları gibi farklı birimlerde arkeolojiden sanat tarihine ve paleontolojiye kadar birçok disiplinde kullanılmaya başlanmıştır. Uygulamanın taşınabilirliği, düşük maliyetli olması ve esere zarar vermeden inceleme imkanı sunması göz önünde bulundurulduğunda kültürel miras araştırmaları kapsamında; belgeleme, koruma, arşivleme ve envanterleme çalışmalarında giderek önemini artması kuvvetle muhtemeldir.

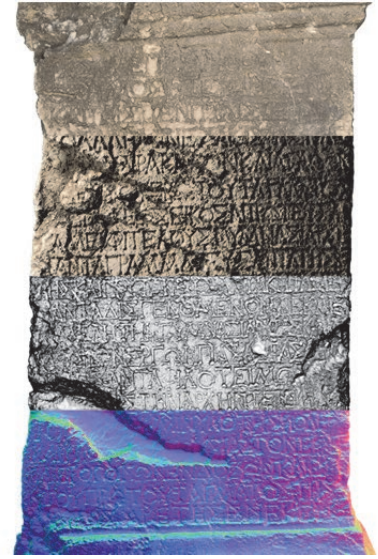

Fig. 5. Yazıt üzerinde RTI geçişlerinin görünümü

1.4. Phaselis Yazıtları Araştırma Tarihçesi

Günümüzde epigrafi araştırmalarının sürdürülebilirliği antikçağ tarihi ve arkeoloji araştırmaları için son derece kritik bir noktada durur. Bu yönden bakıldığında Phaselis'e ilişkin çalışmaların II. Dünya Savaşı'na kadar esas itibarıyla epigraflar tarafından yürütüldüğü; 1968 yılından 1985 yılına kadar ise, yerli/yabancı bilim adamları tarafından farklı metotlar uygulanarak daha çok kentin limanları ve ana caddesi boyunca bilinen yapıları üzerine arkeolojik araştırmaların sürdürüldüğü görülür. Büyük özverilerle yapılan bu çalışmalar belirli bir süreklilik gösteremedikleri için kentin gerek bölgesel gerekse Akdeniz özelindeki konumunun kavranmasına olanak sunacak kadar ayrıntıya inememişlerdir.

Phaselis epigrafisi üzerine yürütülen ilk çalışma, modern araştırmacılardan kenti ilk keşfeden Kaptan F. Beaufort tarafından başlatılmıştır. Kraliyet Donanması adına yürütülen Küçük Asya'nın güney kıyılarının ölçülmesi işiyle bağlantılı olarak 1811-12 yıllarında Phaselis'i ziyaret etmiş ve kent planını çıkarmıştır. Beaufort, kentte yaptığı araştırmalarda yazıtlarla da meşgul olmuş ve yazıtlarda geçen Φασηλίτης ethniconunu Phaselis antik kenti

ile özdeşleştirmiştir. Beaufort eserinde kentten iki yazıtı majuskel olarak yayınlamıştır⁷. 1838 yılında C. Fellows İmparator Hadrianus için inşa edilen anıtsal kapının ithaf yazıtının bir kısmını bulmuş ve Domitianus Agorası'nın ithaf yazıtını yayınlamıştır⁸. Yayımlanan bu yazıtlar az sayıda olsa da kentte bulunan yazıtları modern araştırmalara açması bakımından önemlidir. Söz konusu yazıtlar 1853 yılında *Corpus Inscriptionum Graecarum (CIG)* serisinin üçüncü cildinde yayınlamıştır⁹.

Bu tarihlerden itibaren modern araştırmacılar özellikle kent epigrafisine yönelik çalışmalar sürdürmüşlerdir. 1874 yılında Attaleia'ya gelen G. Hirschfeld, Consul Dionysios Vitalis'in evinde merdivende kullanılmış olan Mausolos yazıtını bulmuş ve yazıtı aynı yıl içinde majuskel olarak yayınlamıştır¹⁰. A. Bezenberger ise yazıtı ilk minuskel yayınlayan kişi olmuştur¹¹. Söz konusu yazıt F. Bechtel ve H. Collitz editörlüğünde yeniden değerlendirilmiş ve W. Judeich yeni tamamlama önerilerinde sunmuştur¹². 1881 ve 1882 yıllarında, O. Benndorf ve çalışma arkadaşları Küçük Asya'nın güneybatısında çeşitli çalışmalar yürütmüş ardından 1883/84 kışında Avusturya ekibinden F. von Luschan çalışmalara devam etmiştir. Her iki araştırma da Phaselis ile doğrudan ilintili olmasa da yazıtlarına değinilmiştir.¹³ Aynı yıl, Fransız bilim insanı V. Bérard da Phaselis'te çalışmalar yürüterek, 1890 ve 1892'de Domitianus Agorasında bulunan arşitrav bloğundaki yazıtı; Opramoas yazıtını; Q. Voconius Saxa ve oğlunu için onurlandırma yazıtını; Korydalla ve Akalissos'luların İmparator Hadrianus onuruna dikilen yazıtlar ile kentte memuriyet görevlerinde bulunmuş olan Kolalemis'in onurlandırma yazıtı da dahil olmak üzere toplam 9 yazıtı yeni değerlendirmeler yaparak yayınlamıştır¹⁴. 1892 yılında O. Benndorf, E. Kalinka ve diğer Avusturyalı araştırmacıların kentteki araştırmalarına devam ettikleri bilinmektedir. *Inscriptiones Graecae ad res Romanas pertinentes*'in (IGR) R. Cagnat tarafından hazırlanan serisinin üçüncü cildinde önceden yayınlanmış olan 12 yazıt bir araya getirilerek yayımlanmıştır¹⁵. A. W. van Buran 1908 yılında, kaydettikleri 7 yazıtı (yayınlı/yayınsız)

⁷ Beaufort 1818, 66 vd.

⁸ Fellows 1839, 211 vd.

⁹ *CIG* III 4324, 4332-4338.

¹⁰ Hirschfeld 1874, 716.

¹¹ Bezenberger 1880, 337.

¹² Judeich 1892, 256 no: 1; Bechtel – Collitz 1899, no: 1269.

¹³ Benndorf – Niemann 1884, 117 dn. 3; Petersen – von Luschan 1889, 142 no: 175.

¹⁴ Bérard 1890, 643-645; Bérard 1892, 440-446 no: 89-97.

¹⁵ *IGR* III 754-765.

yeniden ele alarak yayınlamıştır¹⁶. R. Paribeni ve P. Romanelli 1913 yılında kenti ziyaret etmiş ve aralarında imparator Caracalla'nın onurlandırılmasına ilişkin yazıtında bulunduğu, kaydettiği yazıtları yayınlamıştır¹⁷. 1921 yılında Phaselis'e gelen C. Anti ise, Phaselis teritoryumunda ilk kez yazıt kaydederek yayına sunmuştur¹⁸. E. Kalinka 1944 yılında kendisinin kaydettiği yazıtları ve o güne kadar yayınlanmış diğer epigrafik verileri *Tutuli Asia Minoris* serisinin ikinci cildinin üçüncü bölümünde kısa bir kent tarihiyle birlikte yayınlamıştır¹⁹.

H. Schläger 1968-1969 yılları arasında Phaselis limanlarının topografisine yönelik yüzey araştırmalarına araştırmasını sürdürmüş, ardından J. Schäfer'in idaresinde yürütülen çalışmalara epigraf olarak J. Blackman de katılmıştır. Blackman, daha önceden yayınlanmış olan yazıtların yerlerini yeniden lokalize etmek istemiştir fakat pek çok yazıtı tarif edilen yerlerinde bulamamış, yada çok farklı yerlerde tespit etmiştir. Blackman aynı zamanda dokuz yeni yazıt ve yayınlı yazıtlara ait yeni bulunan parçaları da yayınlamıştır²⁰.

Phaselis kazı çalışmaları K. Dörtlük tarafından 1980 yılında, 1981'den 1985 yılına kadar da C. Bayburtluoğlu tarafından yürütülmüştür. Bayburtluoğlu başkanlığında yürütülen çalışmalara epigraf olarak S. Şahin katılmış ve yeni yazıtlar kaydetmiştir. 1999 yılında kentten bir atlet yazıtı yayınlayan S. Şahin²¹, daha önceden kaydettiği 15 yeni yazıtı ise 2006 yılında M. Adak ve N. Tüner Önen ile birlikte yayınlamıştır²². N. Tüner Önen, "*Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu*" başlıklı doktora tezi kapsamında kentten ele geçmiş 66 adet yazıtı ve yazıt parçasını geçmiş edisyonları da gözden geçirerek değerlendirmiştir²³. Phaselis'in epigrafisi çalışmaları 200 yıla yayılan ve aralıklarla devam eden araştırmaları kapsamaktadır ve söz konusu yazıtlar 1923 yılından itibaren *Supplementum Epigraphicum Graecum (SEG)* ciltlerinde de taranmışlardır²⁴.

2012 yılından itibaren Akdeniz Üniversitesi'nden Prof. Dr. Murat Arslan'ın başkanlığında yürütülen *Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu Yüzey Araştırmaları*'nın epigrafisi

¹⁶ Buren 1908, 185-189 no: 11-17.

¹⁷ Paribeni – Romanelli 1914, 185 no: 132-135.

¹⁸ Anti 1923, 735 vd. no: 3; 756 no: 10.

¹⁹ TAM II/3, 413-426 no: 1183-1220.

²⁰ Blackman 1973, 566-568; 1981, 138-163.

²¹ Şahin 1999, 40-52.

²² Adak *et al.* 2006

²³ Tüner Önen 2008, 303-367.

²⁴ SEG II 694; VI 742, 773; XVII 676; XXIX 1515; XXX 1529; XXXI 1297-1309; XLIX 1934; LV 1466-1480.

çalışmaları yine aynı üniversitenin Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri Bölümü öğretim üyesi olan Yrd. Doç. Dr. Nihal Tùner Önen başkanlığındaki ekip tarafından yürüt÷lmektedir. Phaselis'ten ele geçen epigrafik malzemenin çoğu 19. y÷zyıl sonu ve 20. y÷zyılın başlarında kaydedilmiş ve yayınlanmışlardır. Bu edisyonlarda yazıtların buluntu yerleri hakkında neredeyse hiç bilgi verilmemekte ya da son derece muğlak hatta yanlış yönlendirici tarifler bulunmaktadır. Yazıtların lokalizasyonu ve mevcut durumları ile belgelenerek kayıt altına alınmaları gelecekte yapılacak çalışmalar için yönlendirici bir zemin niteliği taşımaktadır.

1.5. Phaselis Yazıtlarının Korunma Durumları

Günümüzde Kemer İlçesi'nin Tekirova Beldesi idari sınırları içerisinde kalan Phaselis Antik Kenti Antikçağ mitoslarına göre, M.Ö. 691/690 yılı civarında Rhodos'tan Lindos'lu kolonistlerce kolonize edilmiştir. Doğu Akdeniz'de yer alan uygun konumu ve Mısır, Fenike, Ege ve Hellas arasındaki deniz güzergahı üzerindeki üç doğal limanıyla özellikle Klasik ve Hellenistik dönemlerin en önemli ticaret kentlerinden biri olmayı başarmış olan kentten ele geçen erken dönem yazıtlar, Phaselis'in Geç Arkaik Dönem'den itibaren Doğu Akdeniz ticaretinde aktif rol oynadığını gösterir.

Phaselis yazıtları, 2012-2015 yıllarında gerçekteştirilen Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu Yüzey Araştırması kapsamında bulunan yeni yazıtlar dahil olmak üzere yayınlı/yayınsız 80 yazıt ve yazıt parçasını içermektedir. Söz konusu yazıtlar ve yazıt parçalarından 50 tanesi yerinde tespit edilmiştir. Kent içindeki yazıtlardan bir tanesinin 1874 yılında G. Hirschfeld tarafından Berlin Pergamon Müzesi'ne götür÷ldüğü; 3 yazıtın Attaleia kenti surlarında belgelendiği, 8 yazıt ve yazıt parçasının ise Antalya Müzesi deposuna kaldırıldığı bilinmektedir. Attaleia surlarında 19. y÷zyıl araştırmacıları tarafından kaydedilen yazıtların yeri bugün için henüz yeniden tespit edilememiştir. Kent içinde tespit edilen yazıtların 22'si Ana Cadde üzerinde; 16 tanesi Akropolis'te; 8 tanesi Güney Liman'da; 2 tanesi Büyük Hamamın içinde; 2 tanesi de Nekropolis'te bulunmaktadır.

Phaselis kentinde bulunan yazıtların çoğu kireçtaşı ve konglomera yazıt taşıyıcıları üzerine kazınmıştır. Bu nedenle zamana, doğal koşullara ve insan tahribatının yanı sıra deniz suyuna maruz kalan yazılı belgelerin çoğunun yüzeyi oldukça aşınmış durumdadır (Fig. 6). Bu durum söz konusu yazıtların çözümlenmesinde hatalara neden olmakta hatta deşifransyonu neredeyse imkansız hale getirmektedir. Buradaki çalışmada, kentte bulunan yazıtlar Highlight RTI metodu kullanılarak yeniden değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Kentte tespit edilen yazıtların bir kısmı Bizans Dönemi'nde kent limanının yenilenmesi için kullanılmıştır. 1981-1985 yılları arasında Prof. Dr. Cevdet Bayburtluoğlu başkanlığında gerçekleştirilen kazı çalışmaları sırasında pek çok yazıtlı kaide denizden çıkarılmıştır (Fig. 6). Bu durum, söz konusu taşların yenilen liman inşası dışında, Attaleia surunun yapımında kullanılmak üzere, Phaselis'ten deniz yoluyla Attaleia'ya taşınmak için, denize indirildiklerini göstermektedir. Attaleia'da bulunan yazıtlar da bunun kanıtını oluşturmaktadır.

Fig. 6. Deniz suyuna maruz kalarak tahribata uğramış bir yazıt bloğu (no. 7).

İKİNCİ BÖLÜM

YANSITMA DÖNÜŞÜMLÜ GÖRÜNTÜLEME (REFLECTANCE TRANSFORMATION IMAGING - RTI)

2.1. RTI Metodu

Yansıtma Dönüşümlü Görüntüleme (Reflectance Transformation Imaging - RTI), bir nesnenin sabit bir noktadan çekilen ve farklı açılardan aydınlatılan bir dizi (24-60) dijital fotoğraf verisinin sentezlenmesi sonucu, nesnenin yüzey formunun matematiksel bir modelini oluşturulmasına olanak veren sayısal fotoğrafçılık metodudur. RTI görüntüleri, tripod üzerine sabitlenen bir fotoğraf makinesiyle çekilen bir dizi fotoğraf kaydından oluşmaktadır. Söz konusu her bir fotoğraf karesinde materyal üzerine farklı açılardan uygulanan ışık, obje üzerinde yansıma, gölge, rölyef ve insizyon meydana getirmektedir. Bu veri kümelerinden elde edilen yansıma değerlerinin sentezlenmesi sonucu nesnenin matematiksel yüzey modeli oluşturulmaktadır. Böylelikle yazıt taşıyıcısı yüzeyine ışık istenildiği açıdan uygulanabilmekte, RTI yazılımının sunduğu algoritmik görüntüleme filtreleri uygulanarak materyal kültür kalıntısı üzerinde oldukça detaylı bir analiz süreci yürütülebilmektedir²⁵.

Elde edilen bu model interaktif olarak analize imkan sağlamaktadır. Araştırmacı materyalin analiz sürecinde, ışığı herhangi bir açıdan manipüle edebilir ve incelenecek noktaların yüzey detayı algısını güçlendirebilir²⁶. Söz konusu metod sadece ışığı farklı açılardan görüntülemekle sınırlı kalmayıp aynı zamanda elde edilen modelin topografik verilerine bağlı kalarak yüzeyin yansıtma değerlerini değiştirme özelliğine de sahiptir. RTI görüntüleme yazılımı üzerinde çeşitli filtreleri uygulayarak nesne yüzeyindeki rölyef ve insizyon/oyuklar arasındaki kontrastı dönüştürmek ve yüzeye düşen ışığın şiddeti veya konumunu ayarlamak mümkündür. Metodu güçlü kılan en önemli özelliklerden biri de incelenen materyalin renk değerlerinin azaltılmasına imkan vermesi ve yüzey dokusunun tamamen ortaya çıkmasını sağlayarak görsel algıyı güçlendirmesidir²⁷.

RTI metodu, materyal kültür kalıntısı olarak ilk kez 2000 yılında epigrafik bir materyal üzerinde uygulanmıştır. Araştırmacılar MÖ ~2000 yılına ait bir Sümer tabletini üzerinde PTM görüntülerinden yapılan analiz ile çıplak gözle net bir şekilde görülemeyen metin ve yüzey

²⁵ Cultural Heritage Imaging web

²⁶ Earl *et al.* 2010, 3.

²⁷ Schroer 2012, 39.

detaylarını açığa çıkararak Yansıtma Dönüştürümlü Görüntüleme metodunun kültürel miras araştırmalarına kazandırılmasında öncü olmuşlardır²⁸ (Fig. 7).

Fig. 7. Kil tabletin matematiksel model görünüşleri: (a) Nesnenin 40 adet fotoğraftan oluşturulmuş ptm modeli; (b) yüzey normallerinin hesaplanmasıyla elde edilen yansıma katkısı (specular enhancement) görünümü; (c) parlak noktaların (highlights) hesaplanması sonucu elde edilen model.

(Fot: Malzbender *et al.* 2000, 3. T. Malzbender'in izniyle).

RTI metodu kısa bir süre sonra Paleontoloji'de fosiller üzerinde deneyimlenmiş ve nesne üzerinde düşük renk değerleri ve keskin rölyef hatları sağlayarak analize pozitif katkı sağlamıştır²⁹. RTI'nin görsel algıyı güçlendiren görüntü geliştirme fonksiyonları, kültürel miras araştırmalarında özellikle yüzeyi tahrip olan materyal kültür kalıntılarında, 'tahribatsız' çok yönlü analize olanak vermektedir.

2.1.1. Terminoloji

Söz konusu metot üzerine çalışan araştırmacıların bir kısmı *Polynomial Texture Mapping* terimini kullanırken bir kısmı da *Reflectance Transformation Imaging* (RTI) terimini kullanmaktadır. Tom Malzbender vd. HP Labs araştırmacılarının 2001 yılında geliştirdikleri bu yöntemi üç boyutlu sahnelerde ışığa duyarlı dokular ile gerçekçi bir görünüm elde etmek amacıyla geliştirmelerinden dolayı Polynomial Texture Mapping (PTM) terimini kullanmışlardır³⁰. PTM teriminin kullanılmasının kökeni ise, 1978 yılında Jim Blinn'in "Ubiquitous Texture Mapping" adlı çalışmasının genişletilmiş ve geliştirilmiş bir uzantısı olmasına dayanmaktadır³¹.

²⁸ Malzbender *et al.* 2000.

²⁹ Hammer *et al.* 2002.

³⁰ Malzbender *et al.* 2001.

³¹ Blinn 1978.

2006 yılında Cultural Heritage Imaging (CHI) ekibi ve T. Malzbender bu tekniği kültürel miras araştırmalarında analiz ve belgeleme sistemlerinde uygulamak üzere Reflectance Transformation Imaging (RTI) adı altında duyurmuşlardır³². Buradaki tez çalışmasında da söz konusu metodu tanımlarken RTI terimi kullanılmıştır.

2.1.2. Polinomal Doku Haritaları (PTM)

RTI metodunun alt yapısını oluşturan Polinomal Doku Haritaları (PTM), 2001 yılında Hewlett Packard Laboratuvarları (HP Labs) araştırmacıları T. Malzbender ve Dan Gelb tarafından bilgisayar ortamında üç boyutlu, foto-gerçek yüzey dokuları elde edebilmek amacıyla geliřtirilmiřtir³³. Araştırmacılar, anlık aydınlanma yönünü gösteren bir fonksiyon kullanarak, bir görüntüde bulunan her bir piksel için luminans bilgisini tanımlayan matematiksel bir model sunmuşlardır. Bu fonksiyon ile her bir pikselde saklanan veride; yüzey yansıması, yüzeyaltı yayınması ve öz-gölgeleme gibi özellikleri kaydedilmektedir. Tradisyonel görüntü dosyaları her bir pikselde sadece renk bilgilerini barındırmaktadır.

PTM verisi ise nesnenin ‘yüzey normalleri’ni de RGB renkleriyle birlikte her bir piksel içine kaydetmektedir. Yüzey normali, düz bir yüzeyde bulunan ve yüzeyle keşiştiği noktadan geçen tüm doğrulara dik bir vektördür. Eğer yüzey düz değilse vektör, yüzeye o noktada teğet olan yüzeye diktir. RTI görüntüsünde bulunan her bir normal değerini nesnenin yüzeyinde bir noktaya tekabül etmektedir ve o noktaya düşen ışığın yansıtma açısını kaydetmektedir (Fig 8).

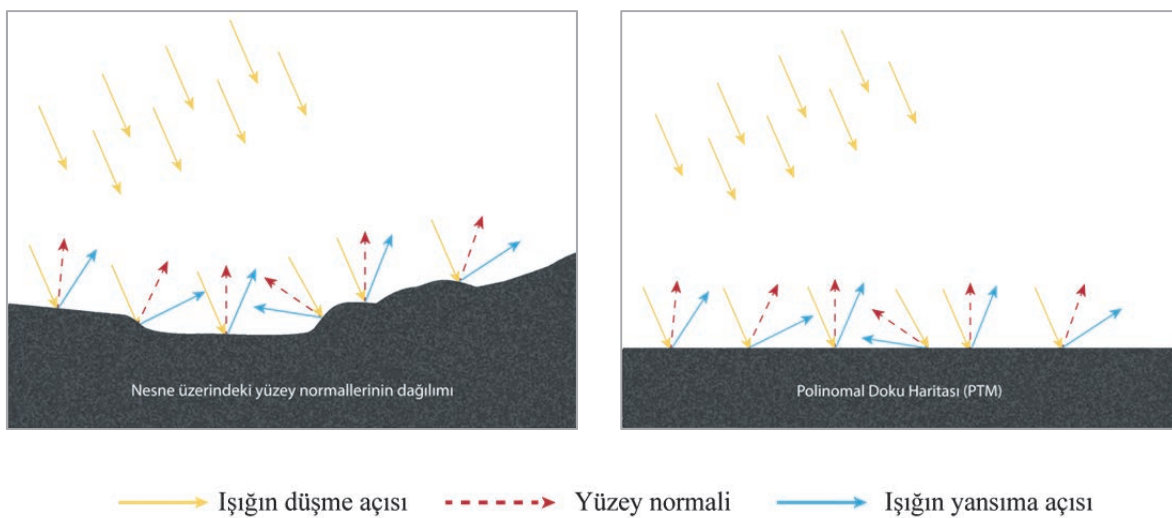

Fig. 8. PTM dosyası içinde her bir piksele kaydedilen yüzey normalleri.

³² Mudge *et al.* 2006.

³³ Malzbender *et al.* 2001, 3.

Polinom katsayılarında bulunan söz konusu yüzey normalleri, iki boyutlu PTM görüntüsünde materyalin yüzey topografyasına ait verileri barındırması nedeniyle kültürel miras uygulamaları açısından önem taşımaktadır³⁴. PTM'ler gerçek üç boyut verisine sahip 2 boyutlu görüntüler olarak anlaşılabilir. Bu üç boyut verisi PTM'den, pek çok yansıtma dönüşümlü görüntüleme yöntemi kullanan interaktif görüntüleme yazılımı aracılığıyla elde edilir.

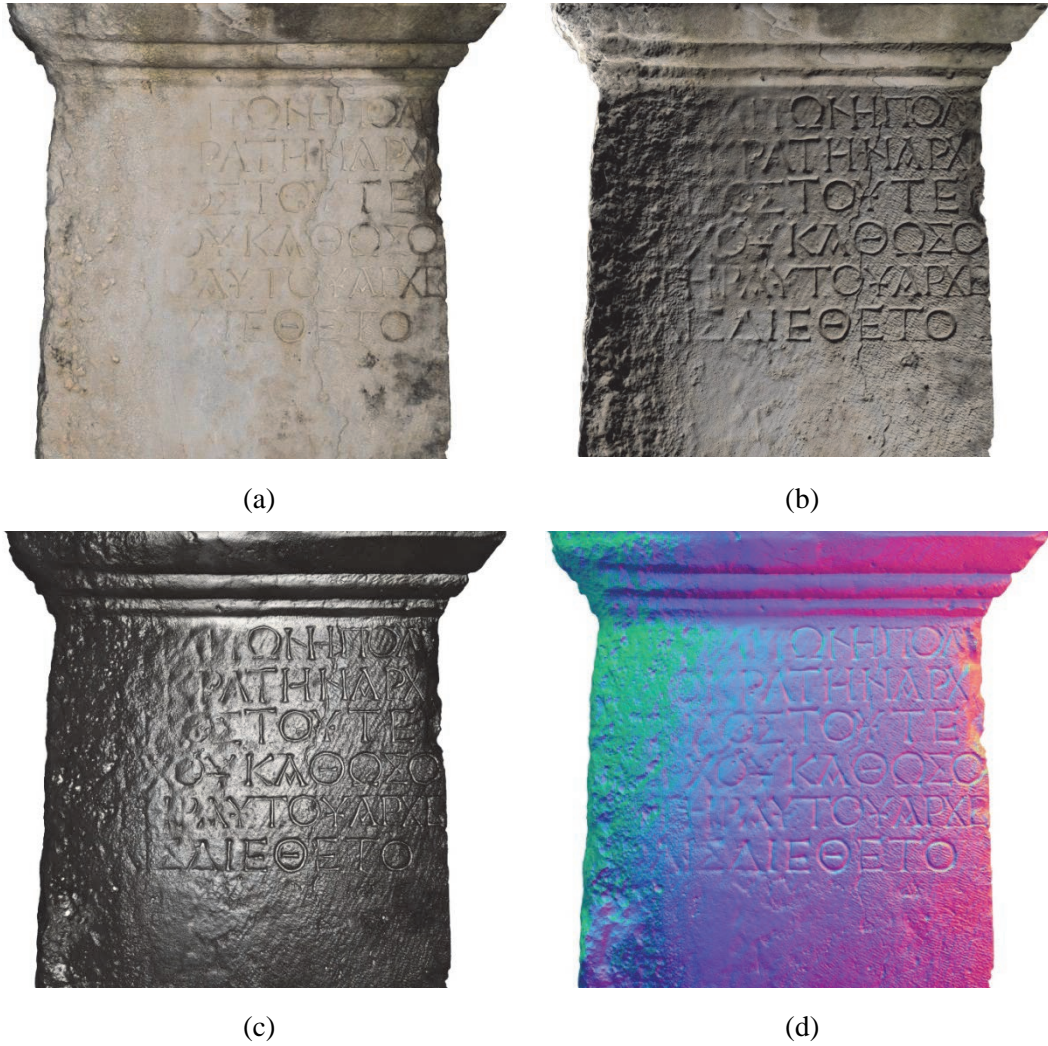

Fig. 9. Ana caddede bulunan bir onurlandırma yazıtının (AC3) RTI görüntüleri: (a) Normal görünüm (b) yaygın kazanç (diffuse gain) (c) yansı katkı (specular enhancement) (d) yüzey normallerinin dağılımı.

³⁴ Mudge *et al.* 2005, 1.

2.2. RTI Kaydında Kullanılan Yöntemler

RTI görüntülerinin sayısal olarak hesaplanabilmesi için kaydedilen her bir fotoğrafta ışığın hangi yönden geldiği/düştüğü bilinmek zorundadır. Bu görüntü dizisini elde etmek için iki farklı yöntem bulunmaktadır³⁵.

2.2.1. Dom Sistemleri (Dome Method)

Dom metodu sistematik ve hızlı bir biçimde RTI kaydı yapılmasına imkan vermektedir. Kubbeye benzer bir yarım kürenin tepe noktasına yerleştirilen fotoğraf makinesi ve merkezden eşit uzaklıkta belirli açılarla dağılımı yapılan, konumları ‘önceden bilinen’ ışık dizisinden meydana gelmektedir. Analizi yapılacak materyal kubbenin merkezine yerleştirilirdikten sonra bilgisayardan kontrol edilen ışık kaynakları ve kamera tetiklenerek otomatik olarak kayıt işlemi gerçekleştirilmektedir.

Bu sistem için geliştirilen ilk örnek yarım küre şeklinde, *icosahedron* (yirmiyüzlü) geometrik model şablonu kullanılarak yapılmıştır. (Fig 10). Tepe noktasına fotoğraf makinesi sabitlenen bu modelde 40 adet ışık kaynağı kullanılmıştır. Çekilen her bir kare için kullanıcı ışık kaynağının konumunu el ile değiştirilerek kayıt yapmaktadır. Bu prototip basit görünmesine rağmen arkeolojik malzemeler üzerinde yapılan denemelerde başarılı olmuştur³⁶.

Geliştirilen bir diğer model ise Antikythera Mekanizması Araştırma Projesi³⁷ kapsamında kullanılmak üzere hazırlanmıştır³⁸ (Fig 11). Dom etrafına yerleştirilen 50 adet ışık kaynağı bilgisayar yardımıyla otomatik olarak kontrol edilerek RTI kaydının süresini oldukça düşürmüştür. 2006 yılında RTI ve X-Ray tomografi metotları, arkeoloji dünyasının en önemli ve eşsiz buluntularından biri olan ve yüz yılı aşkın süredir kullanım amacına yönelik çalışmalar sürdürülen Antikythera Mekanizması üzerinde uygulanmıştır³⁹. Önceden yürütülen çalışmalar ile okunabilen karakter sayısı 800 iken, yapılan bu analizler sonucu, bu sayı yeni metodolojiler yardımıyla 2000’e çıkarılarak mekanizmanın fonksiyonlarına dair önemli ipuçları elde edilmiştir⁴⁰.

³⁵ Mudge, *et al.* 2012, 647.

³⁶ Malzbender, *et al.* 2001, 6-7; Zuckerman, 2004; Willems *et al.* 2005.

³⁷ Antikythera Mekanizması hakkında detaylı bilgi için bkz. The Antikythera Mechanism Research Project (AMRP), www.antikythera-mechanism.gr.

³⁸ Malzbender, *et al.* 2001, 6-7.

³⁹ Freeth, *et. al.* 2006.

⁴⁰ Earl, *et al.* 2010, 6.

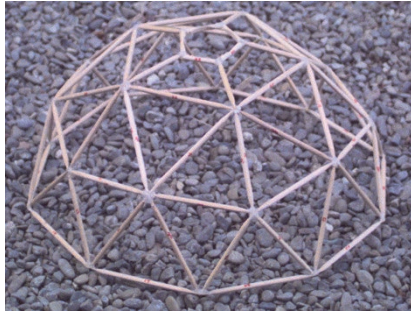

Fig. 10. Geliştirilen ilk icosahedron (yirmiyüzlü) dom modeli

Fig. 11. Antikythera Mekanizması için oluşturulan otomatik dom örneği.

(Fot: Malzbender et al 2001. Tom Malzbender'in izniyle)

Dom sisteminde, benzer boyuttaki objelerin analizi yapılırken ışık ve makine konumlarının sabit kalması sayesinde her bir RTI kaydı için farklı ışık hesaplamalarına ve fotoğraf makinesi konfigürasyonuna ihtiyaç duyulmamaktadır. Bu sayede çekim süresi oldukça düşerek dakikalar içinde -sadece materyali değiştirerek- birçok RTI kaydı yapılabilmektedir⁴¹. Dom metodunun bu tür avantajları olmasına rağmen dezavantajları da bulunmaktadır. Örneğin çekimi yapılacak objenin büyük boyutlu olması kubbe için büyük bir sorun teşkil etmektedir. RTI kaydı yapılacak nesne, kubbe boyutunun üçte birinden az olmak zorundadır, bu nedenle analizi yapılacak olan nesnenin ölçüleri kısıtlıdır⁴². Buna ek olarak kubbenin yapım maliyeti oldukça yüksektir ve büyük boyutlarda materyal analizi yapılması düşünüldüğünde yüksek bütçeli harcamalar gerektirebilir. Ayrıca arazi uygulamalarında kubbenin taşınması ve gerekli güç kaynağının sağlanması neredeyse imkansızdır. Sayılan bu dezavantajlar nedeniyle dom metodu laboratuvar ortamında sikke⁴³ ve fosil⁴⁴ gibi küçük boyutlu nesnelerin analizi için uygundur.

2.2.2. Highlight-RTI (Mısır Yöntemi)

Dom sisteminde ortaya çıkan kısıtlamalar ve yüksek maliyet nedeniyle RTI metodu 2006 yılına kadar çok fazla yayılım gösterememiştir. Cultural Heritage Imaging (CHI)⁴⁵ ve HP Labs. araştırmacıları tarafından geliştirilen *Highlight-RTI* kayıt metodunun tanıtılmasıyla

⁴¹ Earl *et al.* 2010, 4.

⁴² Zanyi, *et al.* 2007, 4.

⁴³ Detaylı bilgi için bkz. Mudge, *et al.* 2005; Palma, *et al.* 2012; Kotoula – Kyranoudi, 2013.

⁴⁴ Hammer, *et al.* 2002.

⁴⁵ Cultural Heritage Imaging (CHI), dünya kültür varlıkları ve sanat eserlerinin, dijital kayıt ve analiz metodolojilerini geliştirmek için çalışmalar yürüten, kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Detaylı bilgi için bkz. www.culturalheritageimaging.org.

Reflectance Transformation Imaging birçok disipline ve araştırmacıya hitap edebilen bir noktaya ulaşmıştır. Highlight-RTI, dom metoduna göre daha basit, esnek ve ekonomik bir yöntemdir. Bu yaklaşımda diğer yöntemlerde olduğu gibi ışık pozisyonlarının kayıt öncesinde hesaplanmasına gerek kalmamakta, uygulanacak ışık konumları çekim esnasında yansıtıcı küreler aracılığıyla belirlenmektedir.

Yansıtıcı küreler kullanılarak ışığın geliş yönünü hesaplanması, ilk kez 4 adet beyaz küre üzerinde denenmiştir. Nesnenin dört köşesine konumlandırılan küreler, senkronize olarak kayıt yapan iki fotoğraf makinesi ile kaydedilmiştir. Bir kamera çekim alanını kaydederken diğer kamera ise sadece nesneye odaklanmaktadır. Lambert'in yansıma modeli⁴⁶ kullanılarak küreler üzerinden ışığın obje üzerine düşüş yönü hesaplanmıştır⁴⁷. Parthenon Tapınağı'nda gerçekleştirilen bir diğer uygulamada ise, yazıtların yüzey detayları ve yansıma özellikleri elde edilmiştir. Kayıt sırasında iki adet siyah parlak küre ve tek bir fotoğraf makinesi kullanılarak ışık vektörleri parlama noktalarından hesaplanmış ve sentezlenmiştir⁴⁸.

Highlight-RTI metodunda, sabit bir strüktür yerine el ile konumu değiştirilebilen hareketli bir ışık kaynağı kullanılmaktadır. Bu kaynak fotoğraf makinesiyle senkronize çalışabilen flaş/paraflaş veya sürekli ışık sağlayan bir kaynak olabilir. Kaydı yapılacak materyal etrafına -kadrāja girecek şekilde- 2 adet kırmızı veya siyah renkte, parlak 'yansıtıcı' küre yerleştirilmektedir. Fotoğraf kaydı sırasında flaş ışığı patladıkça kürelerin yüzeyinde 'parlak bir nokta' meydana getirmektedir. Bu parlak noktalar ilgili fotoğrafta ışığın bulunduğu konuma işaret etmektedir. Çekim süreci tamamlandıktan sonra işleyiş aşamasında *RTI Builder*⁴⁹ yazılımı otomatik olarak kürenin çapını ve merkez noktasını hesaplayarak kürenin üzerinde bulunan parlak noktanın geldiği yönü ve açığı hesaplamaktadır. Böylece ışığın nesne üzerine düşüş konumları bilinir kılınmakta ve yüzey normallerinin üç boyutlu nesne topografyasını oluşturması için gerekli RTI (ptm) verileri toplanmaktadır⁵⁰.

H-RTI dom sistemlerine kıyasla oldukça esnek bir yöntemdir. Metodun gerek küçük boyutlu nesnelere (2 cm) gerekse metre boyutlarında büyük materyallere başarıyla uygulandığı

⁴⁶ Lambert Yansıması hakkında detaylı bilgi için bkz. Lambert, 1760.

⁴⁷ Masselus *et al.* 2002.

⁴⁸ Einarsson *et al.* 2004.

⁴⁹ RTI Builder açık kaynaklı bir yazılım olup CHI web sitesinden (culturalheritageimaging.org/what_we_offer/downloads) ücretsiz olarak indirilebilmektedir. Bu özel yazılım Hewlett-Packard Laboratuvarları araştırmacılarından Tom Malzbender'in yardımlarıyla Cultural Heritage Imaging ve Minho Üniversitesi (Portekiz) tarafından finanse edilmiş ve geliştirilmiştir.

⁵⁰ Mudge *et al.* 2008, 26.

görülmektedir⁵¹. Buradaki tez çalışmasında yürütülen çalışmalar sırasında 1.16 m. yüksekliğe ve 1.06 m. (diyagonal olarak 1.57 m) genişliğe sahip bir yazıt taşıyıcısının Highlight-RTI kaydı yapılmış ve yöntemin esnekliği deneyimlenmiştir.

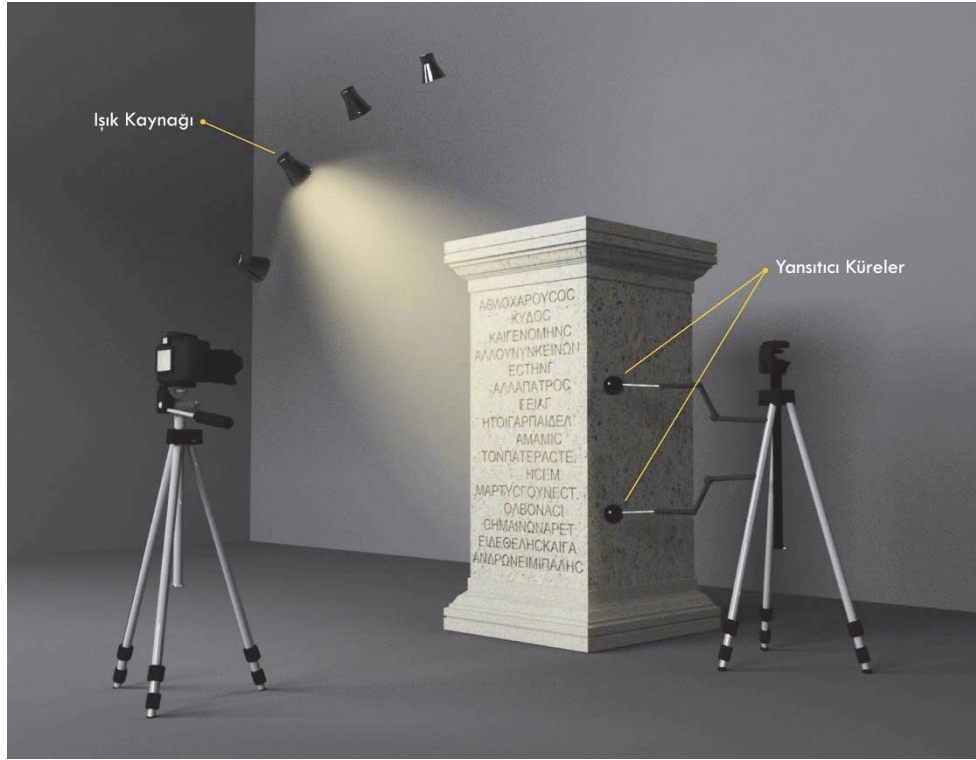

Fig. 12. Highlight-RTI metodunun örnek bir kurulum senaryosu.

H-RTI görüntüleri “Mısır Metodu” olarak bilinen bir yöntem ile kaydedilmektedir. Bu yöntemde kaydı yapılacak materyalin çapı veya diyagonal (köşeden köşeye) uzunluğu baz alınarak ışığın uygulanacağı mesafe belirlenmektedir. Çekim için ışığın uygulanacağı mesafe belirlendikten sonra bir ip yardımıyla ışığın nesneye olan uzaklığı sabitlenmektedir. İpin bir ucu ışık kaynağına bağlı iken diğer ucu da hedef nesnenin merkezi hizasına ‘dokunmadan’ konumlandırılır. Çekilen her bir fotoğraf karesinde ışığın konumu değiştirilirken nesneye olan mesafe bu ip yardımıyla sabit kalmaktadır. Bu süreç nesne etrafına dairesel bir çekim sonlandırana kadar devam etmektedir⁵².

Söz konusu yöntemin en önemli avantajı taşınabilir ekipmanlarla RTI kaydına imkan tanınmasıdır. Fotoğraf makinesi, tripod, parlak küreler, harici flaş ve birkaç küçük yardımcı parça ile istenilen lokasyona rahatça taşınabilmektedir. Ayrıca bu yöntemle, dom sistemine kıyasla daha uygun maliyetlerle kayıt ekipmanı oluşturulabilmektedir. Bu tamamen araştırmacının teçhizat seçimine ve uygulayacağı kültür envanterinin gerektirdiği analiz detayına bağlıdır.

⁵¹ Earl, *et. al.* 2011, 4.

⁵² Zanyi, *et al.* 2007, 4.

Keskin ve derin detaylar elde edilmek isteniyorsa yüksek kaliteli lensler ve üst seviye fotoğraf makinesi seçilebilir. Fakat orta seviye bir ekipmanla da gayet iyi sonuçlar elde edildiği yapılan çalışmalar sonucu görülmüştür. Güçlü bir flaş/paraflaş yardımıyla ve lens üzerinde uygun filtreler kullanılarak arazide gün ışığı altında (nesne yüzeyinin tamamen gölgede kalması koşuluyla) RTI kaydı yapılabilmektedir⁵³.

H-RTI metodunun kültürel miras çalışmalarına adapte edilmesiyle RTI metodu yayılım kazanmaya başlamış ve son on yılda metodun yer aldığı proje ve araştırmalar büyük oranda artış göstermiştir. Metodun özellikle prehistorya⁵⁴, kaya sanatı⁵⁵, epigrafi⁵⁶, konservasyon⁵⁷, numismatik⁵⁸, paleontoloji⁵⁹ gibi birçok disiplinde uygulandığı ve materyallerin analiz sürecine olumlu katkılar yaptığı görülmektedir. Bu bağlamda Highlight-RTI metodu, dom metoduna göre uygulaması daha zor olsa da kullanım alanının esnek ve uygun maliyetli olması sebebiyle daha tercih edilebilir durumdadır. Buradaki tez çalışmasında Phaselis yazıtlarının bulunduğu arazi koşulları ve yazıtların boyutları göz önünde bulundurularak H-RTI metodu tercih edilmiştir.

2.3. RTI Görüntüleri Elde Etme

Yansıtma Dönüşümlü Görüntüleme oldukça girift bir görüntüleme yöntemi olmasına rağmen, bilinen fotoğraf teknikleri kullanılarak nesnelerin dijital yüzey modelini elde etmek oldukça kolaydır. Kayıt aşaması 3 adımdan oluşmaktadır: ilk aşama, ekipmanların kurulması ve fotoğraf kaydının yapılması; ikinci aşama, görüntülerin RTI Builder programı kullanılarak doku haritasının oluşturulması (ptm/rti); ve son aşama ise, elde edilen verinin RTI Viewer programında ‘dijital kopya’ olarak görüntülenmesidir.

2.3.1. RTI Kayıt İşlemleri

RTI görüntüleri bir nesnenin, değişen ve bilinen aydınlatma açıları altında sistematik olarak bir dizi (24-60) fotoğrafının çekilmesiyle sağlanmaktadır. Bu kayıt için gerekli olan ışık konumlarının bilinir kılınması için, kurulum esnasında nesnenin etrafına siyah veya kırmızı

⁵³ Barbosa, 2009, 34.

⁵⁴ Pitts, *et al.* 2014; Tüner Önen – Akçay, 2014; Jones, *et al.* 2015.

⁵⁵ Duffy, 2010; Mudge, *et al.* 2012.

⁵⁶ Kleinitz 2012; Kleinitz 2013; Piquette, 2014.

⁵⁷ Earl, *et al.* 2010; Artal-Isbrand, *et al.* 2011; Tamayo *et al.* 2013.

⁵⁸ Diaz-Guardamino – Wheatley, 2013.

⁵⁹ Newman, 2014.

renkte parlak küreler yerleştirilmektedir. Tripod üzerine sabitlenen bir fotoğraf makinesiyle çekilen her bir karede çeşitli yön ve açılardan tutulan harici bir flaş ile nesne aydınlatılarak fotoğraf kaydı yapılır. Başarılı sonuçlar elde etmek için aydınlatma mesafesinin çekim süresi boyunca standart olması ve nesne etrafında dairesel bir ışık dağılımının sağlanması gerekmektedir. Bu eşit dağılımı kolay bir şekilde elde edebilmek için, nesnenin etrafında bulunan alan oniki saat dilimine bölünür ve her bir dilimde ışık 15-65 derece aralıklarında üç veya dört farklı açıdan nesneye uygulanarak fotoğraf kaydı gerçekleştirilir (Fig. 13-14). Çeşitli konum ve açılar ile yapılan kayıt neticesinde, ışık-nesne mesafesinin korunmasıyla birlikte yarımküre biçiminde eşit olarak dağılımı gerçekleşen bir ışık dizisi elde edilmektedir. Işık kaynağının nesneye olan mesafesini hesaplamak için ise nesnenin diyagonal uzunluğu baz alınmaktadır.

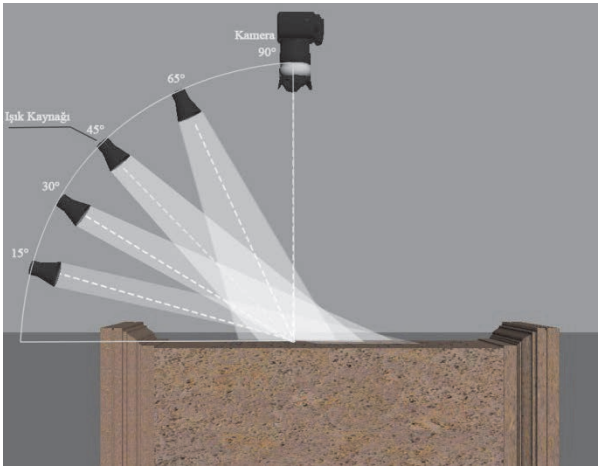

Fig. 13. H-RTI kaydı sırasında ışığın uygulandığı açılar.

Fig. 14. Materyalin tam küre şeklinde gerçekleştirilen çekim aşaması.

RTI kaydı sonunda doğru bir doku haritası oluşturabilmek için, çekim süresi boyunca; fotoğraf makinesinin, nesnenin ve kürelerin konumlarının kesinlikle değişmemesi, tamamen stabil kalması gerekmektedir. Zira ışığın tam olarak hangi noktadan geldiği ve nesne yüzeyindeki ışık yansımaları çekim sonrasında özel bir yazılım aracılığıyla sentezlenerek bu küreler üzerinden belirlenmektedir.

Bu stabilite koşulunun sağlanması elzemdir zira görüntülerin yüzey normaleri hesaplanırken piksel bazlı sentezleme yapıldığı için görüntüler arasında en ufak bir piksel kayması hatalı yansıtma hesaplamalarının sonucunda bulanık, analizi mümkün olmayan bir sanal model ortaya çıkmaktadır⁶⁰.

⁶⁰ Mudge *et al.* 2006, 4.

2.3.2. RTI Görüntülerini İşleme

RTI görüntüleri elde etmek için RAW (ham) formatında fotoğraf kaydı kullanılmaktadır. Sensörden makineye ham olarak kaydedilen bu format, manipüle edilen görüntünün kayıpsız, yüksek kaliteli bir kaydını sunmaktadır. Bu ham verilerin işlenmesi sürecinde (*post-process*) tüm fotoğraflar DNG⁶¹ formatına çevrilmelidir ve –eğer gerekiyorsa– materyalin gerçek renk değerlerinin yakalanması için beyaz dengesi uygulanmalı ve gereğinden fazla parlak veya karanlık kalan kareler mevcutsa üzerinde (kısıtlı) düzeltmeler yapılmalıdır. DNG dosyaları, RTI kaydının orijinal kayıt verilerini ve yedek arşiv dosyalarını oluşturmaktadır. Bu görüntülerin RTI Builder programında işlenebilmesi için her bir kaynak dosyasının JPEG formatına dönüştürülmesi gerekmektedir.

2.3.3. RTI Builder

RTI Builder programında yapı haritasını oluşturabilmek için, kaynak dosyaları programa aktarıldıktan sonra ve birkaç basit adım takip edilerek verilerin sentezlenmesi otomatik olarak sağlanabilmektedir. Bu aşamada, ilk olarak her bir fotoğrafta yer alan ışık kaynağının yeri belirlenir, ardından normallerin (vektör) hesaplanabilmesi için gerekli olan ışık seviyeleri ölçülmektedir böylelikle yüzey topografyası ve yansıtma özellikleri elde edilerek RTI dosyası oluşturulmaktadır⁶². Kullanıcının kürelerin konumunu belirlemesiyle birlikte yazılım her bir kürenin çapını ve merkez noktasını hesaplayarak üzerinde bulunan parlak noktadan ışığın konumunu arka planda otomatik olarak tespit edebilmektedir. Bu işlemler sonucu bilinen ışık pozisyonları üzerinden yüzey normalleri hesaplanarak yapı haritasının oluşturulması için gerekli veriler toplanmaktadır (Fig. 15).

⁶¹ DNG (Dijital Negatif) formatı, RAW dosyalarının marka/modele göre değişkenlik göstermesi sebebiyle Adobe firması tarafından geliştirilen evrensel bir fotoğraf arşivleme biçimidir.

⁶² Barbosa, 2009, 58.

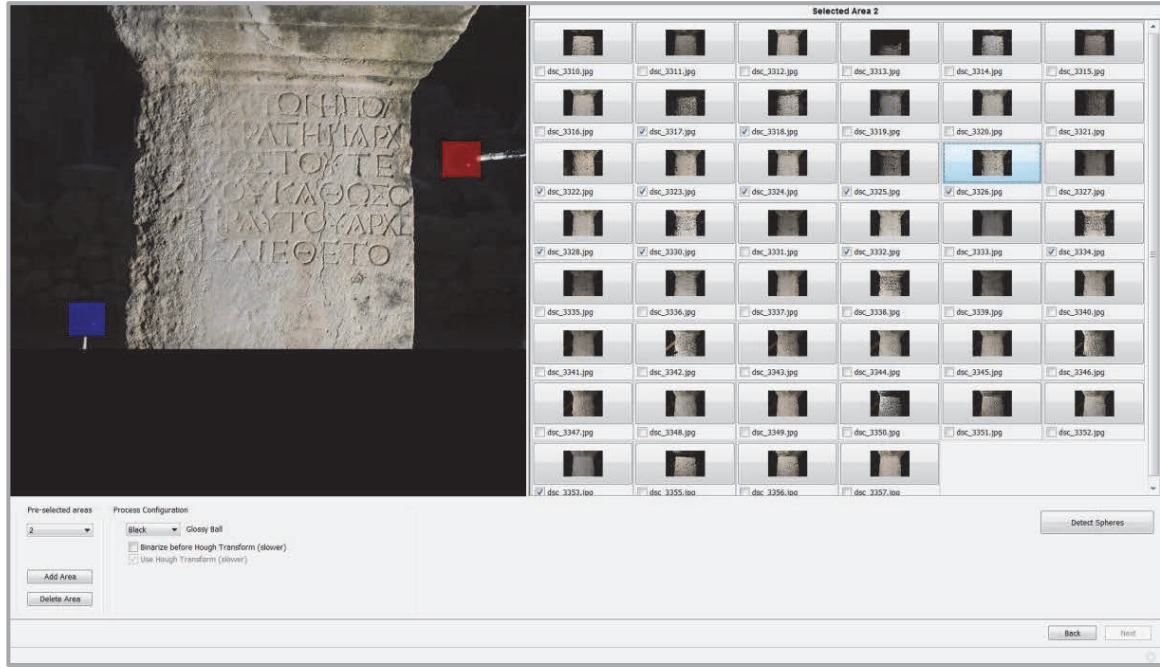

Fig. 15. RTI Builder programında bir RTI görüntüsünün oluşturulması aşaması.

Kaydedilen tüm fotoğraflar sentzlenerek yazıtın sanal modeli oluşturulmaktadır.

2.4. RTI Verilerini Görüntüleme ve Analiz

RTI uygulamaları, kültürel miras araştırmalarında özellikle ışığın, nesne yüzeyinin geometrisi ile etkileşimli olduğu durumlarda kullanıldığında materyalin görsel analizinde oldukça etkilidir. Materyalin yansıtma özellikleri ve yüzey dokusu gibi karakteristik özellikleri analiz sürecine dair önemli algısal ve bilişsel ipuçları sunmaktadır. RTI modeli üzerindeki interaktif analizi geliştirmek için, yüzey topografyasının ve detayların algısını artırabilmek amacıyla çeşitli algoritmik filtreleme teknikleri geliştirilmiştir.

Yazıtların dijital fotoğrafları üzerinde yüzey algısının artırılması için fotoğraf görüntüleme ve düzenleme yazılımları⁶³ kullanılarak görüntü iyileştirme metotları da kullanılabilir. Özellikle histogram eşitlemesi, keskinlik ve kontrast ayarlarını geliştirme gibi yöntemler bazı durumlarda işe yarayabilmektedir. Fakat bu tür uygulamaların hepsi iki boyutlu (2D) fotoğraflar kullanılarak yapıldığı için özellikle yüzeyi aşınmış yazıtlarda istenilen sonucu elde etmek mümkün değildir.

⁶³ Bu yazılımlar arasında bir endüstri standardı haline gelen Adobe Photoshop (www.adobe.com/products/photoshop) barındırdığı özellikleriyle ön plana çıkmaktadır. Buna ek olarak Corel Paintshop Pro, Serif Photo Plus, ACDSsee Pro, DxO Optics Pro etc. gibi profesyonellere hitap eden bir çok fotoğraf düzenleme yazılımı bulunmaktadır.

RTI dosyaları açık kaynak kodlu bir yazılım olan RTI Viewer⁶⁴ tarafından görüntülenmektedir. Bu programda kullanıcı, (sanal) ışığı nesne üzerine istediği açıdan interaktif olarak uygulayabilmekte, yansıtma değerlerinin kodlandığı yüzey topografyasını çeşitli filtreler uygulayarak inceleyebilmektedir. Bu şekilde obje yüzeyinin çok yönlü analizi yapılabildiği gibi materyal kültür kalıntısına ait karanlıkta kalan birçok nokta da aydınlatılabilmektedir. Ayrıca çeşitli görüntüleme filtreleri kullanılarak geleneksel fotoğrafıma metotlarıyla veya direkt –çıplak gözle– analizle görülemeyen ayrıntılar, görünür kılınarak materyal yüzeyindeki önemli detaylar açığa çıkarılabilmektedir. RTI Viewer’de ışığın yönü değıştikçe, yansıtma verileri nesne yüzeyinin üç boyutlu algılanmasını sağlamaktadır (Fig. 16).

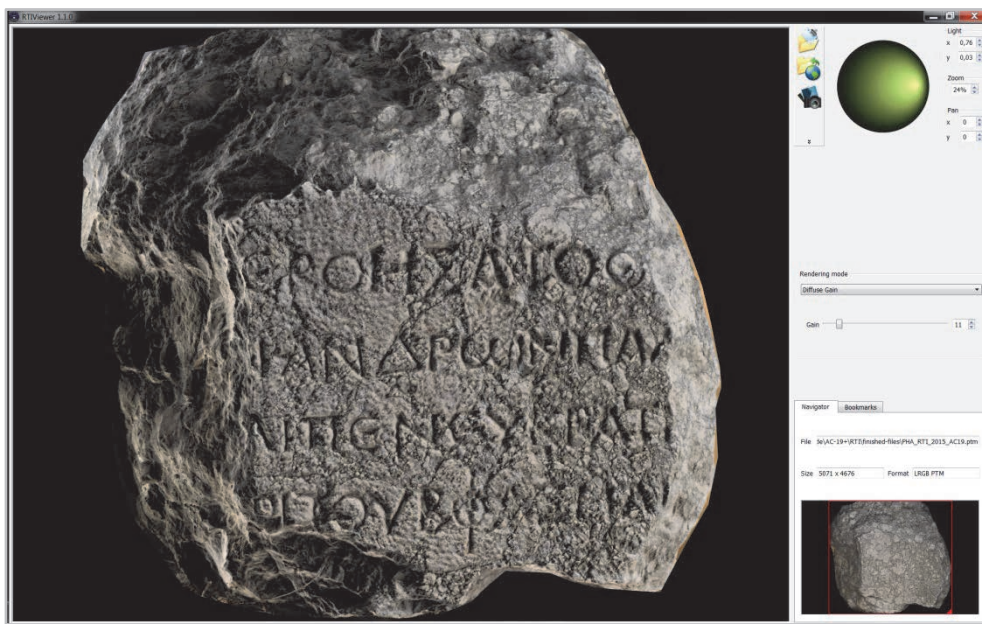

Fig. 16. RTI Viewer programından analiz sürecine ilişkin bir ekran alıntısı.

2.4.1. Sahneleme Modları / Görüntüleme Filtreleri

RTI Viewer programında yüzey normaleri ve RGB renkler değerlerine çeşitli matematiksel dönüşüm filtreleri uygulanarak yansıtma algısını güçlendirebilmektedir. Bu filtreler nesnenin yüzey şeklinden ve/veya renk değerlerinden elde edilen verilere çeşitli algoritmalar uygulayarak oluşturulmaktadır. Bu filtreler arasında Yaygın Kazanç (Diffuse Gain) ve Yansı Katkısı (Specular Enhancement) yazıtların analizine katkı sağlayan en etkili görüntüleme filtreleridir. Söz konusu bu iki filtreyi epigrafi özelinde tanımlamak gerekirse:

⁶⁴ RTI Viewer: www.culturalheritageimaging.org

Yaygın Kazanç (Diffuse Gain): Yazıt yüzeyindeki rölyef ve insizyon yoğunluğunu, birbirine bitişik pikseller arasındaki kontrastı artırarak harf karakterini belirgin kılmak için kullanılan bir filtredir. Diğer bir deyişle nesnenin yüzeyinde ani değişiklik gösteren yükseklik ve derinliklerin bulunduğu ‘normal değerleri’nin derinliğini artırarak, dokusal morfoloji algısını iyileştirmektedir. Bu işlem sonucu bazı görüntülerde yanlış renk değerleri görüntülenmesi muhtemeldir. Bu nedenle renk analizlerinde kullanılması önerilmemektedir⁶⁵.

Yansı Katkısı (Specular Enhancement): Nesnenin yansıtma fonksiyonuna, yapay yansı katkıları uygulanarak algıyı artırmaktadır⁶⁶. Bu filtre, nesne rengini, yüzey topografyasından üretilen yansımaları ve yansı katkılarını birbirinden bağımsız parametreler kullanılarak değişikliğe izin vermektedir⁶⁷.

Söz konusu filtre kullanılarak, materyalin yüzeyindeki renk değerleri tamamen kaldırılmasıyla daha net bir analize imkan sunmaktadır. Ayrıca nesnenin yansıtma değerlerini artırarak mat görünen yazıt taşıyıcısına, metal bir levhaya yazılmış gibi ‘parlak’ bir yüzey kazandırarak önceden görülmesi mümkün olmayan detaylar bu süreçte ortaya çıkarılabilmektedir. Bahsedilen bu filtreler dışında luminans ve keskinlik maskeleri, çoklu ışık filtreleri gibi çeşitli filtreler materyallerin analiz sürecine katkı sağlamaktadır (Fig. 17).

Fig. 17 Yazıtların analizinde filtrelerin görünüme etkileri. Solda yazıtın normal görünümü; ortada yaygın kazanç (diffuse gain); sağda yansı katkısı (specular enhancement).

⁶⁵ Cultural Heritage Imaging, 2013, 14.

⁶⁶ Earl *et al.* 2010, 3.

⁶⁷ Cultural Heritage Imaging, 2013, 14.

Fig. 18. Yazıt bloğu üzerinde RTI görüntü filtrelerinin geçişleri. Yaygın Kazanç (Diffuse Gain) ve Yansı Katkısı (Specular Enhancement) görsel algıyı güçlendirerek yazıtların deşifreyonuna önemli derecede pozitif katkı sağlamaktadır.

2.5. RTI Metodunun Sağladığı Avantajlar ve Kısıtlamalar

Buradaki tez çalışması kapsamında Phaselis yazıtları üzerinde yürütülen arazi çalışmalarıyla RTI metodunun arazi koşullarında kullanımı deneyimlenmiştir. Söz konusu metodun burada yürütülen epigrafi çalışmalarında sağladığı pozitif katkılar ve kayıt aşamasında karşılaşılan zorluklar aşağıdaki başlıklar altında aktarılmaktadır.

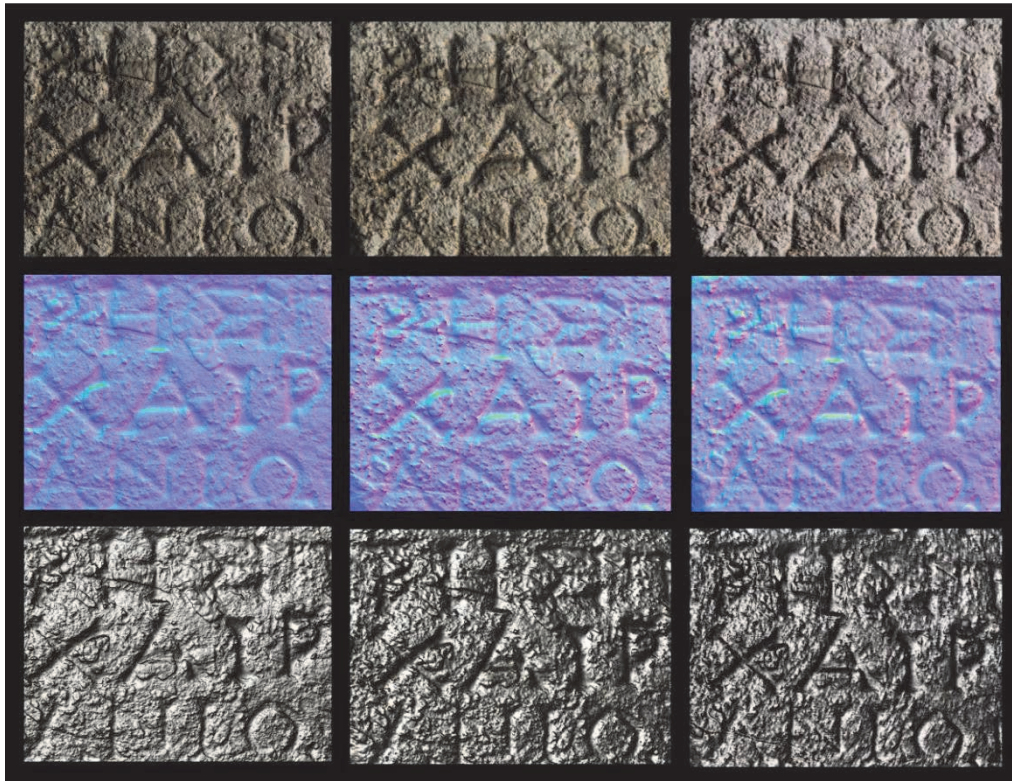
2.5.1. Metodun Sağladığı Avantajlar

RTI tahribatsız ve temassız bir kayıt yöntemidir. Kaydı yapılan materyal kültür kalıntısına hiçbir zarar verilmemektedir. Metod, nesnenin yüzey bilgilerini fotoğraf kaydıyla elde edebildiği için materyal ile temasa ihtiyaç duyulmamaktadır. Ayrıca hassas kültür varlıklarının flaş ışığından zarar görmemesi için koruma filtreleri de kullanılmaktadır. Yazıtların kopyalanmasında kullanılan Stampaj ve Lateks yöntemlerine bakıldığında, söz konusu yöntemlerin uygulanması sonucu korunma durumu kritik olan yazıtlar fırça darbelerine maruz kalarak zarar görebilmekte, bunun yanı sıra -mevcutsa- boya kalıntılarını da kalıpla beraber sökme/yok etme tehlikesi taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında RTI metodu korunma durumu hassas yazıtların ‘zarar vermeden’ belgelenmesi ve analizi için büyük önem taşımaktadır.

RTI metodu iki boyutlu bir kayıt yöntemi olmasına rağmen, normal vektörlerinden elde edilen yüzey topografyasını oluşturması sayesinde analiz sürecinde nesnenin üç boyutlu yüzey verilerini sunmaktadır. Her bir pikselde renk verilerini barındırmasının yanı sıra yüzey normallerini de kaydederek yüzey topografya detaylarının elde edilmesiyle, konvansiyonel fotoğraf teknikleriyle veya çıplak gözle doğrudan analizle görülemeyen detayları görünür

kılabilmektedir. Ayrıca RTI mikroskoplarla ve gerekli filtreler kullanılarak Ultraviole-RTI (UV-RTI) ve Infrared-RTI gibi değişik görüntüleme yöntemleriyle uyum sağlayabilmektedir.

Yöntemin bir diğer avantajı ise düşük maliyetlerle uygulanabilir olmasıdır. Metodun uygulanacağı kültür envanterinin gerektirdiği analiz detayı göz önünde bulundurularak orta seviye bir fotoğraf makinesi kitiyle kayıt yapılabilmektedir. Buna ek olarak CHI tarafından ücretsiz ve açık kaynaklı olarak sunulan RTI Builder programıyla RTI dosyaları oluşturulabilir ve RTI Viewer yazılımı ile görüntülenerek materyal kültür kalıntılarının analiz süreçleri yürütülebilmektedir. Eğer nesne üzerinde yüksek detaylı sonuçlar elde edilmek isteniyorsa, kaliteli lensler ve üst seviye fotoğraf makinesi kullanılmalıdır. Fakat orta seviye bir ekipmanla da gayet iyi sonuçlar elde edildiği yapılan çalışmalar sonucu gözlemlenmiştir. Nikon'un üst seviye modellerinden D800 ile elde edilen detaylara bakıldığında yüzey topografyasını oluşturan normal vektörleri diğer sonuçlara göre daha hassas dağılım göstermektedir. Orta seviye bir model olan D5300 ile elde edilen sonuç, analiz için yeterli detay sunmaktadır. Aynı şekilde D80 eski bir model olmasına rağmen (2006) elde edilen RTI sonucu materyal kültür kalıntısının analizi için uygun sonuçlar verebilmektedir (Fig 19). Ayrıca iyi sonuçlar elde etmek için makine ve lens kalitesinin yanı sıra ışık kaynağının da yeterli olması ve çekim koşullarının iyi bir şekilde yerine getirilmesi oldukça önemlidir.

(a) Nikon D800 – 50 mm. (b) Nikon D5300 – 50 mm. (c) Nikon D80 – 50 mm.

Fig. 19. Üç farklı fotoğraf makinesiyle elde edilen RTI sonuçları.

Güçlü bir flaş/paraflaş yardımıyla ve lens üzerinde uygun filtreler kullanılarak arazide gün ışığı altında (nesne yüzeyinin tamamen gölgede kalması koşuluyla) RTI kaydı yapılabilir. RTI metoduyla karşılaştırılan bir görüntüleme yöntemi olan 3B lazer tarama teknolojisi hassas ve etkili sonuçlar verebilmektedir. Fakat bu teknolojiye sahip olmak için yüksek bütçeye ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca bazı lazer tarayıcılar sadece gece çekimine izin vermekte ve elektrik kaynağı gerektirmektedir. Arazi koşullarında elektriğe ulaşmak çoğu zaman mümkün olmamakla beraber jeneratör gibi güç üniteleri taşımak ise oldukça meşakkatlidir. Buna ek olarak lazer cihazını ve yazılımları kullanabilmek için profesyonel bir eğitim sürecinden geçilmesi gerekmektedir. RTI ise temel fotoğraf bilgilerine sahip araştırmacılar için kısa sürede öğrenilebilen bir metodolojidir⁶⁸.

RTI metodu için gerekli olan fotoğraf makinesi, tripod, flaş gibi taşınabilir ekipmanlar arazi şartlarında kayda imkan sunmaktadır. Uygun ekipmanlar seçildiği takdirde yatay, dikey, çapraz, ters çekim gibi farklı kayıt senaryolarına uyum sağlayabilecek esnekliğe sahiptir. Bu noktada arazi koşulları göz önünde bulundurularak ekipman seçimi yapılması önem arz etmektedir. Zira ağır materyallerin seçimi çalışmaları olumsuz etkileyecektir.

Kaynak fotoğraf dosyalarında kullanılan evrensel DNG formatı gibi RTI Builder programı da, RTI görüntülerinin dijital kopyalarını oluşturabilmesi için gerekli veri bilgilerini saklamaktadır. Böylelikle ileride başka bir araştırmacı arşiv dosyalarına ulaşarak çekim sürecindeki ışık koordinatları gibi birçok bilgiye erişebilmekte ve tekrar analiz yapabilmektedir. Ayrıca teknolojinin sürekli geliştiği göz önüne alındığında, ileride farklı filtreler veya yeni yaklaşımlarla söz konusu kaynak dosyalarını kullanarak, araziye gitmeye gerek kalmadan aynı materyal üzerinde yeni analizler yapılması mümkün olacaktır. Aynı zamanda RTI dosyalarının internet üzerinden paylaşılabilmesiyle diğer araştırmacılarla bilgi alışverişi yapılabilmektedir.

2.5.2. Metodun Kısıtlamaları

Söz konusu metot, materyallerin detaylı analizine imkan sunmasına rağmen metrik veriler sağlayamamaktadır. Eğer üç boyut ortamında kesin ölçüm verileri elde edilmek isteniyorsa lazer tarama veya fotogrametri metotları uygulanmalıdır.

RTI metodu nesnelerin yüzey bilgilerini açığa çıkarmaktadır. 3B lazer tarama veya fotogrametri gibi nesnenin tamamen üç boyutlu modelini oluşturamamaktadır. Ayrıca yüzeyi mantar, liken gibi organizmalarla veya harç, sıva gibi materyallerle kaplanmış nesnelere üzerinde

⁶⁸ Mudge *et al.* 2006, 7.

analiz yapılamamaktadır. Eğer yazıt yüzeyinde tahribat fazlaysa ve bu nedenle rölyef-insizyonlar mevcut değilse metodun analiz imkanı sağlaması mümkün değildir.

Kayıt süresi materyalin çekim koşullarına bağlı olarak oldukça uzayabilmektedir. Bu tez çalışmasında yürütülen arazi çalışmalarında elde edilen 58 adet RTI kaydının ortalama çekim süresi 15 dakikadır. Fakat her bir yazıt kaydı için arazi koşuluna göre makinenin uygun açıda ayarlanması ve çekim senaryosuna uygun hazırlık yapılması gibi gereksinimler nedeniyle kurulum süresi 10-40 dakika arasında değişmektedir. Sonuç olarak kaydedilen her bir yazıtın, kurulum ve kayıt süresiyle birlikte yaklaşık yarım saat sürdüğü söylenebilir.

Kayıt sırasında ışığın hedefe olan mesafesinin, nesnenin diyagonal uzunluğunun en az 2 katı uzağında bulunması gerekmektedir. Bazı durumlarda gerekli mesafeyi sağlamaya çalışırken sahada bulunan yapı, ağaç, bitki gibi engellerle karşılaşılabilir. Bu engellere ek olarak çoğu yazıt bloğunun zeminle bir olması sebebiyle tam küre şeklinde bir çekim gerçekleştirmek mümkün olmamakta, yarım-küre şeklinde bir RTI kaydı tamamlanmaktadır. Bu durum, eğer gerekli çekim sayısına ulaşıldıysa (~20) analiz süreci için herhangi bir sorun teşkil etmeyecektir. Fakat kayıt sırasında uygulanan ışığın, açısı ne kadar fazla olursa sonucun da bir o kadar iyi olacağı unutulmamalıdır.

Metot gün ışığında çekime izin vermektedir fakat kaydı yapılacak materyal yüzeyinin güneş ışığına maruz kalmaması gerekmektedir. Materyal yüzeyi tamamen gölgede kaldıktan sonra çekim yapılmalıdır. Aksi takdirde güneş ışınlarının sebep olduğu ışınlar ve yansımalar çekim sonucuna olumsuz etki edebilmektedir.

RTI metodunun bir diğer kısıtlaması ise kaydı gerçekleştirebilmek için en az iki kişiye ihtiyaç duyulmasıdır. Bir kişi ışığı değişik konumlarda uygularken diğer kişi de mesafenin sabit kalmasını sağlayıp kamerayı tetiklemektedir.

Elde edilen RTI verileri birçok fotoğraftan oluşmaktadır. Bu fotoğraf kayıtları ham (raw) formatta yapıldığı için her bir görselin boyutu 80 megabyte'a kadar çıkabilmektedir. Bu durumda analiz ve arşiv dosyaları için bilgisayar hafızasında büyük miktarda alanlara ihtiyaç duyulmaktadır. RTI metodu, fotogrametri ve lazer tarama yöntemleri gibi yüksek donanımlı bilgisayarlara gerek duymamakta, gündelik ofis bilgisayarlarında analize imkan sunmaktadır. Buna ek olarak RTI görüntülerinin internet ortamında interaktif olarak görüntülenmesi ve paylaşılması için çevrimiçi bir görüntüleyici bulunmamaktadır. Kullanıcıların RTI doyalarını açılabilmesi için RTI Viewer programının bilgisayarda bulunması gerekmektedir.

Yukarıda bahsedilen katkılar ve kısıtlamalar göz önünde bulundurulduğunda, RTI metodunun düşük maliyetlerle uygulanabilmesi, arazi koşullarında sağladığı esneklik ve kültür varlıklarına sunduğu detaylı yüzey analizi imkanı ile yöntemin kültürel miras araştırmalarında kullanımı önemli bir noktada durmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PHASELIS YAZITLARININ RTI METODU İLE YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. Kayıt ve Analiz Sonuçlarına İlişkin Genel Bir Değerlendirme

Tez kapsamında Phaselis Antik Kenti'nde sürdürülen iki aylık arazi çalışmaları sonucunda; akropolis 15, ana cadde 20, nekropolis 2, batı hamam 2, güney liman 6, olmak üzere 45 yazıt ve yazıt parçası RTI metodu kullanılarak analiz, belgeme ve envanterleme süreçlerinden geçirilmiştir. Bu çalışmalar sırasında 2360 adet yazıt fotoğrafı kaydedilerek 58 adet RTI kaydı tamamlanmıştır. Ofis çalışmalarında kaydedilen tüm fotoğraflar tek tek kontrol edilerek çekim hataları, gölge düşümleri (profil gölgeleri) ve uygun ışığın yakalanamadığı fotoğraflar ayıklanmıştır. Bu koşullar nedeniyle istenilen sonucun alınamadığı çekimler sonucunda RTI kaydı ilgili yazıt üzerinde tekrar yapılmıştır. Kaydedilen yazıt sayısı 45 olmasına rağmen yapılan RTI kaydı 58 adettir. Bunun sebebi, bazı yazıtların kırılmış parçalarının iki farklı lokasyonda bulunmaları ve Hadrian kapısına ait arşitrav bloklarının 7 ayrı parça halinde bulunmasıdır.

Yürütülen arazi çalışmaları sırasında akropoliste bulunan yoğun maki alanları ve dikenli bitki örtüsünün yanı sıra yapı kalıntılarının sebep olduğu taşlık zemin, bazı yazıtların RTI kaydını engellemiş bazılarının ise oldukça zor koşullarda kaydedilmesine neden olmuştur. Bazı yazıt bloklarının ön yüzlerinin zemine çapraz durumda bulunması ve fotoğraf makinesinin yüksek konumda bulunmasının elzem olduğu durumlar kayıt şartlarını zorlaştırmıştır (Fig 20-21).

Fig. 20. Akropoliste bulunan bir yazıt bloğunun kayıt aşaması (nr. 24).

Fig. 21 Akropoliste bulunan, heykel kaidesinin üst kısmına ait yazıtta ait RTI kurulumu (nr. 32).

2012 yılında Phaselis Araştırmaları kapsamında tiyatronun güneybatısındaki merdivenlerin yanında bulunan, üç kullanım evresi geçirmiş ve ters durumda bulunan Hellence yazıt, üzerinde boya tabakasının korunum durumu ve üst katmandaki harcın dökülme riskine karşı söz konusu yazıtın kaydı yapılmamıştır. Ayrıca akropoliste bulunan birkaç fragman ile ana caddenin güney limanı girişindeki Hadrianus Kapısı'nın kuzeybatı tarafında yer alan ve *in situ* olarak bulunan İmparator Domitianus'a ait kapı arşitrav bloğu, yüksek konumda (bina girişi) bulunduğu için RTI kaydına imkan vermemiştir.

Çalışma kapsamında yapılan RTI analizleri sonucunda; üç adet yeni okunan yazıt ile birlikte toplam 22 yazıt üzerinde çeşitli ekleme (*addendum*) ve düzeltmeler (*corrigendum*) yapılmıştır. Tetragonal agora önünde bulunan 2 numaralı yazıt (AC10) yaklaşık 200 yılı aşkın bir süredir araştırmacılar tarafından mercek altına alınmasına rağmen deşifreyonu günümüze değin yapılamamıştır. Çıplak gözle bakıldığında birbirine geçmiş belirsiz izlerden başka neredeyse yazıtta dair hiçbir ayrıntı görülmemesine rağmen, RTI metodu ışığında söz konusu yazıtın büyük bir çoğunluğu deşifre edilebilmiştir. Ayrıca, ana cadde üzerinde bulunan 7 numaralı yazıtın (AC1) analiz sonuçlarında metin içinde geçen bir memuriyet isminin değişmesiyle birlikte yazıtın içeriği önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. Bunun yanı sıra daha önceden aşınmalar sebebiyle görülemeyen/okunamayan birçok harf karakteri görülebilir kılınmış ve eklemeleri/düzeltilmeleri yapılmıştır. Bazı yazıtlar son edisyonlarıyla karşılaştırıldıklarında aradan geçen kısa zaman dilimine rağmen, doğal koşullara ve insan tahribatının yanı sıra deniz suyuna maruz kaldıkları için yüzeylerinin bu süreçte oldukça aşınmış oldukları görülmektedir. Bu bağlamda yazıtların korunma durumunun her geçen gün kötüye gittiği açıktır. Bu nedenle materyal kültür kalıntılarının ivedilikle 'dijital koruma' altına alınması, belgelenmesi ve sanal kopyalarının oluşturulması kültür mirasımızı gelecek nesillere taşımak için önem arz etmektedir.

3.2. Yazıt Kataloğu

RTI metodu ile yeniden değerlendirilen yazıtlar analiz sonuçlarına göre kategorize edilmiştir. Kentteki epigrafi çalışmalarını yürüten Tüner Önen'in yayınları baz alınarak karşılaştırılan RTI sonuçları analiz sonuçlarına göre kategorize edilmiştir. Bu kategorizasyonda ilk kez ele alınan yazıtlar 'Yeni Yazıtlar'; ekleme (*addendum*) ve düzeltme (*corrigendum*) içerenler "Ekleme ve Düzeltme Yapılan Yazıtlar"; değişiklik olmayanlar "Doğrulan Yazıtlar"; ve son olarak analize rağmen hala çözülemeyen yazıtlar ise "Okunamayan Yazıtlar" alt başlıkları altında sınıflandırılmışlardır.

3.2.1. Yeni Yazıtlar

No. 1. *Damatria ile Khreste'nin ve Anthanion'un mezar steli*

a) Materyal

Tür: Mezar Yazıtı

Taşıyıcı: Kireçtaşı

Korunma Durumu: İki ayrı parça halinde, her tarafından kırıkları mevcut.

Metin: Ön yüzde, iki farklı dönemde iki ayrı yazıt kazınmış. İlk yazıt 3 satır; diğeri ise 2 satır olarak düzenlenmiş. İlk yazıtın harfleri daha özenli ve daha büyük boyutlu.

Yük: 0.018 m **Der:** 0.16 m **Gen:** 0.32 m

Harf Yüksekliği: 0.30 m

Envanter No: AKR18

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: Hellenistik-Erken Roma Dönemi.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Mozaikli kilise

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Phaselis Araştırma İstasyonu

Kayıt Tarihi: 23.11.2015

c) Metin

Damatria ile Khreste'nin ve Khaireas oğlu Anthanion'un mezar steli

Diplomatik

ΔΑΜΑΤΡΙΑΣ

ΧΡΗΣΤΗΣ

ΧΑΙΡΕ

[. .]ΑΝΙΩΝΟΣΤΟΥ

[.]ΑΙΡΕΑ

Edisyon

Δαματρίας

Χρηστής

Χαίρε

[Ἄθ]ανίωνος τοῦ

Χαιρέα

Çeviri

Damatria ve Khreste'nin mezarı, Selam olsun.

Khaireas oğlu Anthanion'un (da mezarı).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR18

Kayıt Tarihi: 23/11/2015 21:23

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Nikon SB910

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 46

Kayıt Süresi: 11 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok Yeni Yazıt

No. 2. İmparatorların Rahipliğini yapmış bir kimse ve Tanrıça Athena'nın Rahibi olan Ptolemaios için onurlandırma

a) Materyal

Tür: Onur Yazıtı

Taşıyıcı: Kireçtaşı

Korunma Durumu: Enlemesine dikdörtgen bir blok olan yazıt taşıyıcısı boylamasına 3 parçaya bölünmüş ve sol 2 parça sonradan birbirine yapııştırılmıştır. Yüzeyi hem bu kırılmalar hem de de kireçtaşının doğal özelliğinden dolayı oldukça yıpranmış durumdadır. Çıplak gözle gün ışığında bakıldığında birbirine geçmiş belirsiz izlerden başka neredeyse yazıtı dair hiçbir ayrıntı vermemektedir.

Envanter No: AC10

Metin: Ön yüzde, 2 sütun, 10 satır
Yük: 0.69 m **Der:** 0.60 m **Gen:** 1.18 m
Harf Yüksekliği: 0.033-0,035 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: Bilinmiyor

Edisyon: Yok

b) Lokasyon

Koordinatlar:

ITRF96: 549447.00 4043822.25

WGS84: 36,5239345 30,5520861

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 2 cm

Buluntu Yeri: Tetragonal agoranın önü

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tetragonal agoranın önü

Kayıt Tarihi: 01.10.2015

c) Metin

A

Diplomatik

[.....]

[. . .]Α[. . .]ΕΝΗΝΤΩΝ

ΘΕΩΝΣΕΒΑΣΤΩΝΜΕ

ΤΑΤΟΥΠΡΟΔΗΛΟΥΜΕ

ΝΟΥΑΝΔΡΟΣΑΥΤΗΣ

Edisyon

[.....]

[ιερ]ασαμένην τῶν

Θεῶν Σεβαστῶν με-

τὰ τοῦ προδηλουμέ-

νου ἀνδρὸς αὐτῆς.

Çeviri: daha önce bahsi geçen kocası ile tanrı imparatorların rahibeliğini yapmış falancayı (onurlandırdı)

B

Diplomatik

[.....]

ΠΤΟΛΕ[

ΠΟΛΛΑ[...]. ΟΛΕΙΠΑΡΕΣΧΗ[

ΝΟΝΚΑ[...]. ΤΑΛΕΛΟΙΠΟΤΑ[4

ΑΚΑΙΑ[.] . ΟΝΩΣΤΕΑΠΟ[

ΠΡΟΣ [.]ΩΝΔΙΔΟΣΘΑΙΔΙΑ[

ΜΑΣ[...]. ΑΣ. ΛΝ.[

Edisyon

[Φασηλειτῶν ἡ βουλή καὶ ὁ δῆμος]

Πτολε[μαίον

πολλὰ [τῆ π]όλει παρεσχη[μέ]-

νον κα[ι κα]ταλελοιπότα [ἀλλ]-

ὰ καὶ α[.]όν, ὥστε ἀπὸ [τῶν]

προς[ό]δων δίδοσθαι δια[νο]-

μάς [..] ΑΣ ΛΝ.[

ΙΕΡ[.] ΘΕΟΥΑΘΗΝ[8 ιερ[έα] θεοῦ Ἀθην[ᾶς][
 ΣΚΕ[.]Ε . ΘΑΔΕΝΚΑΙΔ ΣΚΕ[.] . ἐ[v]θάδε καὶ Δ
 Ο . [.] ΝΔ Ο . [.] ΝΔ

Çeviri: Phaselislilerin boule ve demos'u, kente pek çok şey sunan ve gelirlerinden bağışların ödeneceği kadar başka şeyler bırakan, Tanrıça Athena'nun rahibi falanca oğlu Ptolemaios'u [onurlandırdı].

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC10

Kayıt Tarihi: 01/10/2015 – 19:04

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 11 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 44

Kayıt Süresi: 18 dk.

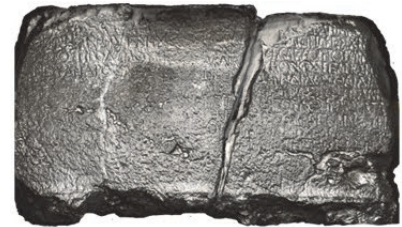
RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

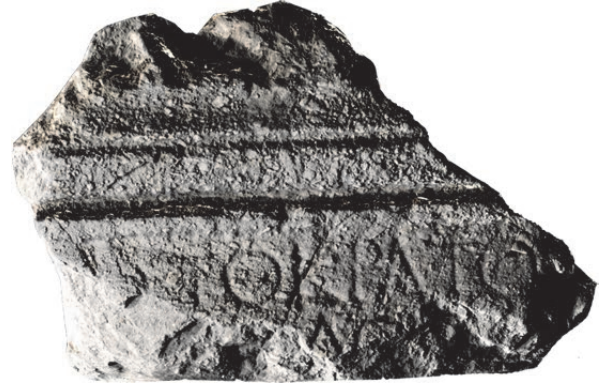

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Söz konusu yazıt ilk kez RTI metodu ile analiz edilerek çözülmüştür.

No. 3. *Lucius Verus'a İthaf Yazıtı***a) Materyal****Envanter No: GL5****Tür:** İthaf Yazıtı**Taşıyıcı:** Profilli kaide, Kireçtaşı**Korunma Durumu:** Her tarafı kırık, yüzeyde tahribat oldukça fazla**Metin:** Ön yüzde, 2 satır**Yük:** 0.30 m **Der:** 0.55 m **Gen:** 0.40 m**Harf Yüksekliği:** 0.040-0.045 m**Tarih:** MS 162-166**b) Lokasyon****Buluntu Yeri:** Güney Limanı**Konumu:** in-situ incertus**Son Kayıt Yeri:** Güney Limanı**Kayıt Tarihi:** 29.10.2015**c) Metin***İmparator Traianus İçin Bir Onurlandırma***Diplomatik**

[.]YTOKPATO[

[. . .]ΛΟ[

[— — — — — — — — — — — — — — —]

Edisyon

[A]ύτοκράτο[ρι Καί]-

σαρι] Λο[υκίω Αύρη]-

[λίω Ούήρω Σεβαστῶ]

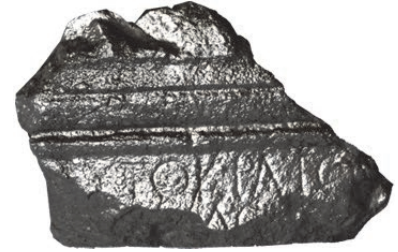
Çeviri*İmparator Caesar Lucius Aurelius Verus Augustus'a (ithaf ettiler).***d) Uygulanan Metodolojiler****Geleneksel Yöntemler:** Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı**Yeni Uygulamalar:** H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri**RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_GL5**Kayıt Tarihi:** 29/10/2015 – 18:11**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500**Lens:** 50 mm**ISO:** 100 **F:** 9 **S:** 1/250**Fotoğraf Sayısı:** 28**Kayıt Süresi:** 9 dk.**RTI – Analiz Filtreleri**

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları Addendum Corrigendum Değişiklik Yok Yeni Yazıt

3.2.2. Ekleme ve Düzeltme Yapılan Yazıtlar

No. 4. *Tanrıça Athena Polias'a adak*

a) Materyal

Envanter No: AKR2

Tür: Adak Yazıtı

Taşıyıcı: Nitelikli Kireçtaşı

Korunma Durumu: Yüzeyi aşınmış durumda ve ortasında kırık ve çatlaklar mevcut.

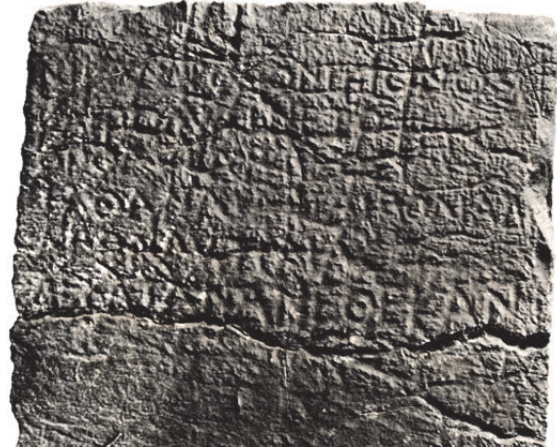
Metin: Ön yüzde, 9 satır

Yük: 0.088 m **Der:** 0.066 m **Gen:** 0.050 m

Harf Yüksekliği: 0.028-0.032 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MÖ V. yüzyıl

Edisyon: TAM II 1184; Blackman 1981, 139; Tüner Önen, 2008, 304-306, nr. 2.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Tiyatronun hemen güneybatısındaki kule yapısının kuzeybatı duvarında yukarı bakacak şekilde örülerek devşirme malzeme olarak kullanılmıştır

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tiyatronun güneybatısındaki kule duvarı

Kayıt Tarihi: 21.11.2015

c) Metin

Tanrıça Athena Polias'a adak

Diplomatik

Edisyon

ΝΙΚΑΝΔΡΟΣΟΝΙΚΙΟΝΟΣ

Νίκανδρος ὁ Νικίουος

ΚΑΙΠΟΛΥΑΙΝΕΤΟΣ

καὶ Πολυαίνετος

ΟΠΟΛΥΚΑΡΤΕΟΣ

ὁ Πολυκάρτεος

ΤΑΘΑΝΑΙΑΙΤΑΙΠΟΛΙΑΔΙ 4

τὰθαναίαι τᾶι Πολιάδι

ΑΠΟΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

ἀπὸ ναυτιλίας

ΔΕΚΑΤΑΝΑΝΕΘΕΚΑΝ

δεκάταν ἀνέθεκαν

Çeviri

Nikion oğlu Nikandros ve Polykartes oğlu Polyainetos gemi yolculuklarından kazandıklarının 1/10'unu Athena Polias'a adadılar.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR2

Kayıt Tarihi: 21/11/2015 18:05

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/320

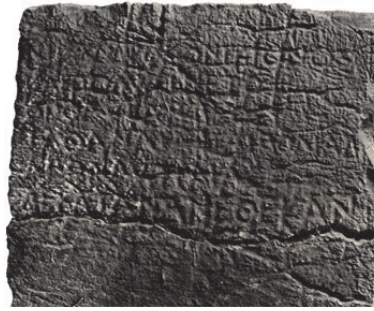
Fotoğraf Sayısı: 36

Kayıt Süresi: 9 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Akropolis'e çıkışta, teras/sur duvarında devşirme olarak kullanılan söz konusu yazıt dış koşullara bağlı olarak oldukça aşınmış durumdadır. Normal ışık altında söz konusu yazıt taşıyıcısının üzerinde bir yazıt olduğunu dahi fark etmek güçtür. Yazıtın 1944 yılındaki durumuna ilişkin bir fotoğraf olmasa da Kalinka tarafından verilen çizim açıklayıcı olmaktadır.

ΝΗ ΑΝΔΡΟΣ ΟΝΙΚΙΟΝΟΣ
 ΚΑΙ ΡΟΛΥΑΙΝΕΤΟΣ
 ΟΤΟΝΥΚΑΡΤΕΟΣ
 ΤΑΘΑΝΑΙΑΙΤΑΙΡΟΝΙΑΔΙ
 5 ΑΡΟΝΑΥΤΙΝΙΑΣ
 ΔΕΚΑΤΑΝΑΝΕΘΕΚΑΝ

TAM II/3 1184

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 305-306, nr. 2.

No. 5. Aur. Bettia anısı ve iyi niyetinin şükranı olarak kızı Aur. Bettia'yı onurlandırıyor

a) Materyal

Envanter No: AKR8

Tür: Onur Yazıtı

Taşıyıcı: Dikdörtgen kaide

Korunma Durumu: Alt kısım kırılmış, üst kısımda çatlak mevcut, yüzey aşınmış durumda özellikle son 7 satır çok zor takip ediliyor.

Metin: Ön yüzde, 22 satır

Yük: 1.08 m **Der:** 0.50 m **Gen:** 0.48 m

Harf Yüksekliği: 0.030-0.035 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS III. yüzyıl (Aurelia)

Edisyon: TAM II 1204; Tüner Önen, 2008, 337-338, nr. 27.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Tiyatronun güneybatısındaki kule kalıntısının kuzey-kuzeybatı köşesi

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tiyatro

Kayıt Tarihi: 30.10.2015

c) Metin

Aur. Bettia anısı ve iyi niyetinin şükranı olarak kızı Aur. Bettia'yı onurlandırıyor

Diplomatik

ΑΥΡΗΛΙΑΝΒΕΤΤΙ
ΑΝΕΥΚΡΑΤΙΔΟΥ
ΤΟΥΑΠΕΛΛΑΦΑΣΗ
ΛΕΙΤΙΝΓΥΝΑΙΚΑΣΩΦ[4
ΝΑΚΑΙΦΙΛΑΝΔΡΟΝΚΑΙ
ΠΡΩΤΗΝΤΗΣΠΟΛΕΩ[
ΓΕΝΟΜΕΝΗΝΙΕΡΑΣΑ[
ΝΗΝΤΩΝΘΕΩΝΣΕΒ[8
ΤΩΝΕΥΣΕΒΩΣΚΑΙ[
ΛΟΤΕΙΜΩΣΚΑΙΤΕΤΕ[
ΜΗΜΕΝΗΝΓΥΝΑΙΚΑΓΕ
ΝΟΜΕΝΗΝΤΟΥΑΞΙΟ 12
ΛΟΓΩΤΑΤΟΥΑΥΡΗΛΙΟ[

Edisyon

Αὐρηλίαν Βεττί-
αν Εὐκρατίδου
τοῦ Ἀπελλᾶ Φαση-
λεῖτιν, γυναῖκα σῶφ[ρο]-
να καὶ φίλανδρον καὶ
πρώτην τῆς πόλεω[ς]
γενομένην, ἱερασα[μέ]-
νην τῶν θεῶν Σεβ[ασ]-
τῶν εὐσεβῶς καὶ [φι]-
λοτείμως καὶ τετε[ι]-
μημένην, γυναῖκα γε-
νομένην τοῦ ἀξιο-
λογωτάτου Αὐρηλίου[υ]

ZHNKETOYΓΦΑΣ[Zηνικέτου γ' Φασ[η]-
ΛΕΙΤΟΥΠΙΑΝΤΑΡΧ[λείτου παντάρχ[ον]-
ΤΟΣΚΑΙΦΙΛΟΠΑΤ[16	τος καὶ φιλοπάτ[ρι]-
ΔΟΣΑΥ[.]ΗΛΒΕΤΤΙΑ		δος, Αὐ[ρ]ηλ(ία) Βεττία
ΚΟ[.]ΑΛΗ[.]ΟΣ[Κο[λ]αλή[με]ος [δὶς ἢ καὶ]
ΜΥ[.]Τ[.]ΙΣ[Μυ[ρ]τ[ι]<λ>ίς [Φασηλείτις]
ΤΗΝΓΥΚΥΤΑΤΗΝΘΥΓ[20	τὴν γ<λ>υκυτάτην θυγ[α]-
ΤΕΡ[.]ΜΝΗΜΗΣΚΑΙΕΥ[...]		τέρ[α] μνήμης καὶ εὐ[νοί]-
ΑΣΧΑΡΝ		ας χάρ<ι>ν.

Çeviri

Phaselis'li Murtilis olarak da bilinen, Kolalemis'in oğlunun kızı Aurelia Bettia, basiretli ve kocasever bir kadın ve kentin önde gelenlerinden, dindar ve onursever bir şekilde imparator kültü rahibeliği yapmış ve onurlandırılmış olan, pek sevgili kızı, tüm memuriyetleri yapmış, vatansever ve övgüye layık bir kişi olan Phaselis'li Aurelius Zeniketes torunu Zeniketes'in karısı, Apellas oğlu Eukratides'in kızı Aurelia Bettia'yı, anısı ve iyi niyetinin şükranı dolayısıyla dikti.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR8

Kayıt Tarihi: 30/10/2015 17:39

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 39

Kayıt Süresi: 21 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Tiyatronun batısında yer alan ve *akropolis*'e çıkan merdivenlerin kenarında yan dönmüş olan söz konusu yazıt, yan duran konumundan dolayı ve de dış etkenler yüzünden oldukça aşınmış olması nedeniyle, gün ışığının hiçbir saatinde okuma yapmaya olanak vermemektedir. RTI metodu sayesinde kontrol edilebilen yazıtın 4. satırında son iki; 6. satırında son; 7, 8 ve 9. satırlarında son iki; 10. Satırında ise son harflerini kaybettiği tespit edilebilmiştir. Yazıtın 17-22. satırları arasındaki aşınmanın daha yoğun olduğu gözlenmektedir.

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 337-338, nr. 27.

No. 6. Hestia Hermes için adak yazıtı

a) Materyal

Tür: Adak Yazıtı

Taşıyıcı: Mermerden dikdörtgen blok

Korunma Durumu: Ortadan ikiye ayrılmış, kırık kısmın yüzeyi tahrip olmuş

Metin: Ön yüzde, 4 satır

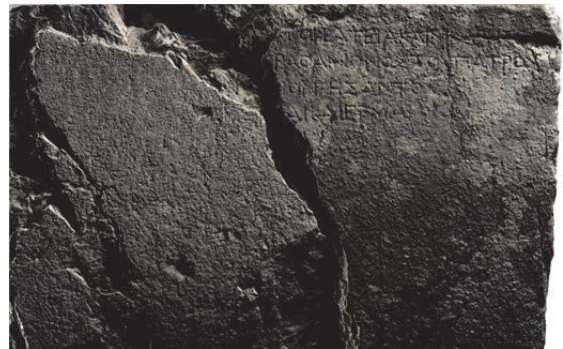
Yük: 0.049 m **Der:** 0.30 m **Gen:** 0.67 m

Harf Yüksekliği: 0.015 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MÖ IV. yüzyıl

Envanter No: AKR11

Edisyon: TAM 1185; Tüner Önen, 2008, 306, nr. 3.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Tiyatronun güneydoğusunda yer alan ve içinde Zeus Boulaios Altarının bulunduğu yapının 10 metre kadar kuzeydoğusunda, tiyatronun doğusundan itibaren güneye doğru devam eden sütunlu yolun batı kenarında.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Zeus Boulaios sunağının 10 m. doğusunda.

Kayıt Tarihi: 12.10.2015

c) Metin

Hestia Hermes için adak yazıtı

Diplomatik

[...]ΤΟΚΡΑΤΕΙΑΚΑΙΝΙΚΑΡΗΣ
[...]**ΡΑΘΑΝΙΩΝΟΣΤΟΥΠΑΤΡΟΣ**
[...]**ΙΟΡΓΗΣΑΝΤΟΣ**
ΕΣ[...]**ΑΙΚΑΙΕΡΜΑΙ**

Edisyon

[Αρισ]τοκράτεια καὶ Νικάρης
[ὕπε]ρ Ἀθανίωνος τοῦ πατρὸς
δαμιοργήσαντος
Ἔστιαί καὶ Ἑρμῆι.

Çeviri

Aristokrateia ve Nikares demiourgosluk görevinde bulunmuş babaları Athanion'un selameti için Hestia ve Hermes'e (adadılar.)

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR11

Kayıt Tarihi: 12/10/2015 17:26

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/400

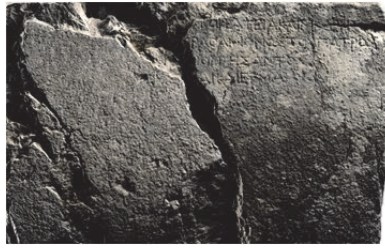
Fotoğraf Sayısı: 49

Kayıt Süresi: 14 dk.

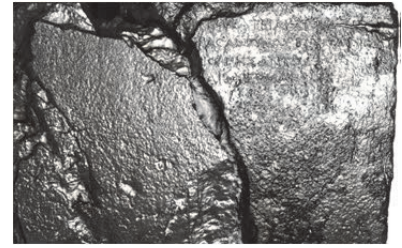
RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

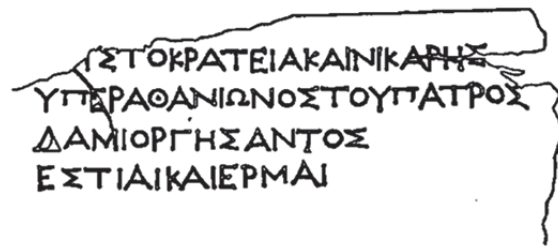
Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Oldukça nitelikli ve iyi işlenmiş bir taş üzerine oldukça küçük karakterlerde kazınan yazıtı normal ışıkta okumak, hatta üzerinde yazıt olduğunu farketmek dahi güçtür. Kalinka tarafından yapılan

çiziminde de kısmen tahrip olduğu görülen

yazıt, günümüzde kırıklar ve çatlaklar dolayısıyla oldukça yıpranmış durumdadır. Bu sebeple ilk 3 satırda ilk iki harfler; son satırda ise 4 ve 5. harfler kayıp olmuştur.

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 306, nr. 3.

TAM II/3 1185

No. 7. Boule ve Demos Lykiarkh Aur. [Pamphilos]u onurlandırıyor

a) Materyal

Tür: Onur Yazıtı

Taşıyıcı: Mermerden, profilli bir kaide

Korunma Durumu: Sağ tarafı deniz suyuna maruz kalmasından dolayı büyük ölçüde aşınmıştır. Altlığın üzerinde bir heykelin varlığına dair izler bulunmaktadır. Yazıt oldukça özenli ve süslü yazılmıştır.

Metin: Ön yüzde, 9 satır

Yük: 1.62 m **Der:** 0.49 m **Gen:** 0.56 m

Harf Yüksekliği: 0.035-0.044 m

Harf Karakteri: Standart formda, özenli işlenmiş

Tarih: Aurelius adlandırması ve özenli yazı formundan dolayı en erken MS III. yüzyılın başları.

Envanter No: AC1

Edisyon: Adak, Tüner, Şahin 2006, 14 nr. 10; Tüner Önen, 2008, 338-339, nr. 28.

b) Lokasyon

Koordinatlar:

ITRF96: 549466.62 4043890.15

WGS84: 36,5245453 30,5523095

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 2 cm

Buluntu Yeri: Güney Limandan çıkartılarak ana caddenin batı tarafındaki basamakların üzerinde durmaktadır.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Ana caddenin kent limanı girişinde, batı kenarında

Kayıt Tarihi: 26.09.2015

c) Metin

Boule ve Demos Lykiarkh Aur. [Pamphilos]u onurlandırıyor

Diplomatik

ΑΥΡΗΛΙΟ[.....]

ΑΠΟΛΛΩ[.....]

ΠΙΓΡΗΤΟ[.....]

ΟΛΟΓΩΤΑ[.....] 4

ΑΡΧΗΝ·Λ[.]

ΚΑΙΤΗΣ[.]

ΡΑΣΠΟΛΕ[.]

HBOY[.] 8

ΚΑΙΟΔΗ[. . .]

Edisyon

Αὐρήλιο[ν Πάνφιλον]

Ἀπολλω[νίου τοῦ]

Πίγρητο[ς, τὸν ἀξι]-

ολογώτατ[ον Λυκι]-

άρχην, λ[ογιστήν]

καὶ τῆς [ἡμετέ]-

ρας πόλε[ως]

vac. ἡ βου[λή]

καὶ ὁ δῆ[μος]

Çeviri

Boule ve demos Pigres oğlu Apollonios'un oğlu, bizim kentimizin curator rei publicae'ı olan, övgüye layık lykiarkhes Aurelius Pamphilos'u (onurlandırdı).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj

Kartoteks

Fotoğraf Kaydı

Yeni Uygulamalar: H-RTI

Fotogrametri

Stampaj Tarama

Stampaj RTI

3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC1

Kayıt Tarihi: 26/09/2015 – 19:56

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 11 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 42

Kayıt Süresi: 14 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Söz konusu şahsın Arneai'lılar tarafından da λογιστής / *curator rei publicae* olarak onurlandırılması hususunda bkz. TAM II 771. Bu memuriyet hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. W. Eck, *Die Verwaltung des Römischen Reiches in der Hohen Kaiserzeit. Ausgewählte und erweiterte Beiträge*, Bd. 2, Basel 1997, 127 vdd., 333 vdd.

Str. 1- Αὐρήλιο[v] yerine Αὐρήλιο[v]

Str. 4- ολογώτ[ατον] yerine ολογώτατ[ον]

Str. 5- ε[ὕεργέτην] yerine λο[γιστήν].

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 339, nr. 28.

No. 8. *Olympos'lu Philokrates için yapılan onurlandırma*

a) Materyal

Tür: Onur Yazıtı

Taşıyıcı: Mermerden, profilli bir kaide

Korunma Durumu: Sol tarafı deniz suyuna maruz kalmasından dolayı büyük ölçüde silinmiştir.

Metin: Ön yüzde, 6 satır

Yük: 1.47 m **Der:** 0.66 m **Gen:** 0.51 m

Harf Yüksekliği: 0.035-0.040 m

Harf Karakteri: Oldukça özenli yazılmış olan yazıt harf karakterleri dolayısıyla 2. yüzyılın ikinci yarısı ya da 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilebilir. İlk satırda N ve H (NH) ligatür olarak işlenmiştir.

Edisyon: Adak, Tüner, Şahin 2006, 15 nr. 11; Tüner Önen, 2008, 339-340, nr. 29.

Envanter No: AC3

Tarih: MS II. yüzyılın ikinci yarısı veya III. yüzyılın ilk yarısı

b) Lokasyon

Koordinatlar:

ITRF96: 549466.35 4043887.78

WGS84: 36,5245240 30,5523063

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 3 cm

Buluntu Yeri: Güney Limandan çıkartılarak ana caddenin batı tarafındaki basamakların üzerinde durmaktadır.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Ana caddenin kent limanı girişinde, batı kenarında

Kayıt Tarihi: 29.09.2015

c) Metin

Olympos'lu Philokrates için yapılan onurlandırma

Diplomatik

[. . .] ΗΛΙΤΩΝΗΠΟΛΙ[.]

[. . .] ΛΟΚΡΑΤΗΝΑΡΧ[.]

[. . .] ΛΙΟΣΤΟΥΤΕΙ

Edisyon

[Φασ]ηλιτων ή πόλι[ς]

[Φι]λοκράτην Ἀρχ[ε]-

[πό]λιδος του Τει-

[. . .]ΧΟΥΚΑΘΩΣΟ 4 [μάρ]χου, καθώς ό
 [. .]ΤΗΡΑΥΤΟΥΑΡΧΕ [πα]τήρ αὐτοῦ Ἄρχε-
 [. .]ΟΛΙΣΔΙΕΘΕΤΟ [π]ολις διέθετο

Çeviri

Phaselis'lilerin kenti Teimarkhos oğlu Arkhepolis oğlu Philokrates'i, babası Arkhepolis'in belirlediği gibi (dikti).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC3

Kayıt Tarihi: 29/09/2015 – 16:47

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/250

Fotoğraf Sayısı: 46

Kayıt Süresi: 21 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

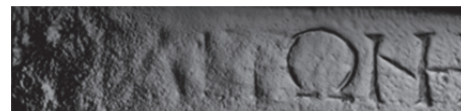

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Str. 1- [Φαση]λιτῶν yerine [Φασ]ηλιτῶν

Str. 2- [Φι]λοκράτην yerine [Φι]λοκράτην

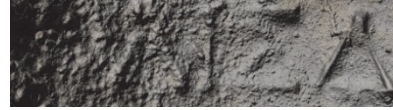
Str. 3- Ἄρχε- yerine Ἄρχ[ε]-

Str. 4- [πόλ]εος yerine [πόλ]ιδος

Str. 6- [πο]λις yerine [π]ολις

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 340, nr. 29.

No. 9. Bir athlet için yazılmış övgü epigramı

a) Materyal

Tür: Agon Yazıtı (*epigram*)

Taşıyıcı: Yukarıdan ve aşağıdan profillendirilmiş, kalker taşından kaide

Korunma Durumu: Sağ tarafı denizde bulunduğu süre içinde tuzlu su yüzünden okunamayacak kadar yıpranmış durumdadır.

Metin: Ön yüzde, 16 satır

Yük: 1.49 m **Der:** 0.55 m **Gen:** 0.57 m

Harf Yüksekliği: 0.024-0.029 m

Harf Karakteri: Mısralardaki satır başlangıçlarının nasıl tespit edilebileceği açık değildir. Muhtemelen her satır bir mısraya karşılık gelir. Satırlar muhtemelen pentameter ölçüsündedir ya da heksameter ile pentameter içermektedirler.

Tarih: Bilinmiyor.

Edisyon: Şahin, 1999, 45, nr.9; Merkelbach - Stauber, 2002, 76; Tüner Önen, 2008, 342-343, nr. 31.

b) Lokasyon

Koordinatlar:

ITRF96: 549464.01 4043876.83

WGS84: 36,5244254 30,5522795

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 6 cm

Buluntu Yeri: Güney Hamamı'nda yapılan kazılar sırasında rihtim duvarında spoliyen malzeme olarak kullanılmış ve daha sonra denizden çıkartılıp ana cadde kenarına konmuştur.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Ana caddenin kent limanı girişinde, batı kenarında

Envanter No: AC4

Kayıt Tarihi: 28.09.2015

c) Metin

Bir atlet için yazılmış övgü epigramı

<i>Diplomatik</i>		<i>Edisyon</i>
ΑΘΛΟΧΑΡΟΥΣΟC [ἀθλοχάρους ΟC[
ΚΥΔΕΟ[κύδεο[ς]
ΚΑΙΓΕΝΟΜΗΝC [καὶ γενόμην C[
ΑΛΛΟΥΝΥΝΚΕΙΝΩΝ[4	ἀλλ' οὐ νῦν κείνων[
ΕCΤΗΡΙΓΜ[ἔστηριγμ[
ΑΛΛΑΠΑΤΡΟC [ἀλλὰ πατρὸς[
ΒΕΙΑΠΟΙ[βεια ποι[
ΗΤΟΙΓΑΡΠΑΙΔΕ[.]Λ[8	ἦτοι γὰρ παῖδε[ς] Λ[
ΑΜΑΜΙC [ἄμα μις[
ΤΟΝΠΑΤΕΡΑCΤΕ[.]		τὸν πατέρα σ[τ]ε[φ
ΗCΕΜ[η[σ]εμ[
ΜΑΡΤΥCΓΟΥΝΕCΤ[.]	12	μάρτυς γοῦν ἔστ[ι]
ΟΛΒΟΝΑΕΙ[ὄλβον ἀει[
CΗΜΑΙΝΩΝΑΡΕΤ[.]		σημαίνων ἀρετ[ήν
ΕΙΔΕΘΕΛΗCΚΑΙΓΑ[εἰ δ' ἐθέλης καὶ γα[
ΑΝΔΡΩΝΕΙΜΙΠΑΛΛΗC [16	ἀνδρῶν εἰμι πάλλης[

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC4

Kayıt Tarihi: 28/09/2015 – 18:58

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/250

Fotoğraf Sayısı: 45

Kayıt Süresi: 19 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

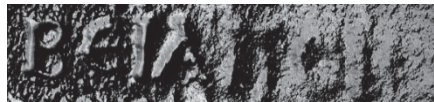
Str. 2- κύδος yerine κύδεο[ς]

Str. 5- ἔστην Γ[] yerine ἔστηριγμ[]

Str. 7- βεια Γ[] yerine βεια ποι[]

Str. 13- ὄλβον ἄσι[] yerine ὄλβον ἄει[]

Str. 14- ἄρετ[ὴν] yerine ἄρετ[ὴν]

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 343, nr. 31.

No. 10. Ptolemaios, Palladeios Agonu'nun Çocuk Kategorisi Güreş Müsabakasını Kazanıyor

a) Materyal

Tür: Agon Yazıtı

Taşıyıcı: Kalker taşından profilli ve köşeleri akroterli dikdörtgen kaide

Korunma Durumu: Üst ve orta kısımdan kırılarak üst üste 3 parça halinde duruyor.

Metin: Ön yüzde, 13 satır

Yük: 1.56 m **Der:** 0.61 m **Gen:** 0.57 m

Harf Yüksekliği: 0.030-0.035 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS III. yüzyıl

Edisyon: Bérard 1892, 444 vd, nr. 94; Laum

1914, 124, nr. 141; TAM II 1206; Tüner Önen, 2008, 343-345, nr. 32.

Envanter No: AC5

b) Lokasyon

Koordinatlar:

IT F96: 549463.32 4043873.17

WGS84: 36,5243925 30,5522716

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 5 cm

Buluntu Yeri: Ana caddenin batı kenarında

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Ana caddenin batı kenarı

Kayıt Tarihi: 29.09.2015

c) Metin

Ptolemaios, Palladeios Agonu'nun Çocuk Kategorisi Güreş Müsabakasını Kazanıyor

Diplomatik

ΑΥΡ·ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣΟΚΑΙ
ΖΩΣΙΜΑΣΥΙΟΣΑΥΡΑΡΤΕ
ΜΙΔΩΡΟΥΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥΦΑ
ΣΗΛΕΙΤΗΣΝΕΙΚΗΣΑΣΠΑ[.]
ΔΩΝΠΑΛΗΝΕΝΔΟΞΩΣ[.]

4

Edisyon

Αὐρ(ήλιος) Πτολεμαῖος ὁ καὶ
Ζωσιμᾶς, υἱὸς Αὐρ(ηλίου) Ἀρτε-
μιδώρου Πτολεμαίου, Φα-
σηλείτης, νεικήσας πα[ί]-
δων πάλην ἐνδόξως [ἀ]-

ΓΩΝΟΣΠΑΛΛΑΔΕΙΟΥ[...]		γῶνος Παλλαδείου [πρώ]-
ΤΩΣΑΧΘΕΝΤΟΣΟΥΕΔ[. . .]		τως ἀχθέντος, οὗ ἐδ[ωρή]-
ΣΑΤΟΤΗΠΟΛΕΙΑΞΙΟ[. .]	8	σατο τῆ πόλει ἢ ἀξιο[λο]-
ΓΩΤΑΤΗΑΥΡΗΛΙΑΑΦΦΙΑ[. .]		γωτάτη Αὐρηλία Ἀφφία [Κο]-
ΛΑΛΗΜΕΟΣΔΙΣΕΜ[. . .]		λαλήμεος δις Ἐμ[βρό]-
ΜΟΥΔΙΣΦΑΣΗΛΕΙΤΙΣ		μου δις, Φασηλεῖτις,
ΑΠΤΩΤΟΣΑΜΕΣΟΛΑΒΗ	12	ἄπρωτος ἀμεσολάβη-
ΤΟΣ		τος

Çeviri

Ptolemaios oğlu Aurelius Artemidoros'un oğlu, Zosimas olarak da bilinen Phaselis'li Aurelius Ptolemaios, II. Embromos'un oğlu II. Kolalemis'in övgüye layık kızı Phaselis'li Aurelia Apphia'nın kente hediye ettiği ve ilk olarak düzenlenen Palladeios Agon'unun çocuklar kategorisi güreş müsabakasını sırtı yere gelmeden ve belini kavratmadan üne değer bir şekilde kazandı.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC5

Kayıt Tarihi: 29/09/2015 – 17:28

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 13 **S:** 1/400

Fotoğraf Sayısı: 48

Kayıt Süresi: 18 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Söz konusu yazıt, 1944 yılında Ernst Kalinka tarafından yapılan ilk okumasından günümüze kadar 5-10 satırlar arasında sağ kenardan 1-3 harf kadar aşınmıştır. Dolayısıyla yazıt okumasında son harflerin yazımı tamamlama olarak değiştirilmiştir.

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 344-345, nr. 32.

No. 11. *Kougas, Palladeios Agon'unun yetişkin erkekler güreş müsabakasını kazanıyor*

a) Materyal

Tür: Agon Yazıtı

Taşıyıcı: Kalker taşından profilli bir kaide

Korunma Durumu: Geç dönemde kent limanında devşirme olarak kullanılmıştır. Liman inşasında sol tarafı denizin içinde kaldığı için bu kısmın üzerindeki yazıt okunamayacak kadar aşınmıştır.

Metin: Ön yüzde, 11 satır

Yük: 1.58 m **Der:** 0.56 m **Gen:** 0.58 m

Harf Yüksekliği: 0.028-0.031 m

Harf Karakteri: Standart formda. Omikron ve Theta köşeli yazılmıştır.

Tarih: Özenli yazı karakteri dolayısıyla MS 3. yüzyıl

Edisyon: Adak, Tüner, Şahin 2006, 9 nr. 6; Tüner Önen, 2008, 345-346, nr. 33.

Envanter No: AC6

b) Lokasyon

Koordinatlar:

ITRF96: 549462.49 4043868.95

WGS84: 36,5243545 30,5522620

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 4 cm

Buluntu Yeri: Rıhtımdan çıkartılıp antik dönem ana caddesinin sağ tarafına konmuştur.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Ana caddenin batı kenarı kenarı, kent limanı girişi

Kayıt Tarihi: 29.09.2015

c) Metin

Kougas, Palladeios Agon'unun yetişkin erkekler güreş müsabakasını kazanıyor

Diplomatik

[. . .]ΚΟΥΓΑΣΟΝΙΑΛΛΕΟΣ
[. . . .]ΠΟΝΕΣΣΕΛΜΟΥΚΟΛΑ
ΛΗ[. . .]ΟΣΦΑΣΗΛΕΙΤΗΣ
[. . .]ΝΕΙΚΗΣΑΣΞΕΝΔΟΞΩΣΑΝ
ΔΡΩ[. . .]ΠΑ[. . . .]ΟΝΑΓΩ
[.]ΘΕΜΙΔΟΣ
[.]ΗΑΞΙΟΛΟ
[.]ΗΑΥΡ
[.]ΕΟΣΔΙΣΕΜ
[.]ΗΛΕΙΤΙΣ
[.]ΣΑΝΔΡΙ
[.]

4

Edisyon

[Aúr.] Κούγας Όνιάλλεος
[του κα]ì Πονεσέλμου Κολα-
λή[με]ος Φασηλείτης
[νε]ϊκήσας ένδόξως άν-
δρῶ[v] πά[λην τ]όν άγῶ-
[να Παλλαδείου] θέμιδος,
[ής κατέλιπεν] ή άξιολο-
[γωτάτη γυν]ή Aúr. vac.
[Άφφία Κολαλήμ]εος δίσ Έμ-
[βρόμου δισ Φασ]ηλείτης,
[λαβών άθλον του]ς άνδρί-
[αντας]. vac.

8

12

Çeviri

Kolalemis oğlu Poneselmos olarak da bilinen Oniallis'in oğlu Phaselis'li Aurelius Kougas, Embromos'un oğlunun oğlu olan Kolalemis'in oğlunun kızı, övgüye layık bir kişi olan Phaselis'li Aurelia Apphia'nın miras bıraktığı Palladeios agon'unun yetişkin erkekler kategorisi güreş müsabakasını kazandı, ödül olarak heykeller aldı.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj

Kartoteks

Fotoğraf Kaydı

Yeni Uygulamalar: H-RTI

Fotogrametri

Stampaj Tarama

Stampaj RTI

3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC6

Kayıt Tarihi: 29/09/2015 – 18:02

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 9 **S:** 1/160

Fotoğraf Sayısı: 47

Kayıt Süresi: 18 dk.

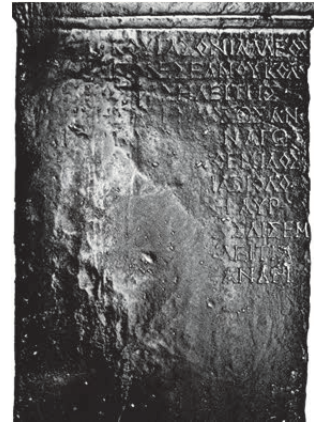
RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

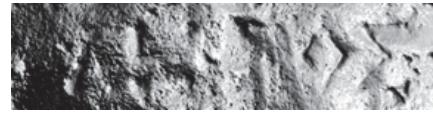

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

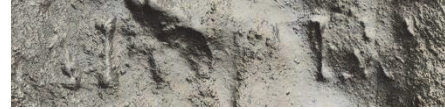
Str. 3- [λήμε]ος yerine λή[με]ος. H,M ve E harfleri ligatür oluşturmaktadır

Str. 4- ἐνδόξως yerine ἐνδόξως

Str. 5- [δρῶν πάλην τ]ὸν yerine δρῶ[v] πάλην τ]ὸν

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 346, nr. 33.

No. 12. Korydalla'uların İmparator Hadrianus'a İthafı

a) Materyal

Tür: İmparator Yazıtı

Taşıyıcı: Kalker taşından profilli altlık

Korunma Durumu: Her tarafından kırıkları mevcut

Metin: Ön yüzde, 6 satır

Yük: 0.73 m **Der:** 0.60 m **Gen:** 0.47 m

Harf Yüksekliği: 0.045-0.048 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS 129 sonrası

Envanter No: AC7

Edisyon: CIG 4337; Dürr 1881, 120, nr. 124; Bérard 1892, 442 n 91; IGR III 757; van Buren 1908, 186, nr. 12; Benndorf-Niemann 1884, 117, dpn. 3; TAM II 1193; Adak, Tüner, Şahin 2006, 14, nr. 10; Tüner Önen, 2008, 316, nr. 13.

b) Lokasyon

Koordinatlar:

ITRF96: 549461.61 4043864.78

WGS84: 36,5243169 30,5522519

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 3 cm

Bulut Yeri: Ana caddenin iki basamakla yükselen orta kısmında, ilk basamağın hemen altında (kuzeyinde) bulunmuştur

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Ana caddenin batı kenarı.

Kayıt Tarihi: 29.09.2015

c) Metin

Korydalla'luların İmparator Hadrianus'a İthafı

Diplomatik

Edisyon

[.....]	01	[Αὐτοκράτορι]
[.....]		[Καίσαρι Τρα]-
[.....]		[ιανῶ Ἀδριανῶ]
[.....]		[Σεβαστῶ, πατρι]
[.] Τ Ρ Ι Δ Ο [1	[πα]τριδο[ς, Ὀλυμ]-
[...] Σ Ω Τ Η [[πίω], σωτή[ρι τοῦ]
[...] Μ Ο Υ Υ Π Η Ρ [[κόσ]μου, ὑπὲρ [τῆς]
[...] Α Σ Ε Ο Σ Α Υ Τ Ο Υ	4	[ἐπιβ]άσεος αὐτοῦ
[...] Δ Α Λ Λ Ε Ω Ν Η		[Κορυ]δαλλέων ἢ vac.
[...] Η Κ Α Ι Ο Δ Η Μ Ο Σ		[βουλ]ή καὶ ὁ δῆμος

Çeviri

Korydalla'luların boule ve demos'u, gelişinden dolayı vatanın babası, evrenin kurtarıcısı İmparator Caesar Traianus Hadrianus Augustus Olympios'a (adadı).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı

Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama

Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri**RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_AC7**Kayıt Tarihi:** 29/09/2015 – 18:44**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500**Lens:** 50 mm**ISO:** 100 **F9** **S:** 1/250**Fotoğraf Sayısı:** 48**Kayıt Süresi:** 12 dk.**RTI – Analiz Filtreleri**

Fotoğraf (2015)

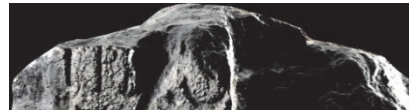

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları
 Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Str. 1 [πατρί]δος, Ὀλυν- yerine [πα]τρίδο[ς, Ὀλυν]-

Str. 2 [πίω, σωτῆρι τοῦ] yerine [πίω], σωτῆ[ρι τοῦ]

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 316, nr. 13.

No. 13. Phaselis'lilerin Boule ve Demos'u Ptolemaios'u Onurlandırıyor
a) Materyal**Tür:** Onur Yazıtı**Taşıyıcı:** Kireç taşından dikdörtgen bir kaide

Korunma Durumu: Üstten 5. satırdan itibaren, ortadan sola doğru aşağı incek şekilde kırılmış, alttan ve üstten profillendirilmiş, kireç taşından dikdörtgen bir kaide. 2 ayrı parça halinde kırılmıştır, her iki parça da hala görülebilmektedir, fakat oldukça harap olmuş durumdadır.

Metin: Ön yüzde ve Profilde, a: 22 satır b: 3 satır

a) **Yük:** 1.08 m **Der:** 0.53 m **Gen:** 0.50 m

b) **Yük:** 0.42 m **Der:** 0.52 m **Gen:** 0.49 m

Harf Yüksekliği: 0.024-0,029 m **Profil:** 0.034 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS II. yüzyılın ikinci çeyreği

Edisyon: Beaufort 1818, 66; CIG 4332; IGR III 764; Laum 1914, 124, nr. 140; Barth 1850, 252, nr. 26; CIG Add. III s. 1156; van Buren 1908, 188, nr. 17; TAM II 1200; Blackman 1981, 140, lev. 69, 4); Tüner Önen, 2008, 324-326, nr. 22.

Envanter No: AC8

b) Lokasyon

Koordinatlar:

ITRF96: 549457.80 4043846.49

WGS84: 36,5241523 30,5522082

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 5 cm

Buluntu Yeri: Ana caddenin iki basamakla yükselen orta kısmında ilk basamak üzerinde bulunmaktadır.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Ana caddenin iki basamakla yükselen orta kısmındadır.

Kayıt Tarihi: 30.09.2015

c) Metin

Phaselis'lilerin Boule ve Demos'u Ptolemaios'u Onurlandırıyor

Diplomatik

ΦΑΣΗΛΕΙΤΩΝΗΒΟΥΛΗΚΑΙΟΔΗΜΟΣ
[. . .]ΛΕΜΑΙΟΝΔΙΣΤΟΥΚΟΛΑΛΗ[. . .]
[.]ΑΛΟ[.]
[.]
[.]ΥΤΑΓΜΑ[.]
[.]ΑΠΡΩ[.]ΕΥΣΑΝ[.]
[. . .]ΧΡΙΤΟΥΤΗΣΖΩΗΣ[.]

Edisyon

Φασηλείτων ή βουλή και ό δήμος
[Πτο]λεμαίον δις του Κολαλή[μεος]
[Φασηλείτην, άνδρα κ]αλό[ν]
4 [και άγαθόν γενόμενον και του]
[πρώτο]υ τάγμα[τος της πόλεος],
[είκοσ]απρω[τ]εύσαν[τα κ...]
[μέ]χρι του της ζωής [χρόνου, ιερα]-

- [. . .]ΥΣΑΝΤΑΤΗΣΠΡΟΚΑΘ[.]
ΔΟΣΤΗΣΠΟΛΕΟΣΘΕΑΣΑΘ[.]
ΠΟΛΙΑΔΟΣΚΑΙΤΩΝΘΕΩΝΣΕΒΑ[.]
[. . .]ΝΠΡΥΤΑΝΕΥΣΑΝΤΑΦΙΛΟΤΕ[.]
[. . .]ΣΥΠΟΦΥΛΛΕΑΝΤΑΤΟΥΛΥΚΙ[. . .]
[. . .]ΝΟΥΣΩΣΚΑΘΕΚΑΣΤΗΝΑΡΧ[. . .]
[. . .]ΤΕΙΜΗΣΘΑΙΑΥΤΟΝΥΠΟΤΗ[.]
[. . .]ΛΕΟΣ vac.ΠΟΛΛΑΚΑΙΜΕΓ[.]
[. . .]ΠΑΡΕΣΧΗΜΕΝΟΝΤΗΠΑΤΡΙΔ[.]
[. . .]ΤΩΤΗΣΖΩΗΣΑΥΤΟΥΧΡΟΝΩ
[. . .]ΜΕΤΑΤΗΝΤΕΛΕΥΤΗΝΔΕ
[. . .]ΝΙΟΥΣΔΩΡΕΑΣΚΑΤΑΔΕ[. . .]
[.]ΤΗΠΑΤΡΙΔΙΕΙΣΤΕΑΝΑΘΗΜΑ[. . .]
[.]ΩΡΙΑΣΚΑΙΔΙΑΝΟΜΑΣΑΡΕΤΗΣ
[.]ΝΤΗΣΕΙΣΑΥΤΟΝ vac.ΤΗΝΔΕΤΟΥ
[.]ΤΟΣΑΝΑΣΤΑΣΙΝΕΠΟΙΗΣΑΤΟ
[.]ΣΣΑΗΚΑΙΠΕΡΤΙΑΕΝΒΡΟΜΟΥΔΙΣ
[.]ΘΕΙΑΚΑΙΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣΑΥΤΟΥΚΑΘ[.]Σ
[.]ΑΙΟΣΔΙΕΤΑΞΑΤΟ
- 8 [τε]ύσαντα τῆς προκαθ[ηγέτι]-
δος τῆς πόλεος θεᾶς Ἀθ[ηναῖς]
Πολιάδος καὶ τῶν θεῶν Σεβα[σ]-
[τῶ]ν, πρυτανεύσαντα φιλοτε[ι]-
12 [μω]ς, ὑποφυλλάξαντα τοῦ Λυκί[ων]
[ἔθ]νους, ὡς καθ' ἐκάστην ἀρχ[ὴ]ν
[τε]τειμήσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῆ[ς]
[πό]λεος vac. πολλὰ καὶ μεγ[ά]-
16 [λα] παρεσχημένον τῇ πατρίδ[ι]
[ἐν] τῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνῳ,
[καὶ] μετὰ τὴν τελευτὴν δὲ
[αἰω]νίους δωρεὰς καταλε[λοι]-
20 [πό]τα] τῇ πατρίδι εἰς τε ἀναθήμα[τα]
[καὶ θε]ωρίας καὶ διανομὰς ἀρετῆς
[ἐνεκε]ν τῆς εἰς αὐτόν vac. τὴν δὲ τοῦ
[ἀνδριάν]τος ἀνάστασιν ἐποίησατο
24 [Μέννη]σσα ἢ καὶ Τερτία Ἐνβρόμου δις
[Φασηλείτις, ἢ] θεία καὶ κληρονόμος αὐτοῦ, καθ[ὼ]ς
[ὁ Πτολεμ]αῖος διετάξατο

Çeviri

Phaselis'lilerin boule ve demos'u, güzel ve iyi bir insan olan, kentin önde gelen kişisi, hayatı boyunca eikosaprotas'lık yapmış, kentin yol gösterici tanrıçası Athena Polias'ın ve tanrı imparatorların rahipliğini yapmış, onursever bir şekilde prytanlık yapmış, Lykia Birliği'nin hypophylaks'lık görevinde bulunmuş, yaşam boyunca yaptığı her bir memuriyet için kent tarafından onurlandırılacak kadar kente çok ve büyük bağışlarda bulunmuş, öldükten sonra da vatana adak hediyesi, bayram düzenlenmesi ve de yardım dağıtımı için sonsuz hediyeler vasiyet etmiş olan Kolalemis oğlu Phaselis'li Ptolemaios oğlu Ptolemaios'u ona duyulan saygı dolayısıyla onurlandırdı. Bu heykelin dikimini Enbromos oğlu Enbromos'un kızı Phaselis'li Tertia olarak da bilinen, yüce bir kişilik olan, kendisinin varisi Mennessa yaptı ve Ptolemaios da uygun olduğu şekilde bunu yerine getirdi.

d) Uygulanan Metodolojiler

- Geleneksel Yöntemler:** Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
- Yeni Uygulamalar:** H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
- Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC8a

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Lens: 50 mm

Fotoğraf Sayısı: 46

Kayıt Tarihi: 30/09/2015 – 19:09

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

ISO: 100 **F:** 11 **S:** 1/320

Kayıt Süresi: 29 dk.

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC8b

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Lens: 50 mm

Fotoğraf Sayısı: 26

Kayıt Tarihi: 01/10/2015 – 18:39

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

ISO: 100 **F:** 11 **S:** 1/320

Kayıt Süresi: 12 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Söz konusu yazıt ilk olarak 1811 yılında Beaufort tarafından kaydedilmiştir. Daha sonra Kalinka da 1944 yılında yayınladığı corpus çalışmasında bu yazıtı yer vermiştir. Yazıt bu ilk yayınlarda tek parçadır. Fakat günümüzde ilk üç satırı taşıyan üst parçadan itibaren kırılmıştır. Yazıtı 5-26. Satırlarını taşıyan alt kısmı ana cadde üzerinde dururken, üst kısım, Tetragonal Agora ile Büyük Hamam arasındaki ara yolun başlangıcında yer almaktadır ve oldukça tahrip olmuş durumdadır. Alt kısımda da özellikle sağ ve sol olmak üzere yer yer yazıtın ilk 1-6 ile

son 1-12. harflerine kadar kayıplar olduğu tespit edilmektedir.

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 325, nr. 22.

No. 14. Phaselis'lilerin boule ve demos'u Kolalemis'i onurlandırıyor

a) Materyal

Tür: Onur Yazıtı

Taşıyıcı: Mermerden, profilli bir kaide

Korunma Durumu: Sol tarafında kırıklar mevcut

Metin: Ön yüzde, 20 satır

Yük: 1.38 m **Der:** 0.46 m **Gen:** 0.54 m

Harf Yüksekliği: 0.025-0,030 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS II. yüzyıl

Edisyon: Bérard 1892, 443 vd., nr. 93; TAM II 1202; Tüner Önen, 2008, 332-333, nr. 25.

Envanter No: AC11

b) Lokasyon

Koordinatlar:

ITRF96: 549442.99 4043818.45

WGS84: 36,5239004 30,5520411

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 3 cm

Buluntu Yeri: Tiyatro

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tetragonal Agora'nın önü

Kayıt Tarihi: 02.10.2015

c) Metin

Phaselis'lilerin boule ve demos'u Kolalemis'i onurlandırıyor

Diplomatik

ΦΑΣΗΛΕΙΤΩΝΗΒΟΥΛΗΚΑΙ

ΟΔΗΜΟΣΕΤΕΙΜΗΣΕΝ

ΚΑΙΤΑΙΣΠΕΝΠΤΑΙΣΤΕΙΜΑΙΣ

Edisyon

Φασηλειτών ή βουλή και

ό δήμος έτείμησεν

και ταίς πένπταις τειμαίς

ΚΟΛΑΛΗΜΙΝΕΞΑΚΙΣΦΑΣΗΛΕΙ [.....]ΔΡΑΚ[.]ΟΝΚΑΙΑΓΑΘΟΝ [.]ΙΤ[.]ΥΠΡΩΤΟΥΤΑΓΜΑΤΟΣ [.....]ΛΕΩΣΕΙΚΟΣΑΠΡΩΤΕΥΣΑ[.] [.]ΑΜΕΧΡΙΤΕΛΟΥΣΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗ ΣΑΝΤΑΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣΑΝΤΑΤΗΣ[...] ΛΗΣΚΑΙΠΡΥΤΑΝΕΥΣΑΝΤΑΚΑΙ[.....] [.]ΝΤΑΔΙΣΓΕΝΟΜΕΝΟΝΔΕΚΑΙ [.]ΠΙΜΕΛΗΤΗΝΓΥΜΝΑΣΙΑΡ[....]ΚΑΙ[.] ΜΟΣΙΩΝΕΡΓΩΝΠΙΑΣΑ[.]ΤΑΣ[.....] [...] [.....]ΣΤΗΝΑΡΧΗΝΤΕΤΕΙΜ[.....] ΤΟΝΚΟΛΑΛΗΜΙΝΥΠΟΤΗΣΠΟΛ[...] ΚΑΙΥΠΟ[.....]ΣΙΑΣΓΟΝΕΩ[.] [...] ΚΤΟΥΠΡΩΤΟΥΤΑΓΜΑΤΟΣΤΗ[.] [.....]ΣΑΡΕΤΗΣΕΝΕΚΕΝ	4 Κολάλημιν ἐξάκις Φασηλεί- [την ἄν]δρα κ[αλ]όν καὶ ἀγαθόν [κα]ὶ τ[ο]ῦ πρώτου τάγματος [τῆς πό]λεως, εἰκοσαπρωτεύσα[ν]- 8 [τ]α μέχρι τέλους, γυμνασιαρχή- σαντα, γραμματεύσαντα τῆς [βου]- λῆς καὶ πρυτανεύσαντα καὶ [πρεσβεύ]- [σα]ντα δῖς, γενόμενον δὲ καὶ 12 [ἐ]πιμελητὴν γυμνασιαρχ[ίας] καὶ [δη]- μοσίων ἔργων, πάσα[ς] τὰς [ἀρχ]ὰς [ἄρξ]αντα φιλοτείμω[ς, ὥστε καὶ] [καθ' ἐκά]στην ἀρχὴν τετεῖμ[ῆσθαι] 16 τὸ[ν Κολάλ]ημιν ὑπὸ τῆς πόλ[εως] καὶ ὑπὸ [τῆς γερου]σίας, γονέω[ν] καὶ προγόνων ἐνδόξων καὶ ἐ- κ τοῦ πρώτου τάγματος τῆ[ς] 20 [πόλεω]ς, ἀρετῆς ἕνεκεν.
--	---

Çeviri

Phaselis'lilerin boule ve demos'u iyi ve dürüst insan, kentin önde gelenlerinden, ölümüne kadar eikosaprotos'luk yapmış olan, gymnasiarkhos'luk, boule'nin grammateus'lvğunu, prytanlık ve iki kez elçilik yapmış, gymnasiarkhos'luk memuriyetinin ve halka ait işlerin curator'u, yaptığı her iş için kent ve gerusia tarafından onurlandırılacak kadar bütün memuriyetleri onursever bir şekilde yerine getirmiş, ünlü atalardan ve soydan gelen ve kentin önde gelenlerinden VI. Kolalemis'i erdemi dolayısıyla beş onurla onurlandırdı.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC11

Kayıt Tarihi: 02/10/2015 – 19:10

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 F: 10 S: 1/320

Fotoğraf Sayısı: 48

Kayıt Süresi: 27 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Yazıtın 4-8. ve 15-17. satırları arasındaki bölümün ilk satırları, yazıtın ilk yayınlandığı yıldan itibaren oldukça fazla bir aşınmaya maruz kalmıştır. Bu sebeple bu satırlarda harf kayıpları dikkat çekmektedir. Fakat yazıtın genelinde daha önce okunamayan harflere ilişkin izler RTI ile yazıt taşıyıcısı üzerinde takip edilebilmektedir.

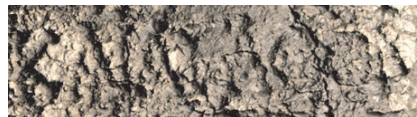
Str. 3. τει[μ]αί[ς] yerine τειμαίς

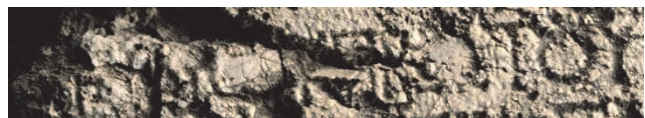
Str. 4. [K]ολάλη[μ]ιν yerine Κολάλημιν

Str. 5. καὶ ἀ[γαθόν] yerine καὶ ἀγαθόν

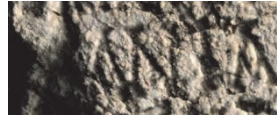
Str. 6. κα[ι τοῦ πρ]ώτου yerine [κα]ῖ τ[ο]ῦ
πρώτου

Str. 7. εἰκοσαπρωτε[ύσαν]- yerine
εἰκοσαπρωτεύσα[ν]-

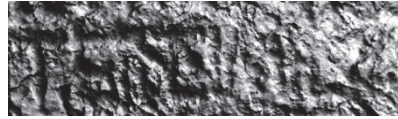
Str. 11. [σα]ντα yerine [σ]αντα

Str. 13. [δη]||μοσ<ι>ων yerine [δη]||μοσίων

Str. 15 τε[τειμησθαι] yerine τετειμη[ησθαι]

Str. 16. πόλ[εως] yerine πόλε[ως]

Str. 17. τὸν ἔ[κγο| νον] yerine γονέω[ν]

Str. 18. [νον] προγόνων yerine καὶ προγόνων

Str. 19. τ[ης] yerine τῆ[ς]

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 332-333, nr. 25.

No. 15. *Q. Voconius Saxa Amyntias ve Q. Voconius Saxa Fidus onurlandırılıyor*

a) Materyal

Tür: Onur Yazıtı

Taşıyıcı: Profilli, dikdörtgen bir kaide

Korunma Durumu: Üst kısımdan ikiye kırılmış. Yazıt iki sütun şeklinde yazılmıştır

Metin: Ön yüzde, İki sütun. a:14 b:20 satır

Yük: 1.16 m **Der:** 0.65 m **Gen:** 1.06 m

Harf Yüksekliği: a: 0.028-0.032 m

b: 0.022-0.029 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS 145-146

Envanter No: AC12

Edisyon: Bérard 1890, 643 – 645; IGR III 763; Dessau II 8828; van Buren 1908, 187 vd. nr. 16'da korrektur yapmıştır; TAM II 1201; Blackman 1981, 154 vdd. (lev. 71, 1. 2) yazıtı tekrar

ele alarak yeni tamamlamalar yapmıştır; SEG XXXI nr. 1300; Tüner Önen, 2008, 326-330, nr. 23.

b) Lokasyon

Koordinatlar:

ITRF96: 549441.37 4043816.53

WGS84: 36,5238832 30,5520229

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 4 cm

Buluntu Yeri: Heykel altlığının en alt yazıtlı bloğu, Tetragonal Agora girişinin sağında *in-situ* olarak durmaktadır. Blok, agora'nın giriş seviyesinin 0,40 m aşağısında ve eşiğin 1,04 m altında mermer bir zemin üzerine konmuştur. Yazıtlı blok arkaya doğru daha küçük iki blokla birlikte altlığın tüm genişliğini kaplamaktadır

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tetragonal Agora girişinin sağında in situ olarak durmaktadır.

Kayıt Tarihi: 02.10.2015

c) Metin

Q. Voconius Saxa Amyntias ve Q. Voconius Saxa Fidus onurlandırılıyor

Diplomatik

ΚΟΥΟΚΩΝΙΟΝ
[.]ΑΞΑΝΑΜΥΝΤΙΑ
[.]ΟΝΥΙΟΝΚΟΥΟ
[.]ΩΝΙΟΥΣΑΞΑ
ΦΕΙΔΟΥΠΡΕΣ
ΒΕΥΤΟΥΚΑΙΑΝ
ΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ
ΤΟΥΣΕΒΑΣΤΟΥ
ΕΠΑΡΧΕΙΩΝΛΥ
ΚΙΑΣΚΑΙΠΑΜΦΥ
ΛΙΑΣΥΠΑΘΟΥ

Diplomatik

ΚΟΥΟΚΩΝΙΟΝΣΕ[
ΛΙΑΣΑΞΑΝΦΕΙΔΟΥ[
ΝΟΝΠΡΕΣΒΕΥΤΗΝΚΑ[
4 ΣΕΒΑΣΤΟΥΕΠΑΡΧΕΙΩΝ[
ΑΣΑΝΘΥΠΑΤΟΝΠΟΝΤΟ[
ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΝΣΕΒΛΕΓΕ[
ΘΙΚΗΣΕΠΙΜΕΛΗΤΗΝΟΔ[
8 ΤΙΕΒΟΥΡΤΕΙΝΗΣΚΑΙΕΝΤΟΙΣΑΥ[
ΤΟΠΟΙΣΣΤΡΑΤΟΛΟΓΗΣΑΝΤΑΣ[
ΤΗΓΟΝΔΗΜΑΡΧΟΝΤΑΜΙΑΝΚΑΙ[
ΤΙΣ *vac.*ΤΡΑΤΗΓΟΝΕΠΑΡΧΕΙΑΣΜΑΚ[
12 ΔΟΝΙΑΣΧΕΙΛΙΑΡΧΟΝΠΛΑΤΥΣΗΜΟΝ
ΛΕΓΕΩΝΟΣΓΚ[.]ΗΝΑΙΚΗΣΚΑΙΛΕ

ΑΠΟΔΕΔΕΙΓΜΕ
ΝΟΥΗΓΕΡΟΥ
ΣΙΑ

ΓΕΩΝΟ[.]ΩΔ[.]ΤΗΣΚΕ[....]Ο
ΦΟΡΟΥΔΩΡΟΙΣΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΙΣ
16 ΥΠΟΘΕΟΥΤΡΑΙ*vac.*ΑΝΟΥΕΝΤΩΙ
ΠΑΡΘΙΚΩΠΟΛΕΜΩΔΩΡΗΘΕΝ
ΤΑΔΕΚΕΜΟΥΡΟΥΜΣΤΛΕΤΙΒΟΥΣ
ΙΟΥΔΙΚΑΝΔΕΙΣΤΟΝΠΑΤΡΩΝΑΚΑΙ
20 ΕΥΕΡΓΕΤΗΝΤΗΣΠΟΛΕΩΣ

Edisyon

Κ(οίντον) Ουοκώνιον
[Σ]άξαν Ἀμυντια-
[ν]ον, υἰὸν Κ(οίντου) Ουο-
[κ]ωνίου Σάξα
Φείδου, πρεσ-
βευτοῦ καὶ ἀν-
τιστρατήγου
τοῦ Σεβαστοῦ.
ἐπαρχειῶν Λυ-
κίας καὶ Παμφυ-
λίας, ὑπάθου
ἀποδεδειγμέ-
νου, ἡ γερου-
σία

Edisyon

Κ(οίντον) Ουοκώνιον, Σέ[ξτου υἰόν, Ῥωμυ]-
λία Σάξαν Φείδον, ὑ[πατον ἀποδεδειγμέ]-
νον, πρεσβευτήν κα[ὶ ἀντιστράτηγον τοῦ]
4 Σεβαστοῦ ἐπαρχειῶν [Λυκίας καὶ Παμφυλί]-
ας, ἀνθύπατον Πόντο[υ καὶ Βειθυνίας],
πρεσβευτήν Σεβ(αστοῦ) λεγε[ῶνος δ' Σκυ]-
θικῆς, ἐπιμελητὴν ὁδ[οῦ Οὐαλερίας]
8 Τ {1} ε<1>βουρτείνης καὶ ἐν τοῖς αὐ[τοῖς]
τόποις στρατολογήσαντα, σ[τρα]-
τηγόν, δήμαρχον, ταμίαν καὶ [ἀν]-
τιστράτηγον ἐπαρχείας Μακ[ε]-
12 δονίας, χειλίαρχον πλατύσημον
λεγεῶνος γ' Κ[υρ]ηναϊκῆς καὶ λε-
γεῶνο[ς δ]ωδ[εκά]της κε[ραυν]ο-
φόρου, δώροις στρατιωτικοῖς
16 ὑπὸ θεοῦ Τραιανοῦ ἐν τῷ
Παρθικῷ πολέμῳ δωρηθέν-
τα, δεκεμούρουμ στλετίβους
ιουδικάνδεις, τὸν πάτρωνα καὶ
20 εὐεργέτην τῆς πόλεως.

Çeviri

A: Gerusia, Lykia ve Pamphylia Eyaleti'nin legatus augusti propraetor'u, consul'lügü onaylanmış (consul designatus) Quintus Voconius Saxa Fidus'un oğlu Quintus Voconius Saxa Amyntianus'u (onurlandırdı).

B: Consul'lügü onaylanmış, Lykia ve Pamphylia eyaletinin legatus Augusti propraeto'ru, Pontos ve Bithynia Eyaleti'nin proconsul'ü, imperatora ait 4. Scythica Lejyonu'nun legatus

augusti'si, Valeria Tiburtina yolunun curator'u ve aynı zamanda (yol boyu) bu bölgelerde asker toplama (dilectus) yetkilisi, praetor, tribunus plebis, Makedonia Eyaleti'nin propraeor ve questor'u, 3. Cyrenica lejyonunun ve 12. (Fulminata) lejyonlarının senatör sınıfına mensup (lato clavo: geniş purpur şeritli tunica taşıyan) tribunus militum'u ve Parth Seferi sırasında rahmetli Traianus tarafından askeri ödüllerle ödüllendirilmiş, hukuk işleriyle görevli on kişiden biri olan (decenvirum stlitibus iudicandis), kent patronu ve euergetes'i olan Romulia tribus'undan Sextus oğlu Quintus Voconius Saxa Fidus'u (onurlandırdı).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC12

Kayıt Tarihi: 02/10/2015 – 19:59

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 42

Kayıt Süresi: 14 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Yazıt taşıyıcısı, ilk yayınlanmasından günümüze kadar oldukça aşınmıştır. İki sütun şeklinde düzenlenen yazıtın ilk sütununda yer alan onurlandırmanın ilk beş satırının sadece ilk harfleri zarar görürken; Quintus Veranius Saxa'nın onurlandırıldığı ve valinin cursus honorum'unu taşıyan ikinci yazıtta, özellikle ilk on satırda, son harfler 1-17 harfe kadar zarar görmüştür. Yazıtın okuması da buna göre yapılmıştır.

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 328-330, nr. 23.

No. 16. Rhodiapolis'li Opramoas onurlandırılıyor

a) Materyal

Tür: Onur Yazıtı

Taşıyıcı: Kireçtaşından profilli dikdörtgen kaide

Korunma Durumu: Alt sağ ve sol köşesi kırılmış.

Bloğun bir parçası Antalya Arkeoloji Müzesi deposunda bulunmaktadır. Burada sadece ören yerinde bulunan kısımların RTI kaydı yapılmıştır.

Metin: Ön yüzde, 9 satır

Yük: 1.19 m **Der:** 0.67 m **Gen:** 0.59 m

Harf Yüksekliği: 0.030-0.035 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS II. yüzyıl

Edisyon: CIG 4324; Bérard 1892, 441 nr. 90; Le Bas-Waddington 1972, nr. 1341; TAM II 1203; Blackman 1981, 161 vdd. (lev. 70, 2); SEG XXXI, 338 vd., nr. 1301; Adak – Tüner – Şahin 2005, 12 vdd. nr. 9.; Tüner Önen, 2008, 333-336, nr. 26.

Envanter No: AC13

b) Lokasyon

Koordinatlar:

ITRF96: 549438.21 4043813.18

WGS84: 36,5238532 30,5519874

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 4 cm

Buluntu Yeri: Tetragonal Agora'nın ana giriş kapısının güney tarafındaki ayaklı podyumun üzerinde

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tetragonal Agora'nın ana giriş kapısının güney tarafındaki ayaklı podyumun üzeri

Kayıt Tarihi: 04.11.2015

c) Metin

Rhodiapolis'li Opramoas onurlandırılıyor

Diplomatik

ΟΠΡΑΜΟΑΝΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ

[..]ΣΤΟΥΚΑΛΛΙΑΔΟΥΡΟΔΙΑ

Edisyon

Ὀπραμόαν Ἀπολλωνίου

[δι]ς τοῦ Καλλιᾶδου Ῥοδια-

[.]ΟΛΕΙΤΗΝΚΑΙΜΥΡΕΑΚΑΙ		[π]ολείτην και Μυρέα και
[..]ΣΗΛΕΙΤΗΝΠΟΛΕ[.]ΤΕΥΟ	4	[Φα]σηλείτην, πολ[ε]τευό-
[.]ΕΝΟΝΚΑΙΕΝΤΑΙ[.]ΑΤΑ		[μ]ενον και ἐν ταί[ς κ]ατά
[....]ΑΝΠΟΛΕΣΙΠ[.]ΣΑΙΣ		[Λυκί]αν πόλεσι π[ά]σαις
[.....]ΑΜΕΝΟΝΚΑΙΤΗΗΜΕ		[χαρισ]άμενον και τῆ ἡμε-
[.....]ΟΛΕΙΕΙΣΔΙΑΝΟΜΗΝ	8	[τέρα π]όλει εις διαγομήν
[...]ΘΕΩΡΙΑΣΧΜ[.]ΙΑΔΙΣΧΕΙ		[και] θεωρίας Χ μ[ύρ]ια δισχεί-
[..]ΑΠΕΝΤΑΚ[.....]		[λι]α πεντακ[όσια]

Çeviri

... Lykia'nın bütün kentlerinde memuriyetlerde bulunmuş olan, kentimize dağıtılması ve bayram elçiliği için 12.500 denarii bağışlayan Kalliades oğlu Apollonios'un torunu Rhodiapolis, Myra ve Phaselis kentlerinin vatandaşı Opramoas'ı onurlandırdı.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler:	☒ Stampaj	☒ Kartoteks	☒ Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar:	☒ H-RTI	☐ Fotogrametri	☒ Stampaj Tarama
	☒ Stampaj RTI	☐ 3B Lazer Tarama	

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC13

Kayıt Tarihi: 04/11/2015 – 17:01

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 9 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 53

Kayıt Süresi: 23 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Yazıt bloğunda; 2. satırın ilk iki; 3. satırın ilk; 4. satırın ilk iki; 5. satırın ilk harfi kırılmıştır.

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 336, nr. 26.

No. 17. *Lykia-Pamphylia Eyaleti'nin Procurator'u [.....]Rufus için bir onurlandırma*

a) Materyal

Tür: Onur Yazıtı

Taşıyıcı: Alttan ve üstten profillendirilmiş kalker taşından bir kaide

Korunma Durumu: Kaidenin üzerinde dübel delikleri bulunmaktadır. Profil ve yazıtlı kısmın sağ tarafı korunmuş, alt kısım tahrip olmuş ve sol taraf tamamen kırılmıştır.

Metin: Ön yüzde, 8 satır

Yük: 1.42 m **Der:** 0.46 m **Gen:** 0.47 m

Harf Yüksekliği: 0.040-0,045 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS III. yüzyıl

Edisyon: Adak, Tüner, Şahin 2006, 11 vd. nr. 8; Tüner Önen, 2008, 330-331, nr. 24.

Envanter No: AC14

b) Lokasyon

Koordinatlar:

ITRF96: 549431.68 4043806.88

WGS84: 36,5237967 30,5519141

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 4 cm

Buluntu Yeri: Tetragonal agoranın güney kısmındaki nymphaion'un arkasında

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tetragonal agoranın güney kısmındaki nymphaion'un arkasında

Kayıt Tarihi: 15.10.2015

c) Metin

Lykia-Pamphylia Eyaleti'nin Procurator'u [.....]Rufus için bir onurlandırma

Diplomatik

Edisyon

[.....]ΟΥΦΟΝ	[..... Ὶ]οῦφον
[.....]ΙΣΤΟΝ	[τὸν κράτ]ιστοῦ
[.....]ΠΟΝΛΥ	[ἐπίτρο]πον Λυ-
[.....]ΦΥΛΙΑΣ	4 [κίας Παμ]φυλίας,
[.....]ΛΕΙ	[Φαση]λεί-
[.....]ΛΗΚΑΙΟ	[των ἡ βου]λή καὶ ὁ
[.....]ΣΤΟΝΕΥ	[δῆμο]ς τὸν εὐ-
[.....]ΗΝΕΝΠΙΑ	8 [εργέτ]ην ἐν πᾶ-
[.....]	[σιν].

Çeviri

Phaselis'lilerin boule ve demos'u her şeyde velinimet olan, Lykia – Pamphylia Eyaleti'nin pek muktedir procurator'u Rufus'u onurlandırdı.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC14

Kayıt Tarihi: 15/10/2015 – 17:58

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/250

Fotoğraf Sayısı: 32

Kayıt Süresi: 10 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Str. 2. [κράτι]στου yerine [κράτ]ιστου

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 331, nr. 24.

No. 18. Tyndaris Tetragonal Agora'yı İmparator Hadrianus'a ithaf ediyor

a) Materyal

Envanter No: AC15

Tür: İmparator Yazıtı

Taşıyıcı: Kapı arşitrav bloğu

Korunma Durumu: İki parça halinde, üzerine kulak kısmı sarmaşık dalı ve çiçek kabartmalarıyla süslenmiş *tabula ansata* işlenmiş.

Metin: Ön yüzde, 7 satır

Yük: 0.66 m **Der:** 0.39 m **Gen:** 2.24 m

Tabula ansata: Yükseklik: 47 cm **Gen:** 135 cm

Harf Yüksekliği: 0.050 m

Harf Karakteri: Standart formda **Tarih:** 10 Aralık 130 – 9 Aralık 131

Edisyon: CIG 4335; Dürr 1881, 120 vd. nr. 126; IGR III 759; Weber 1907, 225 vd.; Van Buren 1908, 186 vd. nr. 13; TAM II 1194; Tüner Önen, 2008, 317-319, nr. 15.

b) Lokasyon**Koordinatlar:**

ITRF96: 549438.03 4043805.99

WGS84: 36,5237884 30,5519849

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 2 cm

Buluntu Yeri: Kent limanından güney limana doğru giden ana yolun kenarında yer alan büyük bir yapının giriş kapısı üzerinde duran arşitrav olduğu tespit edilmiştir

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Ana caddenin yükselen kısmında/meydanda, batı kenarında

Kayıt Tarihi: 14.10.2015**c) Metin***Tyndaris Tetragonal Agora'yı İmparator Hadrianus'a ithaf ediyor***Diplomatik**

[.....]

ΘΕΟΥΤΡΑΙΑΝΟΥ[.....]ΟΥΥΙΩΙΘΕΟΥΝΕΡΟΥΑΥΙΩΝΩ
 ΤΡΑΙΑΝΩΙΑΔΡΙΑ[.....]ΑΣΤΩΙΑΡΧΙΕΡΕΪ[.]ΕΓΙΣΤΩΙ
 ΔΗΜΑΡΧ[.....]ΙΕΥΠΑΤΩΤΟ[.]ΠΑΤΡΙ[.....]ΟΣ
 Ο[.]ΥΜΠΙ[.....]ΥΜΠΑΝΤΟΣΚΟΣΜΟΥ
 ΚΑ[.....]ΑΤΡΙΔ[.....]ΟΛΕ[.]ΦΑΣΗΛΙΤΩΝ
 ΤΥ[.]ΔΑΡΙΣΔΙΟΤΕΙΜ[.....]ΣΕΙΓΝΑΪΟΥΛΙΚΙΝΙΟΥ
 ΜΑΡΚΟΥΥΙΟΥΡΟΥΦ[.....]ΕΤΡΑΓΩΝΟΝ ΑΓΟΡΑΝ

Edisyon

[Αὐτοκράτορι Καίσαρι],

θεοῦ Τραιανοῦ [Παρθικ]οῦ υἱῶι, θεοῦ Νέρουα υἱωνῶ,
 Τραιανῶι Ἀδρια[νῶι Σεβ]αστῶι, ἀρχιερεῖ [μ]εγίστωι,
 δημαρχ[ικῆς ἐξουσίας τὸ] ιε', ὑπάτῳ τὸ [γ'], πατρὶ [πατρίδ]ος,
 Ὁ[λ]υμπ[ί]ωι, σωτήρι τοῦ σὺμπαντος κόσμου
 κα[ὶ] τῆς πατρίδ[ος], τῆς π[ό]λε[ως] Φασηλιτῶν,
 Τυ[ν]δαρις Διοτείμ[ου τοῦ φύ]σει Γναΐου Λικινίου,
 Μάρκιου υἱοῦ, Ῥουφ[εῖνου τὴν τ]ετραγώνον ἀγοράν.

Çeviri

Marcus tarafından evlat edinilen Gnaius Licinius oğlu Dioteimos Rufinus'un kızı Tyndaris bu Tetragonal Agora'yu, rahmetli Traianus Parthicus'un oğlu, rahmetli Nerva'nın torunu, İmparator Caesar Traianus Hadrianus Augustus, pontifex maximus, 15. kez tribunica potestas, 3 kez consül olan, vatanın babası, Olympios, tüm evrenin, vatanın ve Phaselis'lilerin kentinin kurtarıcısına itahafen, inşa ettirdi.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC15a

Kayıt Tarihi: 14/10/2015 – 17:50

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/250

Fotoğraf Sayısı: 51

Kayıt Süresi: 17 dk.

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC15b

Kayıt Tarihi: 14/10/2015 – 18:53

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

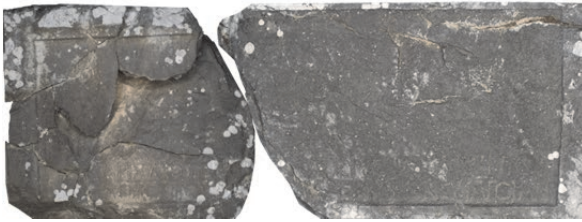
Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/250

Fotoğraf Sayısı: 39

Kayıt Süresi: 15 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

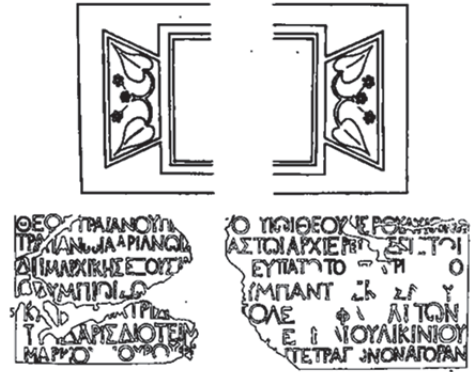

Specular Enhancement

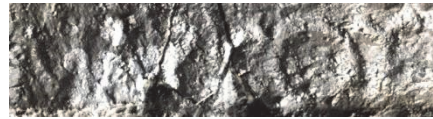
e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Söz konusu arşitrav yazıtında oluşan kırıklar ve çatlaklar nedeniyle büyük harf kayıpları gözlenmektedir. E. Kalinka tarafından verilen çizimde de, yazıt taşıyıcısının ortadan ikiye kırık olduğu ve büyük çatlaklara sahip olduğu görülmektedir. Aradan geçen yaklaşık altmış senede kırık ve çatlaklardaki tahribat artmış; yazıt taşıyıcısının yüzeyi oldukça tahrip olmuştur. Bu sebeple söz konusu yazıtı bugün normal gün ışığında okumak ya da estampajını alarak üzerinde çalışmak oldukça güçtür. RTI metodunun bu tarz yazıtlar üzerinde sağladığı okuma imkanı epigrafi çalışmalarına pozitif bir katkı sunması açısından da önemlidir.

Str. 8 Μάρκ{ι}ου yerine Μάρκου

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 318-319, nr. 15.

No. 19. Kougas, *Themis*'in yetişkin erkekler kategorisi güreş müsabakasını kazanıyor

a) Materyal

Tür: Agon Yazıtı

Taşıyıcı: Kalker taşından, profilli ve köşe akroterli dikdörtgen bir kaide

Korunma Durumu: Sağ alt köşesi kırık

Metin: Ön yüzde, 11 satır

Yük: 1.46 m **Der:** 0.62 m **Gen:** 0.495 m

Harf Yüksekliği: 0.034-0,037 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS III. yüzyıl

Edisyon: Bérard 1892, 445 vd. nr. 95; Laum 1914, 124 nr. 142; TAM II 1207; Tüner Önen, 2008, 347, nr. 34.

Envanter No: AC18

b) Lokasyon**Koordinatlar:**

ITRF96: 549469.40 4043843.79

WGS84: 36,5241274 30,5523376

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 4 cm**Buluntu Yeri:** Güney Limandan çıkartılarak ana caddenin kenarına taşınmıştır.**Konumu:** in-situ incertus**Son Kayıt Yeri:** Ana cadde kenarı**Kayıt Tarihi:** 01.10.2015**c) Metin*****Kougas, Themis'in yetişkin erkekler katagorisi güreş müsabakasını kazanıyor******Diplomatik***

ΑΥΡΗΛΙΟΝΚΟΥΓΑΝΥΙΟΝ
 ΑΥΡΗΛΙΟΥΟΝΙΑΛΛΕΟΣ
 ΤΟΥΚΑΙΠΟΝΕΣΕΛΜΟΥ
 ΚΟΛΑΛΗΜΕΟΣΦΑΣΗ[4
 ΤΗΝΝΕΙΚΗΣΑΝΤΑΑΝ
 ΔΡΩΝΠΑΛΗΝ Υ
 ΘΕΜΙΔΟΣΗΣΚΑΤΕ[
 ΠΕΝΕΥΚΡΑΤΙΔΑΣΑΡ[8
 ΚΡΙΤΟΥΔΙΣΦΑΣΗΛ[
 ΑΠΤΩΤΟΝΑΜΕ[
 ΛΑΒΗΤΟΝ

Edisyon

Αυρήλιον Κούγαν, υιόν
 Αυρηλίου Όνιάλλεος
 τοῦ καὶ Πονεσέλμου
 Κολαλήμεος, Φαση[λί]-
 την, νεικήσαντα ἀν-
 δρῶν πάλην Υ
 θέμιδος, ἥς κατέ[λι]-
 πεν Εὐκρατίδας Ἀρ[ιστο]-
 κρίτου δῖς, Φασηλ[ίτης],
 ἄπτωτον ἀμε[σο]-
 λάβητον

Çeviri

Kolalemis oğlu Poneselmos olarak da bilinen Aurelius Oniallis'in oğlu Phaselis'li Aurelius Kougas, Aristokritos oğlu Aristokritos'un oğlu Phaselis'li Eukratidas'ın miras bıraktığı themis'in yetişkin erkekler katagorisi güreş müsabakasını sırtı yere gelmeden ve belini kavratmadan kazandı

d) Uygulanan Metodolojiler**Geleneksel Yöntemler:** Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı**Yeni Uygulamalar:** H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC18

Kayıt Tarihi: 01/10/2015 – 19:31

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 F: 11 S: 1/320

Fotoğraf Sayısı: 31

Kayıt Süresi: 12 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Str. 6 Satır sonunda, $\pi\acute{\alpha}\lambda\eta\nu$ 'den sonra gelen ve yaklaşık beş harflik bir yazma alanına denk gelen

kısımda kazıma yapılarak yazıtın silindiği gözlenmektedir. Fakat satırın taş üzerinde korunan son kısmında Y harfine ait izler gözlenmektedir.

Str. 8 'A- yerine Ἀρ[ιστο]-. Buradaki Agon'u vakfeden kişi olan Eukratidas'ın babasının ismi, yine Phaselis'ten bulunan yeni bir yazıt sayesinde tam olarak bilinebilmektedir: Aristokritos. Fakat buradaki yazıtta 9. satırda söz konusu ismin

–kritos kısmı korunurken, 8. satırda sadece baş harfi olan *alpha* izlenebilmektedir. Ondan sonra yaklaşık üç harflik bir boşluk bulunmaktadır. Bu boş alan oldukça tahrip olduğundan sadece P (rho) harfine dair izler ile devam eden harflerin üst sınır kalıntıları görülebilmektedir. Söz konusu yazıtı taşa kazıyan ustanın, ilk harfleri aynı sırada vermeye titizlendiği dikkat çektiğinden ve bu sebeple ilk iki satırda ON ile OΣ harflerini ligatür olarak vermekten kaçınmadığı gözlemlendiğinden bu satırda da böylesi bir sıkıştırmaya gittiği, ya da harf unuttuğu düşünülebilir.

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 347, nr. 34.

No. 20. Eukratidas'ın vasiyet ettiği agon'un galibi için yazılan agon yazıtı

a) Materyal

Envanter No: AC19

Tür: Agon Yazıtı

Taşıyıcı: Kalker taşından bir kaide parçası

Korunma Durumu: Her tarafından kırılmış.

Yazıtın ilk resminin alındığı 1984 yılından itibaren üst kısımdan tekrar kırılmış ve iki satırı kaybolmuştur.

Metin: Ön yüzde, 4 satır

Yük: 0.037 m **Der:** 0.46 m **Gen:** 0.38 m

Harf Yüksekliği: 0.020-0.025 m

Harf Karakteri: Omega minuskel formda verilmiştir.

Tarih: MS III. yüzyıl

Edisyon: Adak, Tüner, Şahin 2006, 8 nr. 5; Tüner Önen, 2008, 347-348, nr. 35.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Güney Limandan çıkartılıp antik dönem ana yolunun kenarına konulmuştur.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Ana caddenin kent limanı girişinde, batı kenarında

Kayıt Tarihi: 29.09.2015

c) Metin

Eukratidas'ın vasiyet ettiği agon'un galibi için yazılan agon yazıtı

Diplomatik

Edisyon

[.....]

[..... συνστεφθεῖς]

[.....]

[νεικήσας καθῶς τὸ πλῆ]-

]ΕΒΟΗΣΑΤΟΘ[

[θος ἐπ]εβοήσατο θ[έμι]-

]ΝΑΝΔΡΩΝΠΑΛ[

4 [δος τῆ]ν ἀνδρῶν πάλ[ην,]

]ΛΙΠΕΝΕΥΚΡΑΤΙ[

[ῆς κατέ]λιπεν Εὐκρατί[δας]

]ΡΙΤΟΥΒΦΑΣΗΛ[

[Ἀριστοκ]ρίτου β' Φασηλ[ίτης]

Çeviri

(Ben n.n.), *Aristokritos oğlu Aristokritos'un oğlu Eukratidas'ın miras bıraktığı themis'in yetişkin erkekler katagorisi güreş müsabakasını kazandığım için birlik toplantısında alınan sesli oylama uyarınca* (diğer sporcularla birlikte) *taçlandırıldıktan sonra* (bunu diktim).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC19

Kayıt Tarihi: 29/09/2015 – 19:04

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/250

Fotoğraf Sayısı: 40

Kayıt Süresi: 10 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Söz konusu yazıtın ilk iki satırına ait harfleri taşıyan kısmı kırılmıştır. Satır 6’da ise [Ἄκ]ρίτου β’ yerine [Ἀριστοκ]ρίτου β’ tamamlaması yapılmıştır. Zira söz konusu Agon’u vakfeden Eukratidas’ın babasının ismi başka bir yazıttan bilinmektedir.

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 348, nr.

No. 21. Torunu Eukratidas'ın Vasiyet Ettiği agon'u kazanıyor

a) Materyal

Envanter No: BH2

Tür: Agon Yazıtı

Taşıyıcı: Kalker taşından bir blok

Korunma Durumu: Bloğun alt, sol ve üst kısmı kırılmıştır

Metin: Ön yüzde, 4 satır

Yük: 0.55 m **Der:** 0.28 m **Gen:** 0.35 m

Harf Yüksekliği: 0.030 m, omikron 0.015 m

Harf Karakteri: 4. satırda iki yerde ligatur

tespit edilmiştir: Omikron 2. ve 4. satırda küçük yazılmıştır, bu durum en azından 4.satırda yer

kazanmak amacıyla yapılmamıştır. Burada yazıyı kazıyan kişinin tercihi ön plana çıkmış gözükmektedir.

Tarih: Özenli yazılmış yazı karakteri dolayısıyla muhtemelen MS III. yüzyıl

Edisyon: Adak, Tüner, Şahin 2006, 6 vd. nr. 4; Tüner Önen, 2008, 348-349, nr. 36.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Büyük Hamam'ın palestra duvarında spoliyen malzeme olarak kullanılmıştır

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Büyük Hamam'ın palestra duvarı

Kayıt Tarihi: 03.11.2015

c) Metin

Torunu Eukratidas'ın Vasiyet Ettiği agon'u kazanıyor

Diplomatik

Edisyon

[.....]

[τὸν δεῖνα τοῦ δεῖνος]

[.....]

[τοῦ Εὐκρατίδου,]

[.....]

[Φασηλίτην, νεικήσαντα]

[.....]

04 [ἀνδρῶν πάλην θέμιδος],

[.....] ΟΠΑΠΠΟΣ

[ἧς κατέλιπεν] ὁ πάππος

[.....] ΡΑΤΙΔΑΣΑΡΙΣΤΟ

[αὐτοῦ Εὐκρατ]ίδας Ἀριστο-

[.....] ΦΑΣΗΛΕΙΤΗΣ

[κρίτου δῖς] Φασηλείτης

[.....] ΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΟΝ

4 [ἄπτωτον] ἀμεσολάβητον

Çeviri

Akritos'un torunu ve kendisinin büyük babası olan Eukratidas'ın vasiyet ettiği agon'un

erkekler katagorisi güreş müsabakasını beli kavranmadan ve sırtı yere gelmeden kazanan Eukratidas'ın torunu falancayı (dikti).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_BH2

Kayıt Tarihi: 03/11/2015 – 17:51

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 50

Kayıt Süresi: 18 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Büyük Hamam'ın paleastra'sı içinde, ara duvar örgüsünde devşirme olarak kullanılmış olan söz konusu yazıt ilk kaydedildiğinden günümüze oldukça tahrip olmuştur. Bu sebeple ilk iki satırda ilk 3 harf kırılarak kaybolmuştur.

Str 2/3 Ἀ[κρί]του | [τοῦ Ἀκρίτου] yerine Ἀριστο[κρίτου δίσ
]. Burada adı geçen Eukratidas'ın babasının ismi başka bir yeni yazıttan daha belgelenmektedir.

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 348-349, nr. 36.

No. 22. Bir lahit parçası

a) Materyal

Tür: Mezar Yazıtı

Taşıyıcı: Kireç taşından lahit

Korunma Durumu: *Tabula ansata*'da iki delik oluşmuştur: altıncı ve yedinci satırların ortasında ve dokuz ve onuncu satırların sol merkezinde. Taş kaba ve gözenekli olup sadece iki noktası kaliteli ve az çok korunmuş bir alana sahiptir.

Metin: Ön yüzde, 10 satır

Lahit; Yükseklik: 118 cm **Uzunluk:** 223 cm **Geni:** 123 cm (doğuda) – 127 cm (batıda)

Tabula ansata; Yükseklik: 45 cm **Geni:** 74,5 cm (dıştan) – **Yükseklik:** 62,5 cm **Geni:** 33 cm (içten)

Harf Yüksekliği: 0.022-0.024 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: Bilinmiyor

Edisyon: Blackman 1981, 147, nr. 6 (lev. 72, 2. 4); Tüner Önen, 2008, 358-359, nr. 48.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Kuzeydoğu nekropolise giden iki anayolun kesiştiği noktada

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Kuzeydoğu nekropolise giden iki anayolun kesiştiği noktada

Kayıt Tarihi: 31.10.2015

c) Metin

Bir lahit parçası

Diplomatik

ΕΛΠΙΔΗΦΟΡΟΣ ΟΥ ΦΑΞΗΛΕΙ
 Τ[.]ΣΚΑΙΟΛΥΜΠΗΗΝΟΣ[.]ΤΕΣ[.]Ε[.]Α
 ΣΕΝΤΟΑΝΓΕΙΝ[- - - - -]ΤΕ[. .⁵⁻⁶ . .]
 ΜΗΝΑΤΙΕΑΥΤΩΚΑΙ[.] 4
 ΤΥΧΙΑΝΩΛΕΛ[...^{c.5} . .]Σ[- - - - -] Ο
 ΛΥΜΠΗΝΗΚΑΙΤ[.]ΚΝΟΙΣΕ[.]ΝΟ[.]
 ΕΠΙΤΩΜΗΔΕΝΑΕ[.]Ο[.]Ο[.]ΝΕ[.]Ο[.]
 ΣΙΑΝΚΗΔΕΥΣΑΙ[.]Ν[.] - - - - - 8
 ΕΑ[.]ΔΕ[.]Ι[.]ΕΥ[.]Τ[.]Τ[.]ΩΝΑ
 ΠΟΔ[.]ΣΕΠΕ[.]Ω[.]Σ[.]ΣΙΑ

Envanter No: NKR1

Edisyon

Ἐπιδηφόρος ΟΥ Φάσηλει-
 τ[η]ς καὶ Ὀλυμπηῆος [κατ]εσ[κ]ε[υ]α
 σεν τὸ ἀγγεῖον [- - - - -] τε [. .⁵⁻⁶ . .]
 μηνати ἑαυτῶ καὶ [γυναικὶ καὶ τέκνῳ Εὐ]
 τυχιανῶ ΛΕΛ[. . . c.5 . .]σ[- - - - -] Ὀ
 λυμπηνῆ καὶ τ[έ]κνοις ἐξ αὐτῶν μό[νο]ις·
 ἐπὶ τῶ μηδένα ἔ[τερ]ο[ν] ο[ἰ]ξειν ἐξ[ο]υ-
 σίαν κηδεῦσαι [τι]ν[α] - - - - - .
 ἑά[ν] δέ [τ]ι[ς] εὐ[ρε]θειῆν [τι]να [τι]θ[ῶ]ν, ἀ-
 ποδ[ώ]σει ἰε[ρ]ω[τά]τῳ φίσκῳ . σ [. . . .]σια

Çeviri

Falanca oğlu Olympos'lu Elpidephoros bu mezarı kendisi, karısı, oğlu Eutykhanos, Olympos'lu falanca kişi ve sadece onlardan olan çocuklar için yaptırdı. Başka hiç kimsenin (bu mezarı) açması ya da başka birini gömmesi izimli değildir. Eğer birisi başka birini koyarken görülürse en kutsal kasaya ödeyecektir.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_NKR1

Kayıt Tarihi: 31/10/2015 – 15:57

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/400

Fotoğraf Sayısı: 47

Kayıt Süresi: 12 dk.

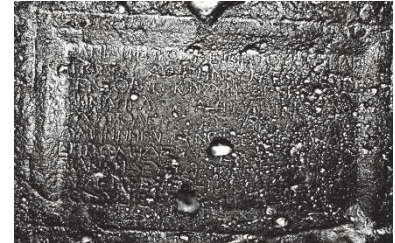
RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

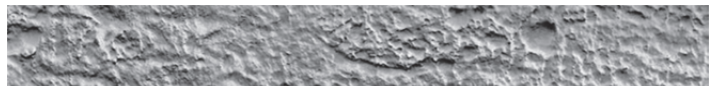
e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Str. 1. Ἐλπιδη[φόρ]ος yerine Ἐλπιδηφόρος

Str. 1/2 .. E. . . . O. . . . ΗΛΗ yerineΟΥ Φᾶσηλεί|τ[η]ς καὶ Ολυμπηος

Str. 3 [τ]ὸ ἀνγ[εῖο]ν yerine τὸ ἀνγεῖον

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 359, nr. 48.

3.2.3. Doğrulanan Yazıtlar

No. 23. Fragment *ΣΥΝΠΙΑΝΤ*

a) Materyal

Tür: Lesbos kymationlu fragman

Taşıyıcı: Kireçtaşı

Korunma Durumu:

Metin: Ön yüzde, 9 satır

Yük: 0.02 m **Der:** 0.013 m **Gen:** 0.041 m

Harf Yüksekliği: 0.06 m

Harf Karakteri: N ve P *ligatür* oluşturur. (NT).

Tarih: Özenli ve süslü yazı karakteri ve bezeksel özellikleri dolayısıyla MS II. yüzyıl sonu – III. yüzyılın ilk yarısı.

Edisyon: Tüner Önen – Akçay, 2014, 279-292.

Envanter No: AKR1

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Tiyatronun güneydoğusu

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Phaselis Araştırma İstasyonu

Kayıt Tarihi: 03.10.2015

c) Metin

Diplomatik

Edisyon

[-----]ΣΥΝΠΙΑΝΤ[.-----]

[-----] σύνπιαντ[οσ/ι-----]

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj

Kartoteks

Fotoğraf Kaydı

Yeni Uygulamalar: H-RTI

Fotogrametri

Stampaj Tarama

Stampaj RTI

3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR1

Kayıt Tarihi: 03/10/2015 17:22

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/125

Fotoğraf Sayısı:24

Kayıt Süresi: 14 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2014)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen – Akçay, 2014, 290-291.

No. 24. Boule ve demos İmparator Vespasianus'u onurlandırıyor**a) Materyal****Envanter No:** AKR3**Tür:** İmparator Yazıtı**Taşıyıcı:** Kalker taşından dikdörtgen bir taş**Korunma Durumu:** Sol tarafı kırılmış, sağ tarafta çapraz bir kırık gözüküyor**Metin:** Ön yüzde, 6 satır**Yük:** 0.46 m **Der:** 0.072 m **Gen:** 0.088 m**Harf Yüksekliği:** 0.025-0.030 m**Harf Karakteri:** Standart formda**Tarih:** MS 72-74**Edisyon:** TAM II 1188; Tüner Önen, 2008, 309-310, nr. 6.**b) Lokasyon**

Buluntu Yeri: Tiyatronun güneydoğu sırtı üzerinde yer alan ve içinde Zeus Boulaios Altarı'nın bulunduğu yapının hemen güneyinde tespit edilen (TAM II 1198) yazıtın üç metre kadar güneybatısında, bir alt kotta.

Konumu: in-situ incertus**Son Kayıt Yeri:** Tiyatronun güneybatısındaki sırt üzerinde.**Kayıt Tarihi:** 09.10.2015

c) Metin

*Boule ve demos İmparator Vespasianus'u onurlandırıyor***Diplomatik**

[.....]
 [....] ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΝ
 [.]ΕΒΑΣΤΟΝΤΟΝΣΩΤΗΡΑΤΗΣ
 [.....]ΕΝΗΣ vac. ΦΑΣΗΛΕΙΤΩΝΗΒΟΥΛΗ
 [.....]ΜΟΣvac.ΔΙΑΓΝΑΙΟΥΑΥΙΔΙΟΥΚΗΛΕΡΟΣ
 [.....]ΝΟΥΦΙ ΡΜ[.]ΥΠΡΕΣΒΕΥΤΟΥΙΔΙΟΥ
 [.....]ΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

Edisyon

01 [Αὐτοκράτορα Καί]-
 [σαρα] Οὐεσπασιανὸν
 [Σ]εβαστόν, τὸν σωτήρα τῆς vac.
 [οίκουμ]ένης Φασηλειτῶν ἢ βουλή
 4 [καὶ ὁ δῆ]μος διὰ Γναίου Αὐιδίου Κέλερος
 [Φισκιλί]νου Φίρμ[ο]υ, πρεσβευτοῦ ἰδίου
 [καὶ ἀντ]ιστρατήγου. vac.

Çeviri

Phaselis'lilerin bule ve demos'u, evrenin kurtarıcısı, İmparator Caesar Vespasianus Augustus'u kendi legat'ı ve propraetor'u Gnaeus Avidius Celer Fiskillinus Firmus aracılığıyla (onurlandırdı).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri**RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_AKR3**Kayıt Tarihi:** 09/10/2015 18:10**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500**Lens:** 50 mm**ISO:** 100 **F:** 11 **S:** 1/320**Fotoğraf Sayısı:** 33**Kayıt Süresi:** 11 dk.**RTI – Analiz Filtreleri**

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 309-310, nr. 6.

No. 25. *Boule ve demos İmparator Caracalla'yı onurlandırıyor*

a) Materyal

Tür: İmparator Yazıtı

Taşıyıcı: Alttan ve üstten profillendirilmiş dikdörtgen kaide

Korunma Durumu: Profilin sağ üst tarafı kırık. Yazıt yatay durumda ve yüzeyde delikler mevcut.

Metin: Ön yüzde, 9 satır

Yük: 1.51 m **Der:** 0.50 m **Gen:** 0.58-0.52 m

Harf Yüksekliği: 0.045-0.048 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS 212-217

Edisyon: IGR III 762; Paribeni-Romanelli 1914, 185 nr. 135; TAM II 1198; Tüner Önen, 2008, 322-323, nr. 20.

Envanter No: AKR4

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Kent tiyatrosunun güneydoğusunda, Zeus Boulaios yazıtının yakınında bulunmuştur.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tiyatronun güneydoğusunda

Kayıt Tarihi: 05.10.2015

c) Metin

Boule ve demos İmparator Caracalla'yı onurlandırıyor

Diplomatik

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ

ΚΑΙΣΑΡΑ

ΜΑΡΚΟΝΑΥΡΗΛΙ

Edisyon

Αὐτοκράτορα

Καίσαρα

Μάρκον Αὐρήλι-

ΟΝΣΕΥΗΡΟΝ	4	ον Σευήρον
ΑΝΤΩΝΙΝΟΝ		Ἄντωνίνον
ΕΥΣΕΒΗΕΥΤΥ		Εὐσεβῆ Εὐτυ-
ΧΗΣΕΒΑΣΤΟΝ		χῆ Σεβαστόν
ΗΒΟΥΛΗΚΑΙ	8	ἡ βουλή καὶ
ΟΔΗΜΟΣ		ὁ δῆμος.

Çeviri

Boule ve demos dindar ve bahtiyar İmparator Caesar Marcus Aurelius Severus Antoninus Augustus' u (onurlandırdı).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler:	☒ Stampaj	☒ Kartoteks	☒ Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar:	☒ H-RTI	☒ Fotogrametri	☐ Stampaj Tarama
	☐ Stampaj RTI	☐ 3B Lazer Tarama	

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR4

Kayıt Tarihi: 05/10/2015 17:57

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 48

Kayıt Süresi: 31 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 323, nr. 20.

No. 26. Evrenin Efendileri için heykeller

a) Materyal

Tür: İmparator Yazıtı

Taşıyıcı: Profilli dikdörtgen kireçtaşından bir kaide

Korunma Durumu: Her iki yüzü pürüzsüz işlenmiş, arka yüzü ise kaba bırakılmış, köşelerde akroterler ve üst yüzeyde de heykelin varlığına işaret eden üç adet iz yer almaktadır, alt tarafı toprağın içine gömülü vaziyettedir.

Metin: Ön yüzde, 2 satır

Yük: 0.91 m **Der:** 0.48 m **Gen:** 0.53 m

Harf Yüksekliği: 0.032-0,035 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS IV. yüzyıl

Edisyon: Paribeni – Romanelli 1914, 185, nr. 132; TAM II 1199; Tüner Önen, 2008, 323-324, nr. 21.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Tiyatronun güneydoğusundaki sırtta yer alan ve içinde Zeus Boulaios yazıtının bulunduğu yapının güney köşesi

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tiyatronun güneydoğusundaki sırtta

Kayıt Tarihi: 12.10.2015

c) Metin

Evrenin efendileri için heykeller

Diplomatik

[.]ΟΥΣΔΕΣΠΟΤΑΣΤΗΣ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ

Edisyon

[τ]ους δεσπότης τῆς
οἰκουμένης

Çeviri

Evrenin efendilerini....

Envanter No: AKR5

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR5

Kayıt Tarihi: 12/10/2015 13:44

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 38

Kayıt Süresi: 12 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 323-324, nr. 21.

No. 27. *Boule ve demos İmparator Antoninus Pius'u onurlandırıyor*

a) Materyal

Envanter No: AKR6

Tür: İmparator Yazıtı

Taşıyıcı: Dikdörtgen bir blok parçası

Korunma Durumu: Üstten kırılmış, alt kısmı da çok kötü tahrip olmuş durumda

Metin: Ön yüzde, 5 satır

Yük: 0.44 m **Der:** 0.69 m **Gen:** 0.80 m

Harf Yüksekliği: 0.04-0.05 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS 138-161

Edisyon: IGR III 761; van Buren 1908, 187 nr. 15; TAM II 1196; Tüner Önen, 2008, 321, nr. 18.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Tiyatronun güneybatısındaki sırtın üzerinde bulunan bir yapının güneybatısında bulunmuştur.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tiyatronun güneybatısı

Kayıt Tarihi: 05.10.2015

c) Metin

Boule ve demos İmparator Antoninus Pius'u onurlandırıyor

Diplomatik

ΑΥ[...].ΡΑΤΟΡΑΚΑΙΣΑΡΑ
ΤΙΤΟΝΑΙΛΙΟΝΑΔΡΙΑΝΟΝ
ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΝΣΕΒΑΣΤΟΝ
ΕΥΣΕΒΗ
ΦΑΞΗΛΙΤΩΝΗΒΟ[.]Λ[.]
[.....]

4

Edisyon

Αὐ[τοκ]ράτορα Καίσαρα
Τίτον Αἴλιον Ἀδριανὸν
Ἄντωνεῖνον Σεβαστὸν
Εὐσεβῆ.
Φασηλιτῶν ἡ βο[υ]λ[ή]
[καὶ ὁ δῆμος]

Çeviri

Phaselis'lilerin boule ve demos'u, dindar İmparator Caesar Titus Ailius Hadrianus Antoninus Augustus'u (onurlandırdı).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj

Kartoteks

Fotoğraf Kaydı

Yeni Uygulamalar: H-RTI

Fotogrametri

Stampaj Tarama

Stampaj RTI

3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR6

Kayıt Tarihi: 05/10/2015 18:41

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 44

Kayıt Süresi: 14 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 321, nr. 18.

No. 28. Zeus Boulaios'a Ait Sınır Taşı**a) Materyal**

Tür: Sınır Yazıtı

Taşıyıcı: Gri-beyaz mermerden yazıtlı yuvarlak bir altar

Korunma Durumu: Sağ tarafı deniz suyuna maruz kalmasından dolayı büyük ölçüde aşınmıştır.

Metin: Ön yüzde, 2 satır

Yük: 1.19 m **Çap:** 0.585-0.75 m

Harf Yüksekliği: 0.027 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: Altar üzerindeki kabartmalar MÖ III. ikinci yarısı; yazıtta en geç MS I yüzyılın ikinci yarısı ya da erken II. yüzyıla ait olabilir.

Edisyon: Blackman 1981, 143 vd., nr.1 (levha 71, 3); Berges 1986, 166 res. 116; SEG XXXI, nr. 1302; Tüner Önen, 2008, 361-362, nr. 51.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Akropolis üzerinde, tiyatronun güneydoğusunda kaçak kazılarda açılmış bir çukur içinde bulunmuştur.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tiyatronun güneydoğusu

Kayıt Tarihi: 12.10.2015

Envanter No: AKR7

c) Metin

*Zeus Boulaios'a Ait Sınır Taşı**Diplomatik**Edisyon*ΔΙΟΣ
ΒΟΥΛΑΙΟΥΔιός
Βουλαίου*Çeviri**Zeus Boulaios'un*

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri**RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_AKR7**Kayıt Tarihi:** 12/10/2015 18:05**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500**Lens:** 50 mm**ISO:** 100 **F:** 8 **S:** 1/250**Fotoğraf Sayısı:** 28**Kayıt Süresi:** 9 dk.**RTI – Analiz Filtreleri**

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 361-362, nr. 51.

No. 29. Boule ve Demos ?**a) Materyal****Tür:** Fragment**Taşıyıcı:** Dikdörtgen bir blok**Korunma Durumu:** Bir kısmı toprağa gömülü durumda**Metin:** Ön yüzde, 1 satır**Yük:** 0.65 m **Der:** 0.54 m **Gen:** 1.48 m**Tarih:** Bilinmiyor**Edisyon:** Paribeni – Romanelli 1914, 185 nr. 134; TAM II 1205; Tüner Önen, 2008, 363, nr. 52.**Envanter No:** AKR9**Harf Yüksekliği:** 0.05 m**Harf Karakteri:** Standart formda**b) Lokasyon****Buluntu Yeri:** Tiyatronun güneyinde yer alan bina kalıntıları arasında bulunmaktadır.**Konumu:** in-situ incertus**Son Kayıt Yeri:** Tiyatronun güneybatısından akropolis'e çıkan merdivenin sonunda konumlanan kule yapısının önünde, merdiven boyunca görülen yapı kalıntıları arasında bulunmaktadır.**Kayıt Tarihi:** 21.11.2015**c) Metin****Boule ve Demos ?****Diplomatik**

HBOYΛHKAIΟΔHM[.]

Edisyon

ή βουλή και ό δημ[ος]

Çeviri**Boule ve Demos ?****d) Uygulanan Metodolojiler****Geleneksel Yöntemler:** Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı**Yeni Uygulamalar:** H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama Stampaj RTI 3B Lazer Tarama**H-RTI Kayıt Bilgileri****RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_AKR9**Kayıt Tarihi:** 21/11/2015 17:25**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500

Lens: 24 mm

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 23

Kayıt Süresi: 28 dk.

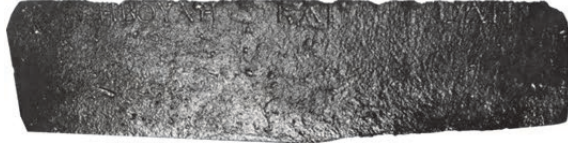
RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 363, nr. 52.

No. 30. Athena Polias'a adak

a) Materyal

Envanter No: AKR12

Tür: Adak Yazıtı

Taşıyıcı: Mermer blok

Korunma Durumu: Boyuna diktörgen blok

Metin: Ön yüzde, 4 satır

Yük: 0.315 m **Der:** 0.77 m **Gen:** 0.61 m

Harf Yüksekliği: 0.03 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MÖ V. yüzyıl

Edisyon: Tüner Önen – Yılmaz, 2015, 121-132.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Tiyayronun güneybatısında kulenin batı duvarı önünde

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tiyayronun güneybatısında kulenin batı duvarı önü

Kayıt Tarihi: 30.10.2015

c) Metin

Athena Polias'a adak

Diplomatik

ΑΘΑΝΑΙΑΠΟΛΙΑΔΙ
ΕΥΦΑΝΗΣΧΕΥΣΙΑ
ΑΝΕΘΗΚΕΧΡΗΜΑΤΩΝ
ΔΕΚΑΤΑΝΕΥΞΑΜΕΝΟΣ

4

Edisyon

Ἀθαναῖαι Πολιάδι
Εὐφάνης Χρυσία
ἀνέθηκε χρημάτων
δεκάταν εὐξαμενος.

Çeviri

Khrysius oğlu Euphanes servetinin ondabirlik adağını Athena Polias'a dua ederek (adadı).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR12

Kayıt Tarihi: 30/10/2015 16:44

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 26

Kayıt Süresi: 8 dk.

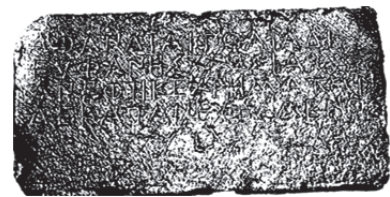
RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen – Yılmaz, 2015, 121-132.

No. 31. Sadece isimler okunabilen bir fragment**a) Materyal****Envanter No:** AKR14**Tür:** Bilinmiyor**Taşıyıcı:** Kireç taşından dikdörtgen bir blok.**Korunma Durumu:** Bir kısmı toprağa gömülü, üst yüzeyde heykelin dikili olduğuna işaret eden iki tane oyuk bulunmakta, yüzey çok fazla tahrip olmuş durumda**Metin:** Ön yüzde, 4 satır**Yük:** 0.041 m **Der:** 0.775 m **Gen:** 0.69 m**Harf Yüksekliği:** 0.025 m**Harf Karakteri:** Standart formda**Tarih:** Bilinmiyor**Edisyon:** TAM II 1208; Tüner Önen, 2008, 362-363, nr. 53.**b) Lokasyon****Buluntu Yeri:** Akropolisin güneybatısı, Zeus Boulaios yazıtının bulunduğu yapının içinde bulunmaktadır.**Konumu:** in-situ incertus**Son Kayıt Yeri:** Akropolisin güneybatısı, Zeus Boulaios yazıtının bulunduğu yapının içinde bulunmaktadır**Kayıt Tarihi:** 12.10.2015**c) Metin***Sadece isimler okunabilen bir fragment***Diplomatik**

ΑΝΤΩ[- - - - -]

ΤΟΝΑΜΟΝ[- -]Ο[- - -]

ΖΗΝΩΝΙ[- - - - -]Υ[- -]

ΑΘΑΝΑ[- - - - -]

Edisyon

Ἀντῶ[- - - - -]

τὸν ἄμον[- -]Ο[- - -]

Ζήνωνι [- - - - -]Υ[- -].

Ἀθανά[- - - - -]

Çeviri*Transkripsiyonu yapılamamıştır.*

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri**RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_AKR14**Kayıt Tarihi:** 12/10/2015 15:08**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500**Lens:** 50 mm**ISO:** 100 **F:** 8 **S:** 1/400**Fotoğraf Sayısı:** 32**Kayıt Süresi:** 15 dk.**RTI – Analiz Filtreleri**

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 363, nr. 53.

No. 32. Tyndaris İmparator Hadrianus'u onurlandırıyor

a) Materyal

Tür: Onur Yazıtı

Taşıyıcı: Kireçtaşından profilli kaide parçası

Korunma Durumu: Her tarafından kırılmış. Kaidenin köşeleri profilli ve köşeleri akroterli, alttan ve yanlardan kırık.

Metin: Ön yüzde, 14 satır

a) Yükseklik: 0.040 m **Der:** 0.54 m **Gen:** 0.57 m

b) Yükseklik: 0.088 m **Der:** 0.47 m **Gen:** 0.45 m

Harf Yüksekliği: 0.05 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS 131-138

Edisyon: IGR III 758; TAM II 1195; Tüner Önen, 2008, 319-320, nr. 16; Tüner Önen, 2015, 19-38, no. 3.

Envanter No: AKR15

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Akropolis'in kuzey eteğinde, güney limanı yakınında bulunmuştur.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Akropolis'in kuzey eteğinde, güney limanı yakını

Kayıt Tarihi: 19.10.2015

c) Metin

Tyndaris İmparator Hadrianus'u onurlandırıyor

Diplomatik

[..]ΤΟΚΡΑΤΟ[..]

[.....]

[.]ΕΘΥΤΡΑΙΑ[...]

ΠΑΡΘΙΚΟΥΥΙΟ[.]

ΘΕΟΥΝΕΡΟΥΑΙ

ΥΙΩΝΟΝΤΡΑΙΑΝΟ[.]

ΑΔΡΙΑΝΟΝΣΕΒΑΣ

ΤΟΝΟΛΥΜΠΙΟΝ

ΣΩΤΗΡΑΤΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ

ΤΥΝΔΑΡΙΣΔΙΟ

Edisyon

[Αὐ]τοκράτο[ρα]

[Καίσαρα],

[θ]εοῦ Τραια[νοῦ]

4 Παρθικοῦ υἱό[ν],

θεοῦ Νέρουα {1}

υἱωνόν, Τραιανὸ[ν]

Ἄδριανόν Σεβασ-

τόν, Ὀλύμπιον,

8 σωτήρα τῆς

οἰκουμένης,

Τυνδαρίς Διο-

ΤΕΙΜΟΥΤΟΥΦΥΣΕΙ
[../]ΙΚΙΝΝΙΟΥΜΑΡΚΟ[.]
[...]ΥΡΟΥΦΕΙΝΟΥ

τείμου τοῦ φύσει
[Γν(αίου) Λ]ικιννίου, Μάρκο[υ]
[υίο]ῦ, Ῥουφείνου.
12

Çeviri

Tanrisal Traianus Parthicus'un oğlu, Tanrisal Nerva'nın torunu, evrenin kurtarıcısı İmparator Caesar Traianus Hadrianus Augustus Olympios'u, Marcus tarafından evlat edinilen Gnaius Licinius oğlu Dioteimos Rufinus'un kızı Tyndaris (heykelini dikerek onurlandırdı).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR15a **Kayıt Tarihi:** 19/10/2015 16:31
Fotoğraf Makinesi: Nikon D800 **Işık Kaynağı:** Profoto B1 500
Lens: 50 mm **ISO:** 100 **F:** 10 **S:** 1/250
Fotoğraf Sayısı: 51 **Kayıt Süresi:** 15 dk.

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR15b **Kayıt Tarihi:** 19/10/2015 18:17
Fotoğraf Makinesi: Nikon D800 **Işık Kaynağı:** Profoto B1 500
Lens: 50 mm **ISO:** 100 **F:** 10 **S:** 1/250
Fotoğraf Sayısı: 44 **Kayıt Süresi:** 16 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Akropolis'in güneybatı eteklerinde bulunan söz konusu yazıtın gün ışığında geleneksel yöntemlerle okunması ve görüntülenmesi, yoğun bitki örtüsü altında kalmasından dolayı çok olası değildir. RTI metadu yazıtın yeniden ele alınıp kontrol edilmesine olanak sunmuştur.

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 319-320, nr. 16; Tüner Önen, 2015, 29-31, no. 3.

No. 33. *Apollon Iatros'a adak*

a) Materyal

Tür: Adak Yazıtı

Taşıyıcı: Kireçtaşından küçük bir altar. Üzerinde ayak tabanı için yapılmış iki küçük oyuntu bulunmaktadır.

Korunma Durumu: Sol üst ve sağ alt köşelerinde kırıklar mevcut.

Metin: Ön yüzde, 5 satır

Yük: 0.030 m **Der:** 0.36 m **Gen:** 0.24 m

Harf Yüksekliği: 0.018-0.020 m

Envanter No: AKR17

Harf Karakteri: Yazıt *stoichedon* olarak yazılmıştır. Sadece son iki satırın sonunda harf fazlalığı yüzünden bundan feragat edilmiştir.

Tarih: Harf karakteri dolayısıyla MÖ IV. yüzyıla tarihlendirilebilir.

Edisyon: Adak, Tüner, Şahin 2006, 4 vd. nr. 2; Tüner Önen, 2008, 308-309, nr. 5.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Zeus Boulaios Tapınağı'nın? 200 metre kadar güneyinde, Bizans Dönemi'nden yapı kalıntıları arasında bulunmuştur. Tiyatronun yaklaşık 100 metre kuzeydoğusunda bulunmuştur.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tiyatronun yaklaşık 100 metre kuzeydoğusunda

Kayıt Tarihi: 29.10.2015

c) Metin

Apollon Iatros'a adak

Diplomatik

[...]ΓΕΝΗΣ
[..]ΕΟΜΒΡΟΤΟΣ
ΚΛΕΑΝΔΡΟΣ
ΠΑΙΔΕΣΚΟΠΡΙΟΣ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΤΡΩΙ

Edisyon

[...]γένης
[Κλ]εόμβροτος
Κλέανδρος
παίδες Κόπριος
Ἀπόλλωνι Ἴατρῶι.

Çeviri

*Kopris'in oğulları [...]*genes,[Kl]eombrotos ve Kleandos, (bunu) Apollon Iatros'a (adadılar).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AKR17

Kayıt Tarihi: 29/10/2015 15:29

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 48

Kayıt Süresi: 13 dk.

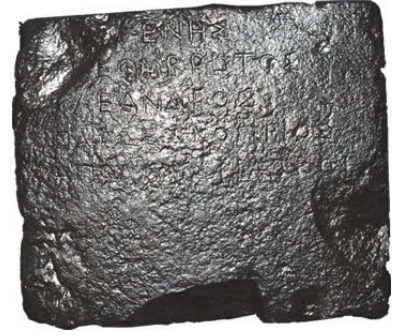
H-RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 308-309, nr. 5.

No. 34. *Obrimos Oğlu [...]*ara[t]os için Onurlandırma

a) Materyal

Tür: Onur Yazıtı

Taşıyıcı: Kireçtaşından heykel kaidesi

Korunma Durumu: Sadece sağ bölümü korunmuş, köşelere köşe akroterleri işlenmiş ve üstten (muhtemelen alttan da) profillendirilmiştir.

Metin: Ön yüzde, 3 satır

Yük: 0.55 m **Der:** 0.43 m **Gen:** 0.49 m

Harf Yüksekliği: 0.026-0.028 m

Harf Karakteri: Standart formda. 2. satırda N ve K (NK) ile Γ ve P (P) harfleri ligattir olarak verilmiştir.

Tarih: MS II-III. yüzyıl

Edisyon: Tüner Önen, 2015, 27 vd. nr. 1.

Envanter No: AC2

b) Lokasyon**Koordinatlar:**

ITRF96: 549466.55 4043888.74

WGS84: 36,5245326 30,5523086

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 4 cm**Bulutlu Yeri:** Kent limanı girişinde ana caddenin batı tarafındaki basamakların üzerinde durmaktadır.

Diğer heykel kaideleri gibi Güney Limanı'ndan getirilmiş olabilir.

Konumu: in-situ incertus**Son Kayıt Yeri:** Ana caddenin kent limanı girişinde, batı kenarındaki 3. basamakta.**Kayıt Tarihi:** 27.09.2015**c) Metin***Obrimos Oğlu [...].ara[t]os için Onurlandırma***Diplomatik**

[.]APA[.]ONOBPIMOY[.]

[.]ΡΟΦΙΛΟΝΚΑΤΑΓΡΑ[.]

[.]ΕΙΤΗΣ[.]

[.]

Edisyon

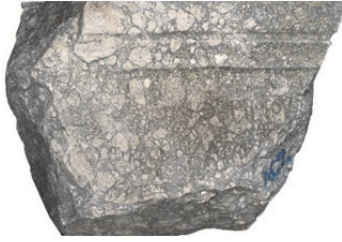
[Αὐρήλιον]ἄρα[τ]ον Ὀβρίμου [Φα-

[σηλείτην τὸν καὶ Ἡ]ρόφιλον Κατάγρα[φος]

[. Φασηλ]είτης[.]

[.]

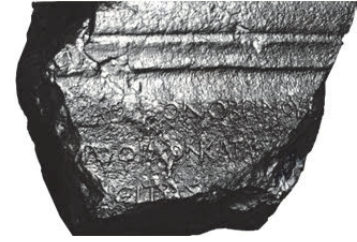
Çeviri*Falanca oğlu Phaselis'li Katagrafos Obrimos oğlu Aureliusaratos'u? namı diğer Herophilos'u (onurlandırdı).***d) Uygulanan Metodolojiler****Geleneksel Yöntemler:** Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı**Yeni Uygulamalar:** H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama Stampaj RTI 3B Lazer Tarama**RTI Kayıt Bilgileri****RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_AC2**Kayıt Tarihi:** 27/09/2015 - 18:27**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500**Lens:** 50 mm**ISO:** 100 **F:** 10 **S:** 1/250**Fotoğraf Sayısı:** 43**Kayıt Süresi:** 26 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2015, 28, nr. 1.

No. 35. Akalissos'luların İmparator Hadrianus'a İthafı**a) Materyal**

Tür: İmparator Yazıtı

Taşıyıcı: Kalker taşından profilli bir kaide

Korunma Durumu: 3 parçaya kırılmış ve çok fazla tahrip olmuş durumda. 2008 yılındaki kayıta görülen ilk iki satırın sağ parçası yerinde yok.

Metin: Ön yüzde, 9 satır

Yük: 1.35 m **Der:** 0.40 m **Gen:** 0.49 m

Harf Yüksekliği: 0.03-0.043 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS 129 sonrası

Edisyon: Beaufort 1818, 63; Walpole 1820, 553; CIG 4336; Dürr 1881, 120, nr. 123; Gardner 1885, 343; Bérard 1892, 442; IGR III 756; Weber 1907, 225 vd; van Buren 1908, 185 vd., nr. 11; Benndorf-Niemann 1884, 117, dpn. 3; TAM II 1192; Tüner Önen, 2008, 315-316, nr. 12.

Envanter No: AC9

b) Lokasyon**Koordinatlar:**

ITRF96: 549456.99 4043842.37

WGS84: 36,5241152 30,5521989

Konumlandırma Hassasiyeti: +/- 3 cm**Buluntu Yeri:** Ana caddenin iki basamakla yükselen orta kısmının yakınında, batı kenarında**Konumu:** in-situ incertus**Son Kayıt Yeri:** Ana caddenin kent limanı girişinde, batı kenarında**Kayıt Tarihi:** 01.10.2015**c) Metin*****Akalissos'luların İmparator Hadrianus'a İthafı******Diplomatik***

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟ[. .]

[.]ΑΙΣΑΡΙΤΡΑΙΑ[. .]

[.]ΔΡΙΑΝΩΣΕ[. . . .]

ΠΑΤΡΙΠΑΤΡΙΔΟ[.]

ΟΛΥΜΠΙΩΣΩΤΗ[. .]

ΤΟΥΚΟΣΜΟΥΥΠ[. .]

ΤΗΣΕΠΙΒΑΣΕΩΣ

ΑΥΤΟΥΑΚΑΛΙΣΕΩ[.]

ΗΒΟΥΛΗΚΑΙΟΔΗΜ[. .]

4

8

Edisyon

Αὐτοκράτο[ρι]

[Κ]αίσαρι Τραία[νῶ]

[Ἄ]δριανῶ Σε[βαστῶ],

πατρι πατρίδο[ς],

Ὀλυμπίω, σωτή[ρι]

τοῦ κόσμου, ὑπ[έρ]

τῆς ἐπιβάσεως

αὐτοῦ Ἀκαλισέω[ν]

ἡ βουλή καὶ ὁ δῆμ[ος]

Çeviri

Akalissos'luların boule ve demos'u, gelişinden dolayı vatanın babası, evrenin kurtarıcısı İmparator Caesar Traianus Hadrianus Augustus Olympios'a (adadı).

d) Uygulanan Metodolojiler**Geleneksel Yöntemler:** Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı**Yeni Uygulamalar:** H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri**RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_AC9**Kayıt Tarihi:** 01/10/2015 – 19:04**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500**Lens:** 50 mm**ISO:** 100 **F:** 11 **S:** 1/320**Fotoğraf Sayısı:** 44**Kayıt Süresi:** 18 dk.**RTI – Analiz Filtreleri**

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları
 Addendum Corrigendum Değişiklik Yok
Kommentar: Tüner Önen, 2008, 315-316, nr. 12.**No. 36. Paulina Augusta'ya ithaf****a) Materyal****Envanter No:** AC17**Tür:** İmparator Yazıtı**Taşıyıcı:** Kalker taşından bir kaide

Korunma Durumu: Alt kısmı tamamen kırıktır, profilli olan üst tarafın sol kısmı kırılmış ve tahrip olmuştur. Altlığın profilli kısmının biraz altında her iki tarafta da bronz bir heykeli sabitleştirmek için dübel delikleri açılmıştır.

Metin: Ön yüzde, 2 satır**Yük:** 0.60 m **Der:** 0.62 m **Gen:** 0.63 m**Harf Yüksekliği:** 0.06 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: MS 121/122 **Edisyon:** Adak, Tüner, Şahin 2006, 10 vd. nr. 7; Tüner Önen, 2008, 320-321, nr. 17.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Hadrianus Kapısı'nın yanında bulunmuştur.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Hadrianus Kapısı'nın yanı

Kayıt Tarihi: 29.10.2015

c) Metin

Paulina Augusta'ya İthaf

Diplomatik

Edisyon

ΠΑΥΛΕΙΝΑΣΣΕ

Παυλείνα Σε-

ΒΑΣ ■ ΤΗ

βαστή

Çeviri

Paulina Sebaste için.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj

Kartoteks

Fotoğraf Kaydı

Yeni Uygulamalar: H-RTI

Fotogrametri

Stampaj Tarama

Stampaj RTI

3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC17

Kayıt Tarihi: 29/10/2015 – 16:42

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100

F: 10

S: 1/320

Fotoğraf Sayısı: 43

Kayıt Süresi: 21 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 320-321, nr. 17.

No. 37. Fragment AIOΔΗΜΟΣ

a) Materyal

Envanter No: AC20

Tür: Fragman

Taşıyıcı: Kireçtaşı

Korunma Durumu: Her yönden kırık

Metin: Ön yüzde, 1 satır

Yük: 0.27 m **Der:** 0.16 m **Gen:** 0.36 m

Harf Yüksekliği: 0.045-0.050 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: Bilinmiyor.

Edisyon: Tüner Önen, 2015, 19-38, nr. 2.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Tetragonal Agora kapısının güney kısmında, Opramoas yazıtının yanında

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Tetragonal Agora kapısının güney kısmı

Kayıt Tarihi: 04.11.2015

c) Metin

Diplomatik

Edisyon

[-----]

[-----]

[.....]AIOΔΗΜΟΣ

[ή βουλή κ]αι ό δήμος

Çeviri

Boule ve Demos ?

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı

Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama

Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri**RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_AC20**Kayıt Tarihi:** 04/11/2015 – 18:18**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500**Lens:** 50 mm**ISO:** 100 **F:** 9 **S:** 1/320**Fotoğraf Sayısı:** 45**Kayıt Süresi:** 8 dk.**RTI – Analiz Filtreleri**

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları
 Addendum Corrigendum Değişiklik Yok
Kommentar: Tüner Önen, 2015, 29, nr. 2.**No. 38. Matidia Augusta'ya İthaf Yazıtı****a) Materyal****Envanter No:** AC21**Tür:** Heykel Kaidesi.**Taşıyıcı:** Kireçtaşı

Korunma Durumu: Üst kısımdan profillendirilmiş kaide. Alt ve sağ kısım tamamen; üst kısım kısmen kırık. Yazıt taşıyıcısının yüzeyi oldukça yıpranmış durumda. İkinci satırın ortasında bir dübel boşluğu bulunmaktadır. Üst kısımda da muhtemelen bronz bir heykelin dikilmesine yönelik bir dübel deliği bulunmaktadır.

Metin: Ön yüzde, 2 satır**Yük:** 0.058 m **Der:** 0.070 m **Gen:** 0.057 m

Harf Yüksekliği: 0.075-0,080 m

Harf Karakteri: Standart formda

Edisyon: Tüner Önen 2013, 98 vd., nr. 2.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Hadrian Kapısı'nın önündeki bloklar arasında bulunmuştur.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Alt ve sağ kısım tamamen; üst kısım kısmen kırık

Kayıt Tarihi: 18.10.2015

c) Metin

Diplomatik

ΘΕΑ *vac.* ΜΑΤΙΔ[. .]

[. . .]Α *vac.* Σ[. .]

Edisyon

Θεᾶ *vac.* Ματιδ[ία]

[Σεβ]α *vac.* σ[τη]

Çeviri

Tanrısal Matidia Augusta için.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı

Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama

Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_AC21

Kayıt Tarihi: 18/10/2015 – 19:11

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/250

Fotoğraf Sayısı: 31

Kayıt Süresi: 12 dk.

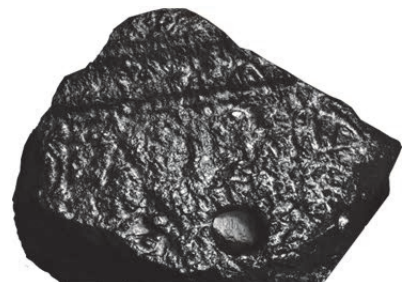
RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

No. 39. *Boule ve demos İmparator Traianus'u onurlandırıyor*

a) Materyal

Tür: İmparator Yazıtı

Taşıyıcı: Merme Kireçtaşı

Korunma Durumu: Sadece yan yüzleri korunmuş, üst kısmı kaybolmuş, tabanı ve arkası kabaca işlenmiş bir parça. Yukarıda en az bir satıra daha yer vardır.

Metin: Ön yüzde, 3 satır

Yük: 0.84 m **Der:** 0.37-0.47 m **Gen:** 0.56 m

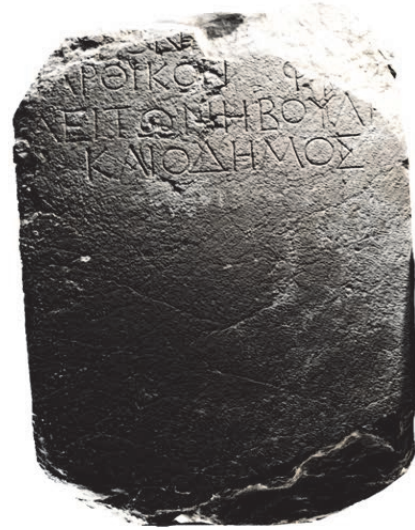
Harf Yüksekliği: 0.042-0.045 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: Omega'nın yazım stili ve M harfinin bacaklarının açık yazılması nedeniyle MS II. yüzyılın başlarına tarihlenmelidir.

Edisyon: Blackman, 1981, 145 vd, nr. 3 (levha 72, 1); Tüner Önen, 2008, 311-313, nr. 9.

Envanter No: GL2

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Hadrianus Kapısı'ndan güney limanına giden modern patikanın yanında, geç bir duvarda devşirme malzeme olarak bulunmuştur

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Hadrianus Kapısı'ndan güney limanına giden modern patikanın yanı

Kayıt Tarihi: 29.10.2015

c) Metin

Boule ve demos İmparator Traianus'u onurlandırıyor

Diplomatik

[.....]

01

[.....] ΟΝΔ [.....]

1

[.]ΑΡΘΙΚΟΝ vac. Φ[

ΛΕΙΤΩΝΒΟΥΛΗ

ΚΑΙ ΟΔΗΜΟΣ

Edisyon

[Αὐτοκράτορα Καίσαρα]

[Τραϊαν]ὸν Δ[ακικόν]

[Π]αρθικὸν vac. Φ[αση]-

λειτῶν βουλῆ

καὶ ὁ δῆμος

Çeviri

Phaselislilerin Boule ve Demos'u İmparator Caesar Traianus Dacicus Particus'u (onurlandırdı).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_GL2

Kayıt Tarihi: 29/10/2015 17:40

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/320

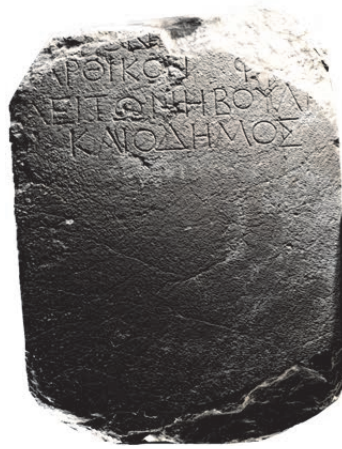
Fotoğraf Sayısı: 42

Kayıt Süresi: 11 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 311-313, nr. 9.

No. 40. Rahmetli Plotina'ya ithaf**a) Materyal****Tür:** Onur Yazıtı**Taşıyıcı:** Kalker taşından dikdörtgen, profilli üst yapı elemanı**Korunma Durumu:** Profilli ve özenli işlenmiş bir kaide, üst köşesi kırılmış, alt kısımda ortada bir parça kopmuş. Taşın arka kısmında hem sağ hem de sol da dübel delikleri vardır.**Metin:** Ön yüzde, 1 satır**Yük:** 0.72 m **Der:** 0.76 m **Gen:** 0.95 m**Harf Yüksekliği:** 0.075-0.085 m**Harf Karakteri:** Standart formda**Tarih:** MS 131/132**Edisyon:** TAM II 1190; Tüner Önen, 2008, 313, nr. 10.**Envanter No:** GL3**b) Lokasyon****Buluntu Yeri:** Güney limanında, Hadrianus Kapısı'nın güneybatı duvarının karşısına yerleştirilmiştir ve *in-situ* olarak durmaktadır.**Konumu:** in-situ incertus**Son Kayıt Yeri:** Güney limanında, Hadrianus Kapısı'nın güneybatı duvarının karşısında**Kayıt Tarihi:** 18.10.2015**c) Metin****Rahmetli Plotina'ya ithaf****Diplomatik****Edisyon**

ΘΕΑΠΛΩΤΕΙΝΗ

θεᾶ Πλωτείνη.

Çeviri*Rahmetli Plotina'ya (ithaf edildi).***d) Uygulanan Metodolojiler****Geleneksel Yöntemler:** Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı**Yeni Uygulamalar:** H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri**RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_GL3**Kayıt Tarihi:** 18/10/2015 – 18:42**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500**Lens:** 50 mm**ISO:** 100 **F:** 10 **S:** 1/250**Fotoğraf Sayısı:** 35**Kayıt Süresi:** 10 dk.**RTI – Analiz Filtreleri**

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları
 Addendum Corrigendum Değişiklik Yok
Kommentar: Tüner Önen, 2008, 313, nr. 10.**No. 41. Sabina Nea Hera Augusta'ya (ithaf)****a) Materyal****Tür:** Onur Yazıtı**Taşıyıcı:** Kireçtaşından üst yapı elemanı, iki yanda dübel delikleri mevcut**Korunma Durumu:** Alt tarafı kırık, yüzeyde tahribat fazla**Metin:** Ön yüzde, 3 satır**Yük:** 0.69 m **Der:** 0.63 m **Gen:** 0.80 m**Harf Yüksekliği:** 0.075-0.085 m**Harf Karakteri:** Standart formda**Tarih:** MS. 128-132.**Edisyon:** Tüner Önen 2013, 97 vd.**b) Lokasyon****Buluntu Yeri:** Hadrian kapısı**Konumu:** in-situ incertus**Son Kayıt Yeri:** Hadrian kapısı**Kayıt Tarihi:** 18.10.2015**Envanter No:** GL4

c) Metin**Diplomatik**

ΣΑΒΕΙΝΑΝΕΑ

ΗΡΑΞΕΒΑ[.]

[..]

Edisyon

Σαβεΐνα νέα

Ἡραξ vac. Σεβ[σ]-

[τῆ].

Çeviri*Sabina Nea Hera Augusta'ya (ithaf).***d) Uygulanan Metodolojiler****Geleneksel Yöntemler:** Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı**Yeni Uygulamalar:** H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama Stampaj RTI 3B Lazer Tarama**H-RTI Kayıt Bilgileri****RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_GL4**Kayıt Tarihi:** 18/10/2015 – 18:23**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500**Lens:** 50 mm**ISO:** 100 **F:** 10 **S:** 1/250**Fotoğraf Sayısı:** 34**Kayıt Süresi:** 9 dk.**RTI – Analiz Filtreleri**

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları Addendum Corrigendum Değişiklik Yok**Kommentar:** Tüner Önen 2013, 97 vd.

No. 42. *İmparator Hadrianus'a ithafen Hadrianus Kapısı yaptırılıyor*

a) Materyal

Tür: İmparator Yazıtı

Taşıyıcı: Arşitrav blokları

Korunma Durumu: 6 ayrı arşitrav bloğu üzerine kazınmış olan yazıtı taşıyan arşitrav bloklarından III. ve IV. bloklar kırılarak tahrip olmuştur.

Metin: 3 satır olarak düzenlenmiştir.

Envanter No: GL6

BLOK	I	II	IIIa	IIIb	IV	V	VI
Yük:	45-59 cm	59 cm	50 cm	42 cm	56 cm	60 cm	60 cm
Gen:	125 cm	93 cm	42 cm	38 cm	123 cm	132 cm	112 cm
Der:	85-64 cm	85-64 cm	60 cm	45 cm	85-64 cm	85-64 cm	85-64 cm
Harf Yüksekliği:	9,5 cm	8,5-9 cm	9,5 cm	9-9,5 cm	9,5 cm	9,5 cm	9,5 cm

Tarih: MS 10 Aralık 130 – 9 Aralık 131.

Edisyon: CIG 4334; IGR III 760; TAM II 1187; Yeni bulunan bloklarla birlikte yeni rekonstrüksiyon'u Blackman 1981, 151 vdd.'da yeniden ele alınmıştır; SEG XXXI, 1981, s. 338 nr. 1299.; Tüner Önen, 2008, 313-314, nr. 11; Tüner Önen 2013, 99 vd.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Güney limanı, Hadrianus Kapısı

yanında

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Güney limanı, Hadrianus Kapısı yanı

Kayıt Tarihi: 21.11.2015

c) Metin

İmparator Hadrianus'a ithafen Hadrianus Kapısı yaptırılıyor

Diplomatik

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΘΕΟΥΤΡΑΙΑΝΟΥΠΑΡΘΙΚΟ[...].ΩΙΘΕΟ[.]ΝΕΡΟΥΑΙΥΙΩΝΩΙΤΡΑ[.]ΝΩΙΑΔΡΙΑΝΩΙΚΑΙΣΑ[.]ΙΟΛΥΜΠΩΙ
ΣΕΒΑΣΤΩΙΑΡΧΙΕ[.]ΕΙΜΕΓΙΣΤΩΙΔΗ[.]ΑΡΧΙΚΗ[.....]ΣΙΑΣΤ[.]ΙΕΥΠΑΤΩΙΤΟΓΙΑΤΡΙΠΑ[.]ΔΟΣΤΩΙΣΩΤΗΡΙΚΑΙΕΥΕΡΓ[.]ΤΗΙΤΟΥΣΥΜ
ΠΑΝΤΟΣΧΟΣ[...]. ΦΑΣΗΛΙΤ[.....]ΒΟΥΛΗΚΑΙΟΔΗΜΟΣ

Edisyon

Αὐτοκράτορι θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ[ὐ υἱ]ῶι, θεοῦ[ὐ] Νέρουαι υἱωνῶι, Τρα[ια]νῶι Ἀδριανῶι Καίσα[ρ]ι Ὀλυμπίωι

Σεβαστῶι ἀρχιε[ρ]εῖ μεγίστωι δη[μ]αρχικ[ῆς ἐξου]σίας τ[ὸ] ἰέ ὑπάτωι τὸ γ' πατρὶ πα[τρ]ῖδος τῶι σωτήρι καὶ εὐεργ[έ]τηι τοῦ σὺμ-
παντὸς κόσμου] Φασηλιτ[ῶν ἡ] βουλῆ καὶ ὁ δῆμος.

Çeviri

Phaselis'lilerin boule ve demos'u rahmetli Nerva'nın torunu, rahmetli Traianus Parthicus'un oğlu, pontifex maximus, 15 kere tiribunica potestas, 3 kere consül olan, vatanın babası, tüm evrenin kurtarıcısı ve velinimeti İmparator Hadrianus Caesar Olympios Augustus'a adadı.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_GL6a

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Lens: 24 mm

Fotoğraf Sayısı: 21

Kayıt Tarihi: 20/11/2015 – 16:59

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/250

Kayıt Süresi: 8 dk.

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_GL6b

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Lens: 24 mm

Fotoğraf Sayısı: 27

Kayıt Tarihi: 20/11/2015 – 17:19

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/320

Kayıt Süresi: 12 dk.

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_GL6c

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Lens: 24 mm

Fotoğraf Sayısı: 30

Kayıt Tarihi: 20/11/2015 – 17:38

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/320

Kayıt Süresi: 16 dk.

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_GL6d

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Lens: 24 mm

Fotoğraf Sayısı: 44

Kayıt Tarihi: 21/11/2015 – 14:36

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/320

Kayıt Süresi: 11 dk.

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_GL6e

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Lens: 24 mm

Fotoğraf Sayısı: 42

Kayıt Tarihi: 21/11/2015 – 15:08

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

ISO: 100 **F:** 9 **S:** 1/400

Kayıt Süresi: 14 dk.

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_GL6f

Kayıt Tarihi: 21/11/2015 – 15:32

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Lens: 35 mm

Fotoğraf Sayısı: 30

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_GL6g

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Lens: 35 mm

Fotoğraf Sayısı: 28

RTI – Analiz Filtreleri

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/320

Kayıt Süresi: 16 dk.

Kayıt Tarihi: 21/11/2015 – 16:28

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

ISO: 100 **F:** 8 **S:** 1/320

Kayıt Süresi: 16 dk.

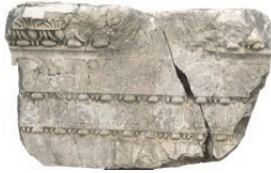
I

I

I

II

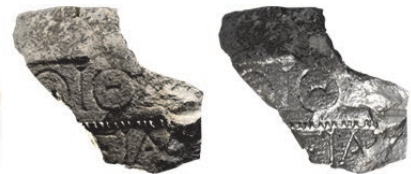
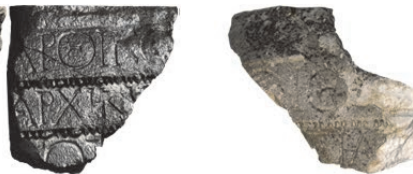
II

II

IIIa

IIIb

IV

IV

IV

V

V

V

VI

VI

VI

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 313-314, nr. 11; Tüner Önen 2013, 99 vd.

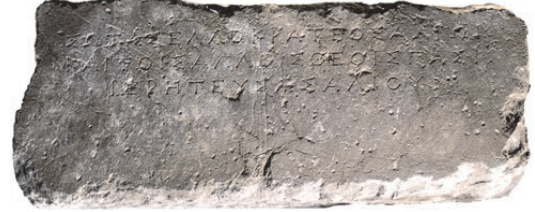
No. 43. *Helios'a adak*

a) Materyal

Envanter No: BH1

Tür: Adak Yazıtı

Taşıyıcı: Koyu renkli kalker taşından bir blok.
Üzerindeki dübel delikleri ve alt kenar üzerindeki çukurlar ikinci kullanımdan kaynaklanmaktadır.

Metin: Ön yüzde, 3 satır

Yük: 0.32 m **Der:** 0.60 m **Gen:** 0.78 m

Harf Yüksekliği: 0.018-0.020 m

Harf Karakteri: Kübik ve özenli yontulmuş yazı karakteri

Tarih: Kübik ve özenli yontulmuş yazı karakteri MÖ IV. yüzyılın karakteristik özelliğidir.

Buradaki yazı formu Hestia ve Hermes'e yapılan adamadaki yazıt tarzına benzemektedir.

Edisyon: Adak, Tüner, Şahin 2006, 3 nr. 1; Tüner Önen, 2008, 307-308, nr. 4.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Büyük Hamam'ın palestrası içinde durmaktadır. Burada yapı elemanı olarak kullanılmıştır.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Büyük Hamam'ın palestrası

Kayıt Tarihi: 03.11.2015

c) Metin

Helios'a adak

Diplomatik

ΣΩΤΑΣΕΛΛΟΚΡΑΤΕΟΣΑΛΙΩΙ
ΚΑΙΤΟΙΣΑΛΛΟΙΣΘΕΟΙΣΠΑΣΙ
ΙΕΡΗΤΕΥΣΑΣΑΛΙΟΥ

Edisyon

Σωτᾶς Ἑλλοκράτεος Ἀλίωι
καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς πᾶσι
vac. ἱερητεύσας Ἀλίου vac.

Çeviri

Hellokrates oğlu Sotas, Helios rahibi olduğu sırada (bunu) Helios'a ve diğer tüm tanrılara (adadı).

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı
Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama
 Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_BH1

Kayıt Tarihi: 03/11/2015 – 17:15

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 30

Kayıt Süresi: 14 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok

Kommentar: Tüner Önen, 2008, 307-308, nr. 4.

No. 44. Herophilos'un lahdi

a) Materyal

Envanter No: NKR2

Tür: Mezar Yazıtı

Taşıyıcı: Kireç taşından lahit

Korunma Durumu: Yan yüzlerde kalkan ve mızrak motifleri, kalkanlarının ortasında da birer portre işlenmiştir. Ön yüzde *tabula ansata*'nın her iki yanındaiki kalkan ve bunların içlerinde birer portre kabartması yer almaktadır. Portreler oldukça tahrip olmuştur. Lahdin sadece yan

yüzleri ve arka kısmı korunmuştur, yazıtın bulunduğu ön yüz tamamen parçalanmıştır. Yazıtlı yüzey şimdi 4 parçadan oluşmaktadır, fakat parçalardan biri kayıptır. 5-7 satırlarının sağ tarafına ait parça bulunamamıştır ve bu parçanın üzerindeki 1 ve 2. satırlarla 7-10 satırlarının sol tarafları da tahrip olmuştur.

Metin: Ön yüzde, 10 satır

Lahit; Yük: 107 cm **Uzn:** 202 cm **Gen:** 102,5 cm

Tabula ansata; Yük: 40 cm **Gen:** 58 cm

Harf Yüksekliği: 0.022 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: Bilinmiyor

Edisyon: Blackman 1981, 149 vd, nr. 9 (lev. 73); SEG XXXI, 340 vd. nr. 1304; Tüner Önen, 2008, 355-357, nr. 45.

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Kuzeydoğu nekropolis

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Kuzeydoğu nekropolis

Kayıt Tarihi: 31.10.2015

c) Metin

Herophilos'un lahdi

Diplomatik

ΗΡΟΦΙΛΟΣΑΝ..Ο. ΟΑΣ
ΔΕΜΕΚΑΤΕΣΚ[....]ΑΤΟΑ[...ΙΟΝ
Μ[.]ΚΑΙΓΥΝΑΙΚΙΜΟΥ[Κ]ΑΙΤΕΚΝ[.]
ΗΡΟΦΙΛΩΚΑΙΓΥΝΑΙΚΙ[.]ΟΥΗ
ΡΟΦΙΛΟΥΙΟΛΗΚΑΙΤΟΙΣΤΕ[.]ΝΟΙΣ
ΑΜΜΙΑΚΑΙΗΡΟΦΙΛΗ[.]ΛΛΩ
ΔΕΟΥ[.]ΕΝΙΕΙΔΕΤΙΣ[.]ΛΛΟΣ
ΕΝΚΗΔΕΥΘΕΙΗΑΠΟΤΕΙΣΕ
[....]Υ[.]ΥΤΑΤΗΠΑΤΡΙΔΙΠΡΟΣ
ΤΕ[...Ν Ζ ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑ

Edisyon

Ἡρόφιλος ΑΝ..Ο. ΟΑΣ
ΔΕΜΕ κατέσκ[ευασ]α τὸ α[νγε]ῖον
μ[οι] καὶ γυναικί μου [κ]αὶ τέ<κ>ν[ω]
4 Ἡροφίλω καὶ γυναικί [τ]οῦ Ἡ-
ροφίλου Ἰόλη καὶ τοῖς τέ[κ]νοις
Ἀμμία καὶ Ἡροφίλη [ἄ]λλω
δὲ ου[δ]ενί . εἰ δὲ τις [ἄ]λλος
8 ἐνκηδευθεῖη ἀποτεῖσε
[τῆ γλ]υ[κ]υτάτη πατρίδι πρὸς
τε[ίμο]ν Ζ πεντακόσια.

Çeviri

(Ben) Falanca oğlu Herophilos bu mezarı kendim, karım, oğlum Herophilos, onun karısı Iole, kızlarım Ammia ve Herophile için yaptırдым, başka kimseye izinli değildir. Eğer başka birisi gömülürse, gömen kişi sevgili vatanıma belirlenmiş olan 500 denarii tutarındaki cezayı ödeyecektir.

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj

Kartoteks

Fotoğraf Kaydı

Yeni Uygulamalar: H-RTI

Fotogrametri

Stampaj Tarama

Stampaj RTI

3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri**RTI Kayıt No:** PHA_RTI_2015_NKR2**Kayıt Tarihi:** 31/10/2015 – 14:58**Fotoğraf Makinesi:** Nikon D800**Işık Kaynağı:** Profoto B1 500**Lens:** 50 mm**ISO:** 100 **F:** 9 **S:** 1/320**Fotoğraf Sayısı:** 47**Kayıt Süresi:** 11 dk.**RTI – Analiz Filtreleri**

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları Addendum Corrigendum Değişiklik Yok**Kommentar:** Tüner Önen, 2008, 356-357, nr. 45.

3.2.4. Okunamayan Yazıtlar

No. 45. Okunamayan Yeni bir Yazıt

a) Materyal

Tür: Bilinmiyor

Taşıyıcı: Mermerden, profilli bir kaide

Korunma Durumu: Üst kısmı tamamen kırık

Metin: Ön yüzde, 9 satır

Yük: 0.98 m **Gen:** 0.54 m

Harf Yüksekliği: 0.025-0,027 m

Harf Karakteri: Standart formda

Tarih: Bilinmiyor

Envanter No: GL1

b) Lokasyon

Buluntu Yeri: Güney limanında rıhtımın güçlendirilmesi için yapılan geç dönem duvarında devşirme olarak durmakta.

Konumu: in-situ incertus

Son Kayıt Yeri: Güney Limanda geç dönem duvarında

Kayıt Tarihi: 29.10.2015

d) Uygulanan Metodolojiler

Geleneksel Yöntemler: Stampaj Kartoteks Fotoğraf Kaydı

Yeni Uygulamalar: H-RTI Fotogrametri Stampaj Tarama

Stampaj RTI 3B Lazer Tarama

H-RTI Kayıt Bilgileri

RTI Kayıt No: PHA_RTI_2015_GL1

Kayıt Tarihi: 29/10/2015 – 18:31

Fotoğraf Makinesi: Nikon D800

Işık Kaynağı: Profoto B1 500

Lens: 50 mm

ISO: 100 **F:** 10 **S:** 1/320

Fotoğraf Sayısı: 52

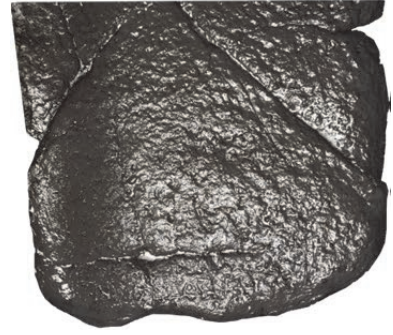
Kayıt Süresi: 16 dk.

RTI – Analiz Filtreleri

Fotoğraf (2015)

Diffuse Gain

Specular Enhancement

e) Analiz Sonuçları

Addendum Corrigendum Değişiklik Yok Okunamıyor

Bir heykel kaidesi üzerine kazınmış olan söz konusu yazıt, geç dönem liman yapısında devşirme olarak kullanılmış ve bu sebeple yoğun bir aşınmaya tabi kalmıştır. Ortadan ikiye kırık olan kaidenin üzerinde sadece 1 satırlık yazıt alanı olduğu tespit edilse de, söz konusu satırın sondan ikinci harfi olan N (Ny)'den başka herhangi bir okuma yapılamamıştır.

SONUÇ

Bu çalışmada, yeni bir analiz ve belgeleme metodu olan Yansıtma Dönüşümlü Görüntüleme yönteminin epigrafi araştırmalarına sunduğu yenilikler, Phaselis yazıtları ışığında ele alınmış ve her bir yazıt söz konusu metot kullanılarak yeniden değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Burada sunulan tez kapsamında Phaselis Antik Kenti'nde sürdürülen iki aylık arazi çalışmaları sonucunda; akropolis 15, ana cadde 20, nekropolis 2, batı hamam 2, güney liman 6, olmak üzere toplam 45 yazıt ve yazıt parçası RTI metodu kullanılarak analiz, belgeleme ve envanterleme süreçlerinden geçirilmiştir. Bu çalışmalar sırasında 2360 adet yazıt fotoğrafı kaydedilerek 58 adet RTI kaydı tamamlanmıştır.

Yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen tüm yazıt verileri sınıflandırılarak ayrıştırılmış ve detaylı bir analiz sürecinden geçirilmiştir. RTI metodu ile mercek altına alınan her bir yazıt, gerekli görülen yerlerde düzeltmeler (corrigendum) ve eklemeler (addendum) yapılarak tekrar ele alınmıştır. Analiz sonuçları doğrultusunda, RTI metodunun epigrafi alanında özellikle yüzeyi yıpranmış yazıtların çözümlenmesinde sunduğu pozitif katkılar ortaya konmuştur. Araştırmacının belgelenen her bir yazıtı bir daha araziye gitmeden, ofis ortamında tüm detaylarıyla görebilmesi ve analiz işlemlerini gerçekleştirebilmesi mümkün kılınmıştır.

Yürütülen çalışmalar sonucunda yazıtlar önceden yapılan kayıtlarıyla karşılaştırıldığında, aradan geçen kısa süre zarfına rağmen yazıt taşıyıcılarının doğal koşulların yanı sıra insan tahribatına maruz kalarak tahrip oldukları gözlemlenmiştir. Bu noktada materyal kültür kalıntılarının korunma durumlarının kritik bir seviyede olduğu ve bir an önce teknolojinin bizlere sunduğu yeni metodolojiler ışığında kültür envanterinin belgelenerek 'dijital koruma' altına alınması ve sanal kopyalarının oluşturularak kültür mirasımızın gelecek nesillere aktarılması oldukça önemlidir.

Kent içindeki yazıtların yayılım alanları, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) standartları kullanılarak belge ve konuma bağlı sorgulamalar için web tabanlı Phaselis topografik haritasına eklenmiştir ve Phaselis'e ait tüm epigrafik materyaller bütün nitelikleriyle (konum, ölçü, tipografi vb.) veri tabanına aktararak envanterlenmiştir. Elde edilen ve sentezlenen tüm veriler sayısallaştırılarak sınıflandırılmış ve ardından zamandizinsel bir perspektif içinde işlenerek Phaselis Araştırmaları web sitesinde (phaselis.org) Türkçe ve İngilizce olarak herkesin erişimine açılmıştır.

Ülkemizde ilk kez bu metodolijiler ışığında bir “*Dijital Epigrafi*” projesi gerçekleştirilmiş, alanda yürütülen epigrafi çalışmalarında kullanılan geleneksel metotları, çağın getirdiği yeni teknolojik yöntemlerle harmanlayarak, Phaselis örnekleri ışığında Anadolu epigrafi çalışmalarına pozitif katkı sağlanması için çalışılmıştır.

KAYNAKÇA VE KISALTMALAR LİSTESİ

- Adak *et al.* 2006 M. Adak – N. Tüner Önen – S. Şahin, “Neue Inschriften aus Phaselis”. *Gephyra* 2 (2006) 1-20.
- Altunbaş-Yıldız 2008 C. Altunbaş – F. Yıldız, “Yersel Lazer Tarayıcı Ölçme Prensipleri ve Nokta Bulutlarının Birleştirilmesi”. *Jeodezi, Jeoinformasyon ve Arazi Yönetimi Dergisi* 98/1 (2008) 20-27.
- Anti 1923 C. Anti, “Esplorazioni Archeologiche nella Licia e nella Pamfilia”. *MonAL* 29 (1923) 657-786.
- Artal-Isbrand *et al.* 2011 P. Artal-Isbrand, P. Klausmeyer, W. Murray, “An Evaluation of Decorative Techniques on a Red-Figure Attic Vase from the Worcester Art Museum using Reflectance Transformation Imaging (RTI) and Confocal Microscopy with a Special Focus on the ‘Relief Line’”. *MRS Proceedings* 1319 (2011). Kaynak: <http://dx.doi.org/10.1557/opl.2011.793>
- Barbosa 2009 J. C. G. da Cunha Barbosa, *RTI-Based Techniques and Tools for Digital Surrogates*. Master Thesis, Universidade do Minho. Portugal 2009.
- Beaufort 1818 F. Beaufort, *Karamania or a Brief Description of the South Coast of Asia Minor and of the Remains of Antiquity*. London 1818.
- Benndorf – Niemann 1884 O. Benndorf – G. Niemann, *Reisen in Lykien und Karien*. Wien 1884.
- Bérard 1890 V. Bérard, “Le Consul Voconius Saxa”. *BCH* 14 (1890) 643-645.
- Bezenberger 1880 A. Bezenberger, *Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen*, volume 5. Göttingen 1880.
- Blackman 1973 D. J. Blackman, “Recent Epigraphical Discoveries at Phaselis”. Ed. Anonymos, *Akten VI. intern. Kongresses für Griechische*

und lateinische Epigraphik München 1972. Vestigia XVII. München (1973) 566-568.

- Blinn 1978 J. F. Blinn, "Simulation of Wrinkled Surfaces". *Computer Graphics* 12/3 SIGGRAPH-ACM (1978) 286-292.
- Buren 1908 A. W. van Buren, "Inscriptions from Asia Minor, Cyprus and the Cyrenaica". *JHS* 28 (1908) 180-201.
- CHI 2013 *Cultural Heritage Imaging*. "Reflectance Transformation Imaging Guide to RTI Viewer, Cultural Heritage Imaging and Visual Computing Lab". *ISTI - Italian National Research Council* 2013.
- CHI Web *Cultural Heritage Imaging*. Kaynak: <http://culturalheritageimaging.org>. Erişim Tarihi: 10.12.2015
- CIG *Corpus Inscriptionum Graecarum*. Berlin 1825-1877.
- Diaz-Guardamino - Wheatley 2013 M. Diaz-Guardamino, D. Wheatley, "Rock Art and Digital Technologies: The Application of Reflectance Transformation Imaging (RTI) and 3D Laser Scanning to the Study of Late Bronze Age Iberian Stelae". *MENGA. Journal of Andalusian Prehistory* 4 (2013) 187-203.
- Duffy 2010 S. M. Duffy, "Polynomial Texture Mapping at Roughting Linn Rock Art Site". *ISPRS Technical Commission V Mid-Term Symposium Proceedings* 38/5 (2010) 213-217.
- Einarsson *et al.* 2004 Sketches P. Einarsson, T. Hawkins, P. Debevec, "Photometric Stereo for Archeological Inscriptions". *ACM SIGGRAPH* 2004.
- Earl *et al.* 2010 G. Earl, K. Martinez, T. Malzbender, "Archaeological Applications of Polynomial Texture Mapping: Analysis, Conservation and Representation". *Journal of Archaeological Science* 37/8 (2010) 2040-2050. Kaynak: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jas.2010.03.009>.
- Earl *et al.* 2011 G. Earl, P. Basford, A. Bischoff, A. Bowman, C. Crowther, J. Dahl, M. Hodgson, L. Isaksen, E. Kotoula, K. Martinez, H. Pagi, K. E. Piquette, "Reflectance Transformation Imaging Systems

for Ancient Documentary Artefacts. Electronic Visualisation and the Arts”. *EVA* (6 - 8 July 2011). London, UK 2011.

- Fabris 2009 M. Fabris, V. Achilli, G. Artese, G. Boatto, D. Bragnolo, G. Concheri, R. Meneghello, A. Menin, A. Trecroci, “High Resolution Data From Laser Scanning and Digital Photogrammetry Terrestrial Methodologies Test Site: An Architectural Surface”. *ISPRS* 38/3/W8 (2009) 43-48.
- Fellows 1839 C. Fellows, *Journal Written during an Excursion in Asia Minor 1838*. London 1839.
- Freeth *et al.* 2006 T. Freeth, Y. Bitsakis, X. Moussas, J. H. Seiradakis, A. Tselikas, H. Mangou, M. Zafeiropoulou, R. Hadland, D. Bate, A. Ramsey, M. Allen, A. Crawley, P. Hockley, T. Malzbender, D. Gelb, W. Ambrisco, M. Edmunds, “Decoding the Ancient Greek Astronomical Calculator Known as the Antikythera Mechanism”. *Nature* 444 (2006) 587-591.
- Hammer *et al.* 2002 O. Hammer, S. Bengston, T. Malzbender, D. Gelb, “Imaging Fossils Using Reflectance Transformation and Interactive Manipulation of Virtual Light Sources”. *Paleontologia Electronica* 1 (2002) 1-9.
- Hirschfeld 1874 G. Hirschfeld, *Vorläufiger Bericht über eine Reise in südwestlichen Kleinasien I*. Berlin 1874.
- IGR* III *Inscriptiones Graecae ad res Romanas Pertinentes*. Paris 1906.
- Jones *et al.* 2015 A. M. Jones, A. Cochrane, C. Carter, I. Dawson, M. Díaz-Guardamino, E. Kotoula, L. Minkin, “Digital Imaging and Prehistoric Imagery: A New Analysis of the Folkton Drums”. *Antiquity* 89 (2015) 1083-1095. Doi:10.15184/aqy.2015.127.
- Judeich 1892 W. Judeich, *Kleinasiatische Studien, Untersuchungen zur griechisch-persischen Gesichte des IV. Jhdts v. Chr.* Marburg 1892.

- Kleinitz 2012 C. Kleinitz, "Reflectance Transformation Imaging (RTI) in der Bestandsdokumentation der Sekundärbilder und -inschriften von Musawwarat es Sufra im Rahmen des Musawwarat Graffiti Project". *Der Antike Sudan. Mitteilungen der sudanarchäologischen Gesellschaft zu Berlin* 23 (2012) 7-20.
- Kleinitz 2013 C. Kleinitz, "Die Sekundärbilder und -inschriften der Großen Anlage von Musawwarat es Sufra und das Musawwarat Graffiti Project". Ed. St. Wenig & K. Zibelius-Chen, *Die Kulturen Nubiens – ein afrikanisches Vermächtnis. Dettelbach.* (2013) 399-413.
- Kotoula – Kyranoudi 2013 E. Kotoula, M. Kyranoudi, "Study of Ancient Greek and Roman Coins Using Reflectance Transformation Imaging". *E-Conservation* 25 (2013) 74-88.
- Lambert 1760 J. H. Lambert, *Photometria, sive de Mensura et Gradibus Luminis, Colorum et Umbrae.* Augsburg 1760.
- Malzbender *et al.* 2000 T. Malzbender, D. Gelb, H. Wolters, B. Zuckerman, "Enhancement of Shape Perception by Surface Reflectance Transformation". *Technical Report, Hewlett-Packard Laboratories* 2000.
- Malzbender *et al.* 2001 T. Malzbender, D. Gelb, H. Wolters. "Polynomial Texture Maps". *SIGGRAPH'01: Proceedings of the 28th Annual Conference on Computer Graphics and Interactive Techniques.* Los Angeles, USA (12-17 August 2001).
- Masselus *et al.* 2002 V. Masselus, P. Dutre, F. Anrys, "The Free-form Light Stage". *13th Eurographics Workshop on Rendering Techniques, June* Pisa, Italy (2002) 26-28.
- Mudge *et al.* 2005 M. Mudge, J. P. Voutaz, C. Schroer, M. Lum, "Reflection Transformation Imaging and Virtual Representations of Coins from the Hospice of the Grand St. Bernard". *The 6th International Symposium on Virtual Reality, Archaeology and Cultural Heritage.* Cyprus, Greece 2005.

- Mudge *et al.* 2006 M. Mudge, T. Malzbender, C. Schroer, M. Lum, “New Reflection Transformation Imaging Methods for Rock Art and Multiple-Viewpoint Display”. *The 7th International Symposium on Virtual Reality, Archaeology and Cultural Heritage*. Cyprus 2006.
- Mudge *et al.* 2008 M. Mudge, T. Malzbender, A. Chalmers, R. Scopigno, J. Davis, O. Wang, P. Gunawardane, M. Ashley, M. Doerr, A. Proenca, J. Barbosa, “Image-Based Empirical Information Acquisition, Scientific Reliability, and Long-Term Digital Preservation for the Natural Sciences and Cultural Heritage”. *Eurographics* (2008).
- Mudge *et al.* 2012 M. Mudge, C. Schroer, T. Noble, N. Matthews, S. Rusinkiewicz, C. Toler-Franklin, “Robust and Scientifically Reliable Rock Art Documentation from Digital Photographs”. *A Companion Rock to Art* (2012) 644-659.
- Newman 2014 S. E. Newman, “Applications of Reflectance Transformation Imaging (RTI) to the Study of Bone Surface Modifications”. *Journal of Archaeological Science* 53 (2014) 536-549.
- Palma *et al.* 2012 G. Palma, E. Siotto, M. Proesmans, M. Baldassari, C. Baracchini, S. Batino, R. Scopigno, “Telling the Story of Ancient Coins by Means of Interactive RTI Images Visualization”. *CAA 2012 Proceedings of the 40th Conference in Computer Applications and Quantitative Methods in Archaeology* (2012) 26-30. Southampton, United Kingdom.
- Paribeni – Romanelli 1914 R. Paribeni – R. Romanelli, “Studii e Ricerche Archeologiche nell’Anatolia Meridionale”. *MonAL* 23 (1914) 5-274.
- Pitts *et al.* 2014 M. Pitts, J. Miles, H. Pagi, G. Earl, “HOA HAKANANAI'A: A New Study of an Easter Island Statue in the British Museum”. *The Antiquaries Journal* 94 (2014) 291-321.
- Piquette 2014 K. E. Piquette, “Scribal Practice and an Early Dynastic Stone Vessel Inscription. Material and Aesthetic Implications”. Eds. A. Dodson, J. Johnston and W. Monkhouse, *A Good Scribe and*

an Exceedingly Wise Man. Studies in Honour of W. J. Tait (2014) 241-250. London.

- Reshetyuk 2009 Y. Reshetyuk. *Self-Calibration and Direct Georeferencing in Terrestrial Laser Scanning*. Doctoral Thesis in Infrastructure, Geodesy, Royal Institute of Technology (KTH), Department of Transport and Economics Division of Geodesy. Stockholm 2009.
- Schroer 2012 C. Schroer, “Advanced Imaging Tools for Museum and Library Conservation Research”. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. *Marzo* 38/3 (2012) 38-42.
- SEG *Supplementum Epigraphicum Graecum*.
- Şahin 1999 S. Şahin, “EMA I: Inschriften aus Pamphylien und Lykien”. *EA* 31 (1999) 40-52.
- TAM *Tituli Asiae Minoris*. Wien.
- Tamayo *et al.* 2013 S. N. T. Manrique, J. V. Andres, J. O. Pons, “Applications of Reflectance Transformation Imaging for Documentation and Surface Analysis in Conservation”. *International Journal of Conservation Science* (Special Issue) 4 (2013) 535-548
- Tüner Önen 2008 N. Tüner Önen, *Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi. Antalya 2008.
- Tüner Önen 2013 N. Tüner Önen, “Hadrians Reisen im östlichen Mittelmeer anhand neuer Inschriften aus Phaselis”. *ADALYA XVI* (2013) 93-106.
- Tüner Önen – Akçay 2014 N. Tüner Önen – A. Akçay, “Phaselis Kentinin Su Teminine İlişkin Gözlemler ve Dijital Epigrafi Çalışmaları”. *MJH IV/2* (2014) 279-292.
- Tüner Önen – Yılmaz 2015 N. Tüner Önen – F. Yılmaz, “A New Athena Polias Votive Inscription from the Phaselis’ Acropolis”. *ADALYA XVIII* (2015) 121-131.

- Zuckerman 2004 B. Zuckerman, "Every Dot and Tiddle: A Consideration of the Limitations of Computer Imaging for the Study of Dead Sea Scrolls". Eds. Z. Garber and B. Zuckerman, *Double Takes: Thinking and Rethinking Issues of Modern Judaism in Ancient Contexts. Studies of the Shoah XXVI*. America 2004.
- Waggot *et al.* 2005 S. Waggott, P. Clegg, R. Jones, "Combining Terrestrial Laser Scanning, RTK GPS And 3D Visualisation: Application of Optical 3D Measurement in Geological Exploration". *7th Conference on Optical 3-D Measurement Techniques: Applications in GIS, Mapping, Manufacturing, Quality Control, Robotics, Navigation, Mobile Mapping, Medical Imaging, VR Generation and Animation, October 3-5 2005*. Vienna, Austria 2005.
- Willems *et al.* 2005 G. Willems, F. Verbiest, W. Moreau, H. Hameeuw, K. van Lerberghe, L. van Gool, "Short and Project Papers Proceedings of 6th International Symposium on Virtual Reality, Archaeology and Cultural Heritage (VAST2005)". Eds. M. Mudge, N. Ryan and R. Scopigno, *Eurographics Association (2005)* 73-80.
- Zányi 2007 E. Zányi, C. Schroer, M. Mudge, A. Chalmers, "Lighting and Byzantine Glass Tesserae". *The 7th International Symposium on Virtual Reality, Archaeology and Cultural Heritage, EVA London 2007 Conference Proceedings*. Nicosia, Cyprus 2006.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI : Aykan AKÇAY

Doğum Tarihi ve Yeri : 30.03.1985 - Kütahya

Medeni Durumu : Bekar

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : Mustafa Şeker Anadolu Lisesi, Bilecik

Lisans Diploması : Akdeniz Üniversitesi, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü, 2010

Yabancı Dil / Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetler

Makaleler:

A. AKÇAY, T. M. P. DUGGAN, "On The Missing Navigational Markers – Beacon Towers-Pharos of Antiquity – and Notice of Two Extant Small Marker Beacon Towers of Roman Late Ist C. B.C. – Early Ist C. A.D. Anemorium", CEDRUS, vol. II, 377-442, 2014.

N. TÜNER ÖNEN, A. AKÇAY, "Phaselis Kentinin Su Teminine İlişkin Gözlemler ve Dijital Epigrafi Çalışmaları", MJH, IV2, 2014.

Poster Sunumları:

A. AKÇAY, RTI in Epigraphy: Phaselis Example. SOMA: 19th Symposium on Mediterranean Archaeology, Grand Haber Otel, Kemer/Antalya, (12-14 November 2015).

Kitap Tanımları:

A. AKÇAY, "S. Selvi Bener, Antikçağda Oyun Ve Oyuncaklar", MJH III-2 , 335-337, 2013.

H. İNALCIK, "Studies In The History Of Textiles In Turkey", MJH, III2, 339-340, 2013.

İş Deneyimi

Projeler

:

Kültürel Miras Araştırmalarında Kullanılan Yeni Teknolojik (RTI, Fotogrametri) Yaklaşımlar: PHASELIS YAZITLARI, Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi, Araştırmacı, 2015.

Phaselis ve Teritoryumunun Yol ve Savunma Sistemlerini (Tekirova-Çamyuva Arası) Araştırma Projesi, Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi, Araştırmacı, 2015.

Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumunun Epigrafik ve Hidrografik Araştırma Projesi, Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi, Araştırmacı, 2014.

Phaselis Antik Kenti ve Territoryumu'nun Tarihsel Coğrafyasını Araştırma Projesi, Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi, Araştırmacı, 2013.

Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Phaselis Antik Kenti ve Territoryumu Yüzey Araştırmaları, Araştırmacı, (2012-).

Çalıştığı Kurumlar:

Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Araştırma Görevlisi (2013-)

E-posta: aykanakcay@akdeniz.edu.tr